

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Kristina Kaišič

Potrebe otrok in mladostnikov v programu CONA Most

Magistrsko delo

Ljubljana, 2024

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Kristina Kaišič

Potrebe otrok in mladostnikov v programu CONA Most

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: izr. prof. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2024

Iskreno se zahvaljujem mentorici,izr. prof. dr. Liljani Rihter, za dragocene usmeritve, strokovno podporo in možnosti, ki mi jih je ponudila pri pisanju magistrskega dela. Zahvaljujem se tudi svoji družini in prijateljem za neomajno podporo, razumevanje in spodbudo skozi celotno obdobje študija.

Potrebe otrok in mladostnikov v programu CONA Most

Povzetek magistrskega dela

Od nekdanj me je zanimalo delo z otroki in mladostniki, kar sem potrdila med prakso v dnevnem centru CONA Most. Opazila sem, da ankete, ki se uporabljajo za evalvacije, pogosto ne odražajo dejanskih potreb uporabnikov, saj so odgovori večinoma pozitivno naravnani. Zato sem se v magistrskem delu z naslovom Potrebe otrok in mladostnikov v programu CONA Most odločila raziskati potrebe otrok in mladostnikov v tem dnevnem centru ter ugotoviti, na katerih področjih bi potrebovali večjo podporo za izboljšanje programa in ustvarjanje prijetnejšega okolja za uporabnike. V teoretičnem delu sem najprej predstavila, kaj je mladostništvo in kaj je zanj značilno. Nadalje sem se osredotočila na varovalne dejavnike in dejavnike tveganja, ki so značilni za obdobje otroštva oz. mladostništva. V nadaljevanju sem se dotaknila socialnega varstva in socialne politike, opisala centre za socialno delo ter njihove naloge in vlogo. Kasneje sem opisala tudi socialno delo z mladimi, kjer sem posebej omenila preventivne programe za mlade. V tem poglavju sem opisala tudi sam program CONA. Na koncu pa sem raziskala še človeške potrebe, kjer sem se oprla na teorije več avtorjev: Maslow, Alderfer, Max-Neef in McClland. Metodologija moje raziskave je bila kvalitativna in empirična, saj je temeljila na besednih opisih neslučajnostnega in priložnostnega vzorca otrok in mladostnikov, ki obiskujejo dnevni center CONA Most. Uporabila sem delno strukturirane intervjuje, ki so mi omogočili prilagajanje vprašanj starosti in jezikovni zmožnosti uporabnikov, kar pa je pripomoglo h globljemu razumevanju njihovih potreb. Podatke sem analizirala s kvalitativno metodo, ki je vključevala kategorizacijo in kodiranje (odprto, osno in odnosno), rezultati pa so bili specifični za program CONA Most in jih ni bilo mogoče posplošiti na širšo populacijo otrok ter mladostnikov. Analiza je pokazala, da so uporabniki za CONO Most največkrat izvedeli od prijateljev ali družinskih članov, program pa so obiskovali različno pogosto. Obiskovanje dnevnega centra je pri večini prispevalo k izboljšanju šolskega uspeha, razvijanju socialnih veščin ter omogočilo prijetnejše preživljanje prostega časa. Uporabniki so bili zadovoljni z zaposlenimi, študenti in prostovoljci ter prostori, a so izpostavili tudi pomanjkljivosti, kot so konflikti in neenakopravna izbira sodelujočih v aktivnostih. Potrebe, ki so bile osrednji predmet obravnave, sem prikazala skozi Maslowo osemstopenjsko hierarhijo potreb, interpretirala pa sem jo skozi povezave po treh starostnih skupinah. Same predloge sem členila v dve skupini. Prva skupina je nagovarjala ugotovitve iz analize, kjer sem izpostavila potrebo po večji vključenosti uporabnikov v načrtovanje aktivnosti, rednih pogovorih o uporabnikovih potrebah, izboljšanju individualnega pristopa pri učni pomoči, pravičnejši izbiri sodelujočih v aktivnostih ter potrebo po ureditvi zunanjega vrta za boljše počutje otrok. Druga skupina pa je izhajala iz lastnih izkušenj opravljanja prostovoljnega dela v dnevnem centru, kjer sem predlagala tesnejše sodelovanje med starši in dnevnim centrom, izboljšanje uporabe spletnih komunikacijskih kanalov ter udeležbo CONE Most na dnevnih odprtih vrat za spoznavanje poklicev.

Ključne besede: mladostništvo, potrebe, socialno delo z mladimi, skupnostni programi za mlade.

Needs of Children and Adolescents in the CONA Most Programme

Master's Thesis Abstract

I have always had an interest in working with children and adolescents, which was confirmed during my internship at the CONA Most Day Centre. I have noticed that the surveys used for evaluations often do not reflect the actual needs of the users, as the answers are mostly positive. Therefore, in my master's thesis entitled 'The needs of children and adolescents in the CONA Most programme', I decided to explore the needs of children and adolescents in this day centre and to identify which areas would need more support in order to improve the programme and create a more pleasant environment for the users. In the theoretical part, I first introduced what adolescence is and what characterises it. I then focused on the protective and risk factors that characterise childhood and adolescence. Next, I touched on social protection and social policy, describing social work centres and their tasks and roles. Later, I also describe social work with youth, with a special mention of prevention programmes for youth. In this chapter, I also describe the CONA programme itself. Finally, I have explored human needs, drawing on the theories of Maslow, Alderfer, Max-Neef and McClland. The methodology of my research was qualitative and empirical, based on verbal descriptions of non-probability convenience sample of children and adolescents attending the CONA Most day centre. I used semi-structured interviews, which allowed me to tailor the questions to the age and language ability of the users, which in turn contributed to a deeper understanding of their needs. I analysed the data using a qualitative method that involved categorisation and coding (open, axial and relational), but the results were specific to the CONA Most programme and could not be generalised to a wider population of children and adolescents. The analysis showed that users mostly found out about CONA Most through friends or family members and attended the programme with varying frequency. For the majority, attendance at the day centre contributed to improving school performance, developing social skills and making leisure time more enjoyable. Users were satisfied with the staff, students and volunteers and the facilities, but also pointed out many shortcomings, such as conflicts and unequal selection of participants in activities. The needs that were the focus of the discussion were illustrated through Maslow's eight-stage hierarchy of needs and interpreted through relational links across the three age groups. I divided the suggestions themselves into two groups. The first group addressed the findings of the analysis, where I highlighted the need for more user involvement in the planning of activities, regular discussions about user needs, improving the individual approach to learning support, fairer selection of participants in activities and the need for an outdoor garden to improve the well-being of the children. The second group was based on my own experience as a volunteer in a day centre, where I suggested closer cooperation between parents and the day centre, improving the use of online communication channels and the participation of CONA Most in open days to learn about professions.

Key words: adolescence, needs, social work with youth, community programmes for youth.

Kazalo vsebine

1. TEORETIČNI UVOD	1
1.1 Mladostništvo	1
1.2 Varovalni dejavniki in dejavniki tveganja v času otroštva in mladostništva	3
1.3 Socialno varstvo in socialna politika	7
1.4 Centri za socialno delo	9
1.5 Socialno delo z mladimi	10
1.6 Preventivni programi	12
1.6.1 Skupnostni programi za mlade CONA	15
1.7 Raziskovanje potreb	18
2. PROBLEM	29
2.1 Formulacija problema	29
2.2 Raziskovalna vprašanja	30
3. METODOLOGIJA	31
3.1 Vrsta raziskave	31
3.2 Raziskovalni instrument in viri podatkov	31
3.3 Populacija in vzorčenje	32
3.4 Zbiranje podatkov	32
3.5 Obdelava in analiza podatkov	33
4. REZULTATI	35
4.1 Obiskovanje CONE Most	35
4.2 Razlog vključitve	39
4.3 Kaj je uporabnikom všeč v CONI Most	41
4.4 Kaj uporabnikom ni všeč v CONI Most	44
4.5 Aktivnosti/delavnice v CONI Most	47
4.6 Učinek CONE Most na uporabnike	49
4.7 Potrebe otrok in mladostnikov	51
5. RAZPRAVA	59
5.1 Obiskovanje CONE Most	59
5.2 Razlogi vključitve	61
5.3 Kaj je uporabnikom všeč v CONI Most	62
5.4 Kaj uporabnikom ni všeč v CONI Most	64
5.5 Aktivnosti/delavnice v CONI Most	65
5.6 Učinek CONE Most na uporabnike	66

5.7 Potrebe otrok in mladostnikov	67
5.8 Kritično ovrednotenje kakovosti pridobljenih podatkov	77
6. SKLEPI IN PREDLOGI	78
7. SEZNAM VIROV	83
8. PRILOGE	90
Priloga A: Smernice za intervju	90
Priloga B: Dogovor o vključitvi v dnevni center CONA Most	92
Priloga C: Primer transkripta intervjuja	96
Priloga D: Primer odprtega kodiranja	104
Priloga E: Osnovno kodiranje	117

Kazalo slik

Slika 1.1: Okvir za ocenjevanje pri zaščiti otrok in spodbujanje njihovega blagostanja	20
Slika 1.2: Maslowa hierarhija potreb	22
Slika 1.3: Razširjena hierarhija potreb	24
Slika 5.1: Prikaz fizioloških potreb po starostnih skupinah	69
Slika 5.2: Prikaz potreb po varnosti po starostnih skupinah	70
Slika 5.3: Prikaz potreb po ljubezni in pripadnosti po starostnih skupinah	71
Slika 5.4: Prikaz potreb po spoštovanju po starostnih skupinah	72
Slika 5.5: Prikaz kognitivnih potreb po starostnih skupinah	73
Slika 5.6: Prikaz estetskih potreb po starostnih skupinah	74
Slika 5.7: Prikaz potreb po samoaktualizaciji po starostnih skupinah	75
Slika 5.8: Prikaz potreb po transcendenci po starostnih skupinah	76

Kazalo tabel

Tabela 1.1: Potrebe po definiciji Manfreda Max-Neefa	26
--	----

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 Mladostništvo

Vse družbe skozi zgodovino so poznale prehodno obdobje med otroštvom in odraslostjo (Ule, 1996, str. 9–10). Mladost je čas hitrega telesnega dozorevanja, ki vključuje telesne, hormonske in druge fizične spremembe. Te hitre spremembe lahko porušijo mladostnikovo predstavo o sebi, kar pogosto povzroči stres, tesnobo in napetost (Žorž, 1999, str. 93). Industrijska družba je prvič usmerila posebno pozornost na mladostnike z uvedbo vzgojno-izobraževalnih ustanov pod nadzorom države. Vloga vzgoje in izobraževanja, ki sta jo prej opravljali družina in cerkev, je bila tako prenesena na šolo. Oblikovanje mladosti kot posebnega življenjskega obdobja sta odločilno zaznamovala obvezno šolanje in podaljšanje izobraževanja. Mladost je umeščena med zaključek otroštva in sprejem družbenih pogojev za vstop v odraslost. Mladostnik dobi priložnost, da se osamosvoji od staršev, vendar je od njega odvisno, ali to priložnost sprejme ali zavrne. Po koncu osnovnošolskega izobraževanja se mladostniki soočajo z odločitvijo o nadaljnjem šolanju, kar se zdi svobodna izbira, vendar lahko močno vpliva na njihovo prihodnost in poklicne možnosti. Kljub želji po neodvisnosti večina mladostnikov ostaja socialno in ekonomsko odvisna od svojih staršev (Ule, 1996, str. 9–10).

Kljub temu da veliko avtorjev pojma »adolescenca« in »mladost« izenačuje, Ule (2008, str. 53) pravi, da adolescenca in mladost nimata enakega pomena. Mladost označuje obdobje, ki lahko traja različno dolgo in se nanaša na ekonomsko odvisnost ter družbeni položaj mladih. Po drugi strani pa adolescenco opisuje kot predvsem psihofizične spremembe mladostnikov in izzive, s katerimi se soočajo v tem obdobju.

Siegel (2014, str. 78) opisuje odraščanje kot prehodno obdobje, ki prinaša tako prijetne kot tudi težke izkušnje, kar vodi do priložnosti in negotovosti. S tem se strinjata tudi Kobolt in Pelc Zupančič (2010, str. 56), ki pravita, da prehod iz otroštva v odraslost prinaša številne izzive za mladostnike in njihove družine. Siegel (prav tam) nadaljuje, da gre za prehod iz varnega in znanega okolja v nepredvidljivost zunanjega sveta ter iz odprtosti v otroštvu v osredotočenost na določena področja v odraslosti. V tem razvoju se pojavljata dva osnovna vzroka za stisko – izguba nečesa znanega in spoznavanje nečesa neznanega, kar je lahko tudi nevarno.

Pomembno je, da družbenih in kulturnih vplivov v obdobju mladosti ne pojasnujemo zgolj skozi psihofizične spremembe, ki se dogajajo med adolescenco. Mladost običajno traja dlje kot adolescenca in poudarja učinek družbenega okolja, v katerem mladostnik odrašča (Ule, 2008, str. 120–121). Adolescenca pa je faza, ko se posameznik oddaljuje od družine in se vse bolj vključuje v vrstniško skupino, kjer oblikuje svojo identiteto ter sprejema nove vrednote in poglede na svet. Ta nova pripadnost mladostniku razkriva vse zapletenejšo družbeno realnost. V sodobni, negotovi družbi ostajajo mladostniki na obrobju, se izogibajo dokončnim odločitvam in tako ostanejo odprti za nove izkušnje in priložnosti. Današnji mladi pogosto tvegajo in se identificirajo skozi tveganja, ki jih privlačijo. To ne pomeni, da jim primanjkuje informacij ali da so ravnodušni do posledic svojih dejanj, kajti pri njih varnost in tveganje pogosto sobivata (Bajzek, 2008, str. 18–23).

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so se pojavila nova tveganja, zlasti na področju mladosti in otroštva. Pritisk na mlade, da pridobijo čim višjo izobrazbo in si zagotovijo boljše zaposlitvene možnosti, se je povečal. Starši iz vseh družbenih slojev se tega vse bolj zavedajo, zato se intenzivno izobraževanje prične že v zgodnjem otroštvu in pogosto traja do tridesetega leta starosti (Ule, 2000, str. 19–22). Poljšak Škraban (2004, str. 11–13) k temu dodaja, da se socialni pogoji v svetu nenehno spreminjajo, kar se odraža v podaljšanju časa šolanja in povečani odvisnosti otrok od staršev. Hkrati se soočamo z višjo brezposelnostjo mladih in naraščajočim številom razpadajočih družin.

Mladinska kultura in njene značilnosti vse bolj vplivajo tudi na otroke. Mediji namreč delujejo tako, da že otroci ponotranjijo tisto, kar doživljajo mladi, zato aktivnosti mladinske kulture vse bolj postajajo del otroške kulture. Ponudniki prostega časa, mediji in masovna potrošnja postajajo nove oblike družbenega nadzora, ki prevzemajo vlogo družine in šole. Skozi te kanale otroci in mladostniki ponotranjijo vzorce vedenja in potrebe, ki jih družba pričakuje od njih. Individualizacija življenja, ki jo spodbujajo tržno in medijsko reproducirani vzorci, ustvarja iluzijo osvoboditve, vendar prinaša tudi številne pritiske in stiske, predvsem zaradi občutka negotovosti, nekompetentnosti in vse zgodnejšega pritiska pri določenih življenjskih odločitvah (Ule, 2000, str. 34).

Loreman (2009, str. 3–10) poudarja, da morajo odrasli spoštovati otroštvo kot dragoceno življenjsko obdobje. Sam izpostavlja šest ključnih načel: spoštovati otrokovo sedanjost, omogočiti uživanje otroštva, ceniti otrokove odnose z drugimi, priznati otrokove prispevke

družini in družbi, spoštovati otrokovo individualnost in raznolikost ter sprejeti otrokove spretnosti in sposobnosti.

O mladini težko govorimo kot o enotni skupini ljudi z enakimi značilnostmi in potrebami. Pri oblikovanju vključujoče teorije je namreč treba upoštevati različne dejavnike, kot so biografske značilnosti (rojeni v določenem obdobju), vpliv institucij (ki so jim predajale podobne norme in obveznosti) ter primerljive zgodovinske in kulturne izkušnje posameznikov (Ule, 1996, str. 19). Če nekdo doživlja mladost kot obdobje omejitev, bo morda želel to fazo čim prej končati in bo tako spregledal pozitivne izkušnje, ki bi jih lahko pridobil za nadaljnje življenje. Nasprotno pa si mladostniki, ki se zavedajo pomena teh izkušenj, želijo, da bi to obdobje trajalo čim dlje (prav tam, str. 220–221). Mladost je tudi obdobje, ko začne mladostnik kritično presoјati mnoge priučene vzorce ravnanja in vedenja ter tako dobi priložnost, da jih ovrednoti (prav tam, str. 236–237).

1.2 Varovalni dejavniki in dejavniki tveganja v času otroštva in mladostništva

Ko govorimo o odraščanju, je treba upoštevati varovalne dejavnike in dejavnike tveganja. Postrak (2015, str. 272) navaja, da gre pri varovalnih dejavnikih za nekatere vidike, ki varovalno vplivajo na življenje mladostnika. Mikuš Kos (1991, str. 21) dodaja, da o varovalnih dejavnikih govorimo, ko dogodki in pojavi preprečujejo pričakovane škodljive učinke. Pomembno je poudariti, da so ti dejavniki različni in odvisni od posameznika, zato je za socialne delavce ključno, da upoštevajo otrokovo ali mladostnikovo dožemanje določenega dejavnika, saj se mu s tem lažje približajo (Jeriček, 2011, str. 118). Najpogosteje omenjeni dejavniki, ki vplivajo na odraščanje, so spol posameznika, družina, šola, vrstniki in vrednote (Postrak, 2015, str. 272).

Sande (2004) pravi, da se dejavniki tveganja pojavljajo v obdobju odraščanja, ker so mladi takrat v fazi razvoja, poleg tega pa preizkušajo nove življenjske vloge, z namenom izoblikovanja svoje identitete. Kot dejavnik tveganja štejemo vse, kar lahko poveča možnost mladostniku narediti napačen korak na poti odraščanja. Dejavnike tveganja lahko razdelimo v nekaj podskupin: družinski dejavniki oziroma družina, okolje ali dejavniki tveganja v skupnosti in šola. Ule (2000) pa je skozi svojo raziskavo dokazala, da je dejavnik tveganja tudi spol, saj rezultati kažejo, da so moški bolj nagnjeni k prestopniškim dejanjem.

Spodaj so navedeni nekateri ključni dejavniki.

Otrok in družina

Giesen, Searle in Sawyer (2007) delijo dejavnike tveganja na notranje in zunanje dejavnike posameznika. Obstajajo individualni dejavniki tveganja, npr. težaven značaj, in dejavniki tveganja, povezani z družino in starši, npr. psihopatologija staršev.

Ranljive družine se soočajo z mnogimi izzivi, notranjimi in zunanjimi stresorji, ki izhajajo iz težkih življenjskih pogojev. Takšne družine pogosto ne morejo zadovoljiti svojih osnovnih potreb in se nenehno spopadajo z revščino, brezposelnostjo, učnimi in vzgojnimi težavami, zdravstvenimi težavami, nasiljem, odvisnostmi ter težavami iz preteklosti (Kodele in Mešl, 2013, str. 13–15).

Družinsko življenje sestavljajo družinska struktura in procesi. Raziskave kažejo, da imajo družinski procesi bistveno večji vpliv kot sama struktura družine. Močna čustvena povezanost in intenzivni odnosi med starši in otroki so pomembnejši preventivni dejavniki kot vpliv ločitve staršev na delinkventno vedenje mladostnikov. Družinska podpora je povezana tudi s socialno ranljivostjo mladih, pri čemer so najranljivejši tisti mladostniki, ki živijo v okolju, kjer nimajo opore pri nobenem od staršev ali se tam ne počutijo varne (Rener, 2000, str. 207–210). Družina lahko bodisi podpira odraščajoče otroke bodisi predstavlja vir stresa, nesprejetosti in čustvenih ter odnosnih težav (Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 56–60). Vendar je pomembno razumeti, da odraščanje v takih družinah ne pomeni nujno uničenja otroškega življenja. Ljudje smo namreč odporna bitja, sposobna premagovati ovire in živeti polno življenje (Hughes in Blythe, 2016).

Pomembno je razumeti, da so težave v odraščanju pogosto povezane s socialno-ekonomskimi dejavniki. Raziskave kažejo, da številni otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami izhajajo iz družin, ki se spopadajo z nizkimi dohodki, brezposelnostjo, dolgovi, slabo stanovanjsko situacijo, nasiljem in zasvojenostjo (Razpotnik, 2011, str. 110).

Mladi se težko spopadajo s težavami, zlasti ko ne prejemaajo ustrezne podpore znotraj svoje družine. Običajno so prepuščeni staršem pri vzgoji, kar deluje pozitivno, dokler družina deluje v korist otroka. V nasprotnem primeru pa otrok potrebuje pomoč, vključno s podporo državnih institucij (Cafuta, 2016, str. 68).

Varovalne dejavnike lahko razvrstimo na več področij. Otrok sam oz. njegov značaj, zlasti prilagodljivost, vpliva na odziv na nove in neugodne okoliščine. Otroci s težavnim značajem so ranljivejši za vedenjske težave (Rutter, 1987, po Smokowski, Reynolds in Bezruczko, 1999 v

Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 76). Prav tako je ženski spol pogosto v varnejšem položaju, medtem ko so moški zaradi kulturnih norm in socializacije, kjer je v ospredju pogum in ne šibkost, ranljivejši (Katz, 1999 v Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 77).

Kar zadeva družino, pa otroci v njej pridobivajo izkušnje medsebojne povezanosti in sprejemanja, kar vpliva na njihovo samopodobo in samozaupanje, ki sta ključna elementa za uspešno vključevanje v okolje (Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 78), kajti družina je del širše družbe in sprejema njene procese in dogajanja. Posameznik znotraj družine ni izoliran od drugih družinskih članov, temveč deluje kot aktiven subjekt, vpet v odnose z njimi. Otrok se v družinskem okolju uči sobivanja, kar oblikuje njegove vzorce za kasnejše življenje v družbi (Červek, 2008, str. 94).

Odpornost je sposobnost posameznika, da se upre težavam in se uspešno prilagodi kljub stresu in travmam. Ne gre le za pozitivne izide, temveč tudi za osebno rast, ki izhaja iz premagovanja izzivov. Osredotočanje na družinske potenciale lahko pomaga družinam razviti prepričanje, da se lahko spopadejo z ovirami (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 116–117). Sodobni pristop socialnega dela z družinami temelji na odpornosti posameznikov in družin. Razumevanje družinske odpornosti omogoča raziskovanje načinov, kako lahko družine odkrijejo in razvijajo svoje vire moči (Constable in Lee, 2015, str. 15–16).

Šola

Dejavniki tveganja so lahko povezani s šolo, šolskim okoljem in vrstniki, npr. medvrstniško nasilje (Giesen, Searle in Sawyer, 2007), saj je šola prostor, kjer otroci preživijo velik del svojega dneva. V tem okolju razvijajo odnose z odraslimi in avtoriteto, spoznavajo vrstnike ter pridobivajo veščine, ki jih bodo potrebovali v nadaljnjem življenju. Naloga šole je sodelovati pri oblikovanju osebnosti, posredovati uporabna znanja in veščine, pomagati pri usmerjanju v poklic ter pripravljati mlade na odgovorno vključitev v širše družbeno-kulturno okolje in na naloge, ki jih prinaša življenje (Bajzek, 2008, str. 128).

Šola naj bi otroku nudila skrb in mu omogočila izkušnjo sprejetosti, spoštovanja in sočutja. Skrb se kaže v odnosu med učencem in učiteljem, v vključenosti vseh učencev ter v vzpostavitvi podporne socialne mreže. Zaradi upadanja vrstniške solidarnosti bi morale šole spodbujati njeno krepitev, tudi z ustvarjanjem pogojev in prostorov za njeno udejanjanje. Učitelji bi morali od učencev veliko pričakovati, vendar morajo hkrati ustvariti pogoje za njihov uspeh. To je v nasprotju s pristopom, ko od šolsko neuspešnih učencev zahtevajo minimalno znanje, s čimer

jim odvzamejo priložnost za samospoštovanje in napredek (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 44–46).

Šola ponuja priložnosti za izražanje čustev in krepitev samopodobe ter samozvesti. Dobra psihosocialna klima, podpora učiteljev in sprejemanje sošolcev so ključni varovalni dejavniki (Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 78–79).

Vrstniške skupine

Vključenost v družbene skupine, kot so prijateljstva, lahko deluje kot varovalni dejavnik v času stisk, še posebej, če je v družini prisotno nasilje (Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 79).

Vrstniške skupine imajo pomembno vlogo pri oblikovanju občutka pripadnosti, kar povečuje čustveno varnost in status posameznika. Neprijetljubnost lahko vodi v izključenost in osamljenost, kar močno vpliva na odrasčanje. Neprijetljubne mladostnike delimo v dve skupini: zavrnjeni mladostniki so neprijetljubni zaradi osebnostnih značilnosti (prepirljivost, agresivnost) ali socialnih dejavnikov (socialna stigma), medtem ko prezreti mladostniki nimajo prijateljev in jih vrstniki ne opazijo, kar je lahko posledica sramežljivosti, introvertiranosti, pomanjkanja samozvesti ali socialnih značilnosti, kot so etnična ali verska pripadnost ter socialni status družine (Berndt, 2004 v Ule, 2008, str. 94).

Soseska

Dejavnik tveganja v širši skupnosti in soseščini je npr. soseka z visoko stopnjo kriminala. Varovalni dejavnik v skupnosti pa je lahko npr. soseka z dobro infrastrukturo, ki omogoča kakovostno preživetje prostega časa (Giesen, Searle in Sawyer, 2007). V širšem družbenem okolju lahko otrok najde podporo v preventivnih in rekreacijskih programih ter v verskih in drugih organizacijah, kot so recimo zdravstveni servisi (Alvord in Grados, 2005 v Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 79).

Prosti čas

Prosti čas otrok in mladostnikov postaja vse pomembnejši v hitro spreminjajočem se svetu, saj odraža njihove interese in potrebe. Vendar pa se pojavlja vprašanje, kako razlikovati med resničnimi potrebami in zgolj željami mladih (Postrak, 2019, str. 240)?

Prosti čas ni popolnoma avtonomno področje, temveč čas, ko se lahko otroci in mladostniki sami odločajo o svojih dejavnostih. Pogosto se ukvarjajo z aktivnostmi, ki se razlikujejo od tistega, kar počnejo v šoli ali službi. Kljub idealiziranju prostega časa pa pozabljamo, da je ta

tesno povezan z našim vsakdanjim življenjem in našimi strategijami preživetja (Poštrak, 2007, str. 147–148).

Prosti čas mladih je pomemben del njihovega kompleksnega življenjskega sveta. Raziskovanje prostega časa in mladinskih subkultur ustvarja kontekst za socialno delo z ranljivimi mladostniki. Ta prostor ponuja priložnosti za vzpostavljanje stikov in odnosov z mladimi (Poštrak, 2019, str. 245–246).

Za socialne delavce je prosti čas mladih ključnega pomena, saj lahko odraža njihove stiske in težave v obremenjujočem okolju. Strokovnjaki lahko prepoznajo te težave in pri načrtovanju dejavnosti vplivajo na psihosocialni položaj mladostnikov. S spodbujanjem pozitivnih potencialov in podporo programom lahko pomagajo mladim premagovati izzive, povezane z družbeno neenakostjo in slabimi medosebnimi odnosi (Poštrak, 2019, str. 251–252).

Pri obravnavi varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganja je pomembno poudariti, da lahko določeni dejavnik v določenih okoliščinah deluje kot dejavnik tveganja, medtem ko v drugih okoliščinah lahko služi kot varovalni dejavnik (Giesen, Searle in Sawyer, 2007; Mikuš Kos, 1999).

1.3 Socialno varstvo in socialna politika

V zadnjem desetletju so bili otroci v ospredju razvoja socialne politike in prakse socialnega dela. Vendar pa lahko prevelik poudarek na »varovanju« in »zaščiti« odvrta pozornost od nujne potrebe po obravnavi drugih dejavnikov, ki vplivajo na življenjske možnosti otrok, kot so revščina, slabe izobraževalne priložnosti in neenakosti v zdravju (Cunningham in Cunningham, 2012, str. 92).

Socialno politiko lahko razumemo kot javno politiko, s katero države svojim državljanom zagotavljajo socialno varnost in blaginjo. Njena cilja sta lahko zagotavljanje eksistenčnega minimuma za zadovoljevanje temeljnih potreb in ohranjanje relativnega družbenega položaja. Socialna politika omogoča socialno blaginjo državljanov s ponudbo različnih storitev in dobrin (Filipovič Hrast in Rakar, 2018, str. 15).

Država ima dolžnost zagotoviti varnost svojim prebivalcem, kar jim omogoča preživetje, s tem pa tudi preživetje družbe kot celote (Strban, 2012, str. 258). Splošno lahko socialno varnost opredelimo tudi kot zaščito, ki jo družba nudi svojim članom v primeru izgube dohodka, npr.

zaradi bolezni, poškodb, poklicnih bolezni, invalidnosti, starosti, smrti zavarovanca, brezposelnosti, starševstva ter smrti staršev ali povečanih stroškov, npr. zaradi bolezni ali ustanovitve družine (prav tam, str. 513–514).

Jože Ramovš (1995, str. 151–152) pravi, da sta osnovni nalogi socialnega varstva:

- a) materialno zaščititi tiste, ki se ne morejo sami preživljati, in jih usposobiti za samostojno oskrbo, če je to mogoče, ter
- b) pomagati tistim, ki ne morejo funkcionalno delovati v osnovnih in sekundarnih medčloveških odnosih, kot so zakon, družina, gospodinjstvo, sosedstvo, delovna skupina in druga združenja, da se teh veščin naučijo; če pa to ni mogoče, je treba tudi na tem področju zanje socialno poskrbeti.

Socialno varstvo je torej sistem dejavnosti na državni in civilnodružbeni ravni, namenjen reševanju materialnih in medčloveških socialnih problemov ter preprečevanju socialne patologije pri posameznikih, skupinah in na nacionalni ravni (Ramovš, 1995, str. 151).

Po podatkih Unicefa je pomanjkanje materialne blaginje eden izmed ključnih dejavnikov, ki škodljivo vplivajo na življenje otrok. Revščina bolj kot katera koli druga spremenljivka predstavlja izrazito in dokazljivo slabost za otroke, saj je tesno povezana z drugimi socialnimi problemi: »Revščina /.../ vpliva na številne vidike otrokovega blagostanja na mnoge dobro dokumentirane načine: še posebej, kadar je dolgotrajna, je dokazano, da revščina verjetno vpliva na zdravje otrok, kognitivni razvoj, uspeh v šoli, aspiracije, samopodobo, odnose, tveganja vedenja in zaposlitvene možnosti« (UNICEF, 2007, str. 39 v Cunningham in Cunningham, 2012, str. 97).

Za uspešno delovanje socialnega varstva je ključno kakovostno izobraževanje strokovnjakov in usposabljanje laičnih delavcev in sodelavcev (prav tam, str. 213). Podobnega mnenja sta tudi Cunningham in Cunningham (2012, str. 187), ki poudarjata, kako pomemben prispevek lahko socialna politika prinese izobrazbi za socialno delo. Kot sta pokazala, vladni odzivi na socialne in ekonomske težave – njihove socialne politike – neposredno vplivajo na življenjske možnosti in priložnosti uporabnikov storitev ter lahko ovirajo ali izboljšujejo blaginjo ranljivih, marginaliziranih posameznikov in skupin.

Novak (1994 v Ramovš, 1995, str. 62) poudarja, da je materialna varnost prednostni cilj preventivnega in kurativnega socialnega dela, saj je njeno nasprotje revščina. Materialna revščina pogosto zelo otežuje ali celo onemogoča kakovost medčloveških odnosov. Ramovš

(1995, str. 119) dodaja, da je za preprečevanje socialnih težav ključnega pomena izboljšati družbeni sistem, tako da sistemske razmere povzročajo čim manj socialnih težav, kar ni neposredno v pristojnosti socialnega varstva.

1.4 Centri za socialno delo

V zgodovini je socialno delo nastalo iz potreb ljudi v njihovem življenjskem okolju. Socialne delavke so rešitve iskale prek odnosov z ljudmi, ki so se soočali z različnimi stiskami v svojih konkretnih življenjskih okoliščinah. S socialnim delom, ki sega v družine in skupnosti, je ljudi lažje doseči (Kodele in Mešl, 2016, str. 49).

Centri za socialno delo (v nadaljevanju: CSD) so ključne strokovne ustanove na področju socialnega varstva. V Sloveniji je bilo v preteklosti 62 centrov za socialno delo, vendar je leta 2018 prišlo do reorganizacije, v okviru katere so se ti centri združili v 16 novih območnih centrov za socialno delo (Skupnost centrov za socialno delo – SCSD, b. d.). Obstoječi centri so postali njihove enote, ki izvajajo strokovne naloge, socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in socialnovarstvene programe (Vlada Republike Slovenije, b. d.).

Po Zakonu o socialnem varstvu (2007) CSD izvajajo storitve socialnega varstva, ki so namenjene preprečevanju socialnih stisk in vključujejo dejavnosti ter pomoč za samopomoč uporabnikom. Te storitve zajemajo prvo socialno pomoč, osebno pomoč, podporo žrtvam kaznivih dejanj, pomoč družinam na domu ali socialni servis, institucionalno varstvo, vodenje in varstvo, zaposlitev pod posebnimi pogoji ter pomoč delavcem v podjetjih, zavodih in pri drugih delodajalcih. Poleg teh storitev CSD opravljajo tudi številne druge naloge. Poleg tega pa izvajajo še javna pooblastila in zakonske naloge, kot so varstvo otrok in družin, varstvo odraslih, uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, starševsko varstvo, družinski prejemki in oprostitev plačil za socialnovarstvene storitve (Centri za socialno delo Slovenije, b. d.).

Na CSD so zaposleni strokovnjaki različnih profilov, prevladujejo pa socialni delavci, psihologi in pravniki. Ti profili strokovnjaki so znani po svoji kritični naravnosti in zmožnosti samorefleksije, poleg tega delujejo celostno in uporabljajo spretnosti, ki jim omogočajo delo v različnih kontekstih, kot so različne etnične, kulturne in rasne skupine (Zorn, 2005, str. 14–16).

Radetič (2002, str. 5–11) navaja, da CSD ob rednem izvajanju socialnovarstvenih storitev in javnih pooblastil vodijo tudi posebne programe, kar jim omogoča širši status in kompleksnejšo ponudbo storitev, kot so recimo dnevni centri za mlade (v nadaljevanju: DCM). Med

prednostni DCM avtor poudarja, da otrokom zagotavljajo varnost, problemi se rešujejo v sodelovanju z družino, šolo in drugimi institucijami. Poleg tega pa so DCM dostopni vsem, ne le tistim s težavami. Otroci imajo priložnost, da v svojem okolju – ob podpori strokovnjakov – rešujejo konflikte in se učijo novih vedenjskih vzorcev. Glavni cilj programov je mladim omogočiti ustrezne pogoje za lažji vstop v izobraževalne procese, kar zmanjšuje njihovo stigmatizacijo in odpor na poti do uspešnega odraslega življenja (prav tam, str. 12). Prav tako pa se tudi lokalna skupnost uči, kako strpneje obravnavati vprašanja, povezana z mladimi. V same programe pa so pogosto vključeni socialno ranljivi otroci in mladostniki, ki se soočajo z vedenjskimi težavami in neuspehom v šoli (prav tam, str. 14).

1.5 Socialno delo z mladimi

Socialno delo je poklic, ki temelji na praksi in je uvrščen med vede, ki pri svojem delu potrebujejo teorijo delovanja (Čačinovič Vogrinčič, 2015, str. 179). S praktičnim delom je mogoče doseči cilje socialnega dela, ki vključujejo spodbujanje družbenih sprememb in razvoja, krepitev družbene kohezije ter opolnomočenje posameznikov. Socialno delo temelji na načelih socialne pravičnosti, človekovih pravic, kolektivne odgovornosti in spoštovanju raznolikosti (International Federation of Social Workers, 2023).

Čačinovič Vogrinčič (2011, str. 16) opredeli koncept delovnega odnosa kot najpomembnejši pripomoček, brez katerega ne moremo opravljati socialnega dela. To je odnos, ki se vzpostavi med socialno delavko in uporabnico ter je v oporo socialni delavki, da začne pogovor, ki bo omogočil raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov, kjer so uporabniki in socialni delavci soustvarjalci deležev k rešitvi. Pogovor je torej osrednji prostor procesa pomoči v socialnem delu, delovni odnos pa je za namene ustvarjanja rešitev za kompleksne probleme ljudi zastavljen vsakič znova kot izvirni delovni projekt pomoči (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 7–9), ki temelji na osnovnih elementih delovnega odnosa, kot so: dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev, osebno vodenje, perspektiva moči, etika udeležnosti, znanje za ravnanje in ravnanje s sedanostjo (prav tam, str. 9–15).

Torej, naloga strokovnjaka zdaj je ustvariti odprte prostore za pogovor v okviru odnosa, ki omogoča raziskovanje in oblikovanje rešitev skozi dialog. Pogovor in odnos med udeleženci omogočata, da vsakdo iz pogovora izstopi drugačen, kot je vanj vstopil (Čačinovič Vogrinčič,

2008, str. 11). V procesu pomoči sta socialni delavec in uporabnik sogovornika. V pogovoru se raziskujejo in soustvarjajo spremembe. Pogovor omogoča srečanje ljudi z različno osebno zgodovino, izkušnjami in kompetencami, ki skupaj prispevajo k rešitvam. V tem procesu se pridobi za socialno delo tako pomembna izkušnja spoštovanja in osebnega dostojanstva (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 12).

Različni strokovnjaki (Čačinovič Vogrinčič, 1998; Loreman, 2009; Kodele in Mešl, 2013; Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019) v svojih delih poudarjajo pomen otroka ali mladostnika kot aktivnega sogovornika v konceptu socialnega dela z mladimi ter pomembnost spoštovanja tega v procesu.

Poštrak (2003, str. 3) poudarja, da se socialni delavec pri delu z mladimi sooča z različnimi izzivi, kjer je ključno, da skupaj z mladostniki soustvarja nove rešitve za izboljšanje kakovosti življenja. Poštrak (2011, str. 195–196) priporoča demokratični pristop kot najprimernejši pri delu z mladimi. Pristop temelji na osebnem stiku, kjer strokovnjak in mladostnik sodelujeta, se dogovarjata ter načrtujeta. Vloga vsakega udeleženca je jasna, pri čemer odgovornost nosita oba – mladostnik za svoje življenje, strokovnjak pa za pomoč pri razvijanju te odgovornosti. Ukrepi so jasni in dogovorjeni, pri nespoštovanju dogovorov pa sledijo sankcije za vse vpletene. Pomembno je, da mladostnik spoštuje strokovnjaka, ki si avtoriteto pridobi s svojim znanjem in izkušnjami.

Vključevanje mladih v proces dialoga in raziskovanja lastnega življenja jim omogoča, da izrazijo svoj glas, kar prispeva k boljšemu razumevanju njihove perspektive. Kodele in Mešl (2013, str. 5–8) poudarjata, da to koristi tako odraslim kot mladostnikom. Loreman (2009, str. 117) izpostavlja načelo »pustiti otroke pri miru«, kar pomeni, da se morajo odrasli včasih umakniti in otrokom dovoliti, da izkusijo otroštvo na svoj način. To ne pomeni, da otroci ne potrebujejo varnosti, temveč da potrebujejo svobodo za razvoj in samozavest. Slednje sporoča, da smo odrasli tisti, ki jim želimo zagotoviti potrebno podporo v danem trenutku. Čačinovič Vogrinčič (2005) dodaja, da je uporaba jezika sprejemanja in spodbujanja ključna pri vzpostavljanju delovnega odnosa.

Delo socialnih delavcev z otroki in mladostniki je zahtevno in večplastno. Pomembno je, da otrokom in mladostnikom omogočimo priložnosti za učenje in pridobivanje novih izkušenj. Pri tem igrajo ključno vlogo vrstniki in odrasli, ki zagotavljajo učenje v okviru varnih in stabilnih meja. Socialni delavec ima odgovornost, da z osebnim pristopom spoštljivo sodeluje pri procesu sprememb. Ena od pomembnih nalog je tudi graditev in krepitev socialne mreže, saj

lahko bližnji predstavljajo pomemben vir podpore. Sodelovanje s to mrežo nam omogoča boljše razumevanje potreb otrok in mladostnikov, iskanje učinkovitih rešitev ali odstranjevanje ovir, ki preprečujejo napredek. Center za socialno delo deluje kot prostor podpore in sodelovanja, kjer se vedno znova aktivirajo moči v specifičnih projektih, usmerjenih k posamezniku (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 165–166).

Pri socialnem delu z mladimi velja, da so oni sami strokovnjaki za svoje izkušnje in svet. Samo oni lahko povedo, kako doživljajo sebe in okolje. Raziskovanje njihovega življenjskega sveta nam omogoča, da se osredotočimo na to, kakšni so v določenem trenutku, ne pa na to, kakšni bi morali biti. Ključno je, da nenehno raziskujemo in soustvarjamo z njimi, pri čemer vzpostavljamo komunikacijo, ki temelji na sprejemanju in opogumljanju. Spoštljiv pogovor in upoštevanje njihovega življenjskega okolja sta nujna za povečanje njihove odgovornosti za lastno življenje, zato je pomembno tudi razumevanje njihovega prostega časa in želja (Poštrak, 2015, str. 272). Za učinkovito komunikacijo z mladostniki pa je pomembno uporabljati jezik sprejemanja in opogumljanja. Pogovor naj bo spoštljiv in izhajati mora iz jasno opredeljene vloge odgovornega odraslega, ki deluje kot zanesljiv zaveznik. Ključno je, da razumemo njihove potrebe (Poštrak, 2015, str. 278).

1.6 Preventivni programi

Participacija mladih je ena izmed ključnih prioritet na področju mladih v Evropi. Danes imajo široko paleto izbire za preživljanje prostega časa, vključno z različnimi strukturiranimi dejavnostmi, bodisi komercialnimi ali nekomercialnimi, pridobivanjem znanja zunaj formalnega izobraževanja ter sodelovanjem v različnih projektih, kot so tisti v okviru nevladnih organizacij in mladinskih centrov (Kuhar, 2011, str. 73).

Institucije, ki delujejo z mladimi, lahko prevzamejo vlogo zagovornika ali posrednika med mladostniki in družbo. Mladim omogočajo odstop do družbenih virov, medtem ko jih družba obvešča in osvešča o razmerah ter možnostih razvoja mladih (Dekleva in Razpotnik, 1999, str. 84).

V socialnem kontekstu je socialna preventiva »*dejavnost socialnega varstva, namenjena preprečevanju nastajanja socialnih težav posameznika, družine ali določene skupine prebivalstva, ki jo izvajajo pravne ali fizične osebe*« (Pravni terminološki slovar, b. d.).

Ramovš (1995, str. 118–119) opiše tri tipe preventive. Primarna preventiva vključuje sistemske ukrepe za izboljšanja socialnih razmer in krepitev socialne kohezije, kar prispeva k večji odpornosti v kriznih situacijah. Njen cilj je preprečevanje nezaželenih pojavov, vendar tega ne more izvajati samo resor socialnega varstva, temveč zahteva dosledno socialno politiko. Sekundarna preventiva se osredotoča na delo z ogroženimi posamezniki ali skupinami. Ta preventiva se aktivira, ko se že pojavi nezaželen dogodek, ki ga lahko z zgodnjim ukrepanjem delno ali popolnoma odpravimo. Če primerjamo z zdravstvom, to pomeni zgodnje odkrivanje in preusmerjanje bolezni. Terciarna preventiva pa se ukvarja s preprečevanje poslabšanja socialnih težav in zmanjševanjem škode, kar vključuje socialno kurativo in oskrbo. Postrak, Rode, Kern, Cigoj-Kuzma in Mesec (1998, str. 11) poudarjajo, da je usmerjena na odpravo škodljivih učinkov pri ljudeh, ki so bili deležni zdravljenja, ter na izboljšanje njihove kakovosti življenja.

Sodobne raziskave namesto pojma preventiva uporabljajo koncept preprečevanja tveganja in zmanjševanja škode. Ta koncept, ki se je prvotno razvil na področju uporabe nedovoljenih drog, je primeren tudi za druga preventivna delovanja. Osredotoča se na tveganje in verjetnost nastanka določenih dogodkov ter na ugotavljanje dejavnikov, ki ta tveganja povečujejo ali zmanjšujejo, in iskanje rešitev za obvladovanje teh tveganj (Flaker, Belin, Fojan, Grebenc in Kastelic, 2002, str. 9). Ključni poudarek tega koncepta je na zaznavanju, zmanjševanju in preprečevanju negativnih posledic (Grebenc, Šabić in Kvaternik, 2008, str. 8).

Torej, otroci iz prikrajšanih okolij pogosto prihajajo iz družin, ki ne spodbujajo izobraževanja in imajo drugačne življenjske cilje ter vrednote kot tisti iz srednjega sloja. Socialna izključenost oz. revščina otrok in mladostnikov je v veliki meri povezana s stopnjo socialne izključenosti oz. revščine njihovih družin (Dekleva in Razpotnik, 1999, str. 70).

Omenjeno ne pomeni, da družine, ki se soočajo s številnimi izzivi, niso izjemno odporne. Ključno je, da socialni delavec prepozna to odpornost in jo krepi. S tem lahko prekinemo začarani krog prevladujočih zgodb o izključenosti in nemoči, v katerem se te družine pogosto znajdejo, ter z njimi načrtujemo želene spremembe. Pri tem je bistveno, da podpremo družinske člane pri doseganju teh sprememb (Kodele in Mešl, 2016, str. 62), saj so te družine običajno prepoznane kot ranljive in se spopadajo s številnimi stresnimi situacijami ter težavami. Vsakodnevno se soočajo z notranjimi in zunanji izzivi, pogosto zaradi težkih življenjskih pogojev, ki prinašajo preobremenjenost in nestabilnost v družini. Številne se spopadajo z nezadovoljenimi osnovnimi potrebami in se znajdejo pred različnimi težavami, kot so iskanje

zaposlitve v težavnih okoliščinah, finančne težave za preživetje, težave pri otrokovih šolskih zadevah ter morebitne bolezni, odvisnosti, zlorabe, nasilje, zatiranje ali brezdomstvo. Tem družinam pa je skupen predvsem boj proti revščini (prav tam, str. 13).

Novak in Nagode (2004, str. 109) pravita, da so socialne opore ključen del za zmanjševanje socialne izključenosti. Pri prihodnjem načrtovanju teh strategij je pomembno upoštevati, da ustrezne socialne opore predstavljajo pomemben dejavnik kakovosti življenja, zlasti za ranljive družbene skupine, kot so revni. Poudarjata, da se socialna izključenost ne presega le s krepitvijo posameznikove moči, temveč tudi s krepitvijo njegovih družinskih članov, ki tvorijo ključno socialno oporo, prek katere posameznik lažje dostopa do bistvenih življenjskih virov.

Prosti čas je čas, ki ne predstavlja samo večje svobode pri izbiri dejavnosti in odnosov, temveč pomeni tudi zmanjšanje nadzora nad posameznikom (Ule, 2000, str. 63). Opredeljen je na različne načine, vendar se vse definicije strinjajo, da pokriva številna področja človekovega življenja. Večina strokovnjakov se strinja, da je to čas, v katerem posameznik ni zavezan vsakodnevnim obveznostim, ampak ga lahko prosto zapolni z dejavnostmi, kot so razvedrilo, izobraževanje in druge aktivnosti, ki prispevajo k osebnemu razvoju (Kristančič, 2007, str. 20–22). Zato je lahko prosti čas mladostnikov za tiste, ki z njim delajo, ključnega pomena, saj se v tem času lahko razkrijejo stiske mladostnikov, ki odraščajo v neugodnem okolju. Ustvari se prostor, kjer se odkrijejo simptomi mladostnikove stiske. S skrbno načrtovanimi priložnostmi dejavnostmi lahko pomembno vplivamo na psihosocialni položaj mladostnika, saj razvijamo njegove potenciale in talente. Kakovostnejše preživljanje prostega časa pozitivno vpliva na celotno mladostnikovo življenje (Poštrak, 2007, str. 161–164). Tu pridejo prav preventivni programi za mlade.

Preventivni programi za mlade Slovenija (PPMS) vključujejo usklajevanje socialno-preventivnih programov, ki delujejo pod strokovnim odborom društva SPM – Društva za razvoj skupnostnih programov za mlade. Namenjeni so organizaciji skupnih izobraževanj, aktivnosti in promocije (SPM – Preventivni programi za mlade, b. d.). V program so vključeni preventivni programi centrov za socialno delo v Ljubljani (Bežigrad, Moste-Polje, Center in Vič), Kranju, Trzinu in Škofji Loki, četrtinski mladinski centri (Zalog, Bežigrad in Šiška) ter mladinski centri v Velenju in Medvodah (SPM – Preventivni programi za mlade, b. d.). PPMS organizira izobraževanja za mladinske delavce in prostovoljce, kar vključuje predavanja priznanih strokovnjakov ter mednarodne ekskurzije. Poleg tega organizira številne skupne akcije za

mladostnike iz socialno šibkejših okolij, pri čemer je cilj povezovanje in pridobivanje novih izkušenj (tabori, dobrodelne prireditve, pohodi ipd. (prav tam).

Kar se tiče uporabnikov preventivnih programov za mlade, Vavpotič (2007, str. 59) pravi, da so to otroci in mladostniki, ki živijo v družinah, kjer se srečujejo z nasiljem, revščino, slabimi socialnimi mrežami, dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, neurejenimi odnosi med staršema, socialno izključenostjo ali zasvojenostjo ter imajo pomanjkljive vzgojne in socialne veščine. Prav tako ne prejemajo dovolj pozitivnih spodbud iz okolja in so obremenjeni s previsokimi pričakovanji staršev. Ti otroci in mladostniki se soočajo s šolskimi težavami, šolski sistem jih označuje kot neuspešne, niso dokončali obveznega šolanja, šolajo se v prilagojenih programih ali sploh niso vključeni v izobraževanje ter imajo težave z učnimi navadami in neopravičenimi izostanki. Možno je tudi, da bivajo v rejništvu, vzgojnih zavodih, stanovanjskih skupinah ali kriznih centrih za mlade. Poleg tega imajo lahko posebne potrebe, kot so Downov sindrom, avtizem ali gibalne oviranosti, ali pa so mladoletni storilci kaznivih dejanj in so obravnavani v sodnem postopku.

1.6.1 Skupnostni programi za mlade CONA

Delo z mladimi zahteva zagotavljanje kontinuitete, redno srečevanje in osrednjo osebo, ki prevzame odgovornost za potek dejavnosti. Mladinski delavci opravljajo več vlog: spodbujajo aktivno participacijo mladostnikov, izvajajo neformalno izobraževanje, krepijo njihovo moč ter promovirajo enakost možnosti in družbeno vključitev. Delo z mladimi zahteva sproščenost, smisel za humor, iznajdljivost, trdnosti in vztrajanje, ki se prepletajo z nekonvencionalnostjo (Mrgole, 2003, str. 81–82). Neformalno delo z mladimi zahteva drugačne odnose kot tiste, ki jih vzpostavlja šolska pedagogika (prav tam, str. 17). Mladi imajo dovolj učiteljev in drugih odraslih, ki mislijo, da vedo bolje, kaj mladi potrebujejo in česa si želijo. Namesto tega potrebujejo spoštljive in odgovorne zaveznike, ki bodo prepoznali njihove talente in skupaj z njimi raziskali njihove vire moči (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 12).

Sodelovanje med CSD Ljubljana Moste-Polje in mladostniki se je začelo že v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja, ko so začeli z aktivnostmi na področju mladinskega dela. Glavni cilji so bili zmanjšati število otrok in mladostnikov brez osnovnošolske izobrazbe, zmanjšati kriminal in izboljšati perspektivo mladih. Mladi strokovnjaki so organizirali skupnostne akcije, namenjene ustvarjalnemu preživljanju prostega časa, skupine za samopomoč, tabore in druge inovativne

oblike sodelovanja. Delo je temeljilo na prostovoljstvu. V 90. letih prejšnjega stoletja so se prijavili na razpise Mestne občine Ljubljana in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije, ki še danes sofinancirata programe. Prvi cilji so bili inovativni in so sledili evropskim smernicam socialnega dela v skupnosti. Sčasoma so se programi, kot sta Svetovalnica Fužine in Učno-vzgojna pomoč, razvili v razvejanje dejavnosti za celostno obravnavo otrok, mladostnikov in njihovih družin v psihosocialnih stiskah. Leta 2013 so podpisali večletno pogodbo za enotne Skupnostne programe za mlade, ki vključujejo CONO Fužine, CONO Most, CONO Korak in svetovalnico Fužine in so del mreže socialnovarstvenih programov za otroke in mladostnike s težavami v odraščanju ali tiste, ki so prikrajšani za normalno družinsko življenje (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.). Ime programa CONA izhaja iz prvih črk posameznih besed – center, otrok, najstnik in aktivist (CONA, 2003, str. 12).

Sedaj SPM vključujejo pet dnevnih centrov, ki so namenjeni otrokom in mladostnikom s težavami v odraščanju. Ti dnevni centri so: CONA Fužine, CONA Korak, CONA Most, CONA Polje in CONA Cent'r. CONA Korak je namenjena srednješolcem in starejšim mladostnikom, ostali centri pa večinoma osnovnošolcem (Center za socialno delo Ljubljana, CONA – Skupnostni programi za mlade, b. d.)

Ciljna skupina SPM so otroci in mladostniki, stari od 6 do 29 let, ter njihove družine. Gre za mlade, ki prihajajo iz okolij, kjer se soočajo z nasiljem, revščino, socialno izključenostjo, pomanjkljivo socialno mrežo, dolgotrajnimi duševnimi težavami, zasvojenostmi ali neurejenimi družinskimi odnosi. Pogosto se spopadajo tudi s pomanjkanjem starševskih socialnih veščin, težavami zaradi kulturnih razlik ali neurejenega državlanskega statusa. Program je namenjen tudi tistim, ki imajo težave pri odraščanju, so obremenjeni z visokimi pričakovanji, nimajo dovolj informacij in veščin ali potrebujejo kratkotrajen umik iz družinske krize. SPM ponuja podporo tistim z izzivi v izobraževanju, težavami v šolskem sistemu ali tistim v sodnih postopkih, pri čemer aktivno sodelujejo s starši in družinskimi člani (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.). Torej, v programe vključujejo mladostnike, ki se soočajo s psihosocialnimi težavami, pogosto zaradi ekonomske revščine. Strokovni delavci jim nudijo pomoč, svetovanje in vodenje ter zagotavljajo kakovostno preživljanje prostega časa s športnimi aktivnostmi, ustvarjalnimi delavnicami in družabnimi igrami. Uporabnikom omogočajo tudi tople obroke, obiskovanje pa pripomore k izboljšanju šolskih dosežkov in širjenju obzorij (Center za socialno delo Ljubljana, CONA – Skupnostni programi za mlade, b. d.).

Glavno poslanstvo SPM je zagotavljanje podpore otrokom in mladostnikom Most, Fužin, Polja in širšega ljubljanskega območja, ki živijo v revščini ali so na kakršen koli način socialno izključeni. Njihov glavni cilj je skrb za mlade, ki pripadajo marginaliziranim skupinam in so izrinjeni iz družbe (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.).

Strokovno delo, ki ga opravljajo, temelji na sistemskem pristopu v socialnem delu, konstruktivnem socialnem delu, ustvarjanju delovnega odnosa, usmerjenosti v reševanje problemov, perspektivi moči ter soustvarjanju rešitev. Osredotočajo se na delo s posamezniki in njihovimi socialnimi mrežami, na delo z mladimi v skupnosti ter na skupnostno delo. SPM ponujajo alternativne rešitve na področju socialnega varstva v Sloveniji, kjer sta pomoč in podpora rezultat skupnega dela strokovnih delavcev in uporabnikov. Programi delujejo kot del socialne mreže uporabnikov, temeljijo pa na osebnem stiku z otroki in mladostniki ter soustvarjanju rešitev, kar dosegajo s številnimi aktivnostmi in dolgotrajno vključenostjo uporabnikov. Vsebina, metode in cilji dela se prilagajajo potrebam uporabnikom, ki jih strokovni delavci zaznavajo skozi osebne odnose, skupnostne akcije in terensko delo (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.).

Področja dela, ki ga izvajajo SPM, so: individualno delo z otroki, mladostniki in njihovimi družinami; skupinsko delo, ki obsega sproščeno druženje, delavnice, športne aktivnosti in tabore, ki mladim omogočajo oddih od vsakodnevnih skrbi, iskanje novih rešitev in širjenje možnosti; sledi skupnostno delo, ki poteka na terenu prek skupnostnih akcij in uličnega dela, pri čemer seveda ves čas zagotavljajo informacije, ki mladim širijo možnosti in izbire, poleg tega delajo na upravljanju tveganj, ki vključuje oceno, preprečevanje in zmanjševanje tveganj ter odpravljanje posledic, stremijo tudi h krepitvi družbene emancipacije, ki spodbuja dialog in povezovanje mladih v njihovem okolju, prav tako ves čas nastopajo v vlogi zagovornika ter opravljajo raziskovalno delo, ki vključuje evalvacije, inovacije in sodelovanje v raziskavah, uporabniki pa aktivno sodelujejo pri načrtovanju, izvedbi in evalvaciji programov ter pri oblikovanju psihosocialne pomoči, kar spodbuja enakopravnost in dialog (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.).

Torej, CONA spada pod okrilje CSD Ljubljana Moste-Polje in se uvršča kot javni socialnovarstveni program. MDDSZ ga sofinancira za večletno obdobje in v enotni sistem evalviranja se je vključil leta 2018 (Žiberna, Vidrih, Ramovič, Rihter in Kobal Tomc, 2017, str. 89).

Programi za otroke in mladostnike so namenjeni predvsem tistim, ki so prikrajšani za običajno družinsko življenje. Sem spadajo otroci in mladostniki iz družin, ki se soočajo z različnimi težavami, kot so socialna ogroženost, materialna stiska, izključenost, nasilje in odvisnosti staršev. Prav tako programi vključujejo otroke iz priseljenjskih družin, ki imajo težave z jezikom, pomanjkljive informacije, slabo socialno mrežo ter težave pri integraciji. Ciljna skupina vključuje tudi otroke in mladostnike s čustvenimi, vedenjskimi in učnimi težavami ter institucionalno obravnavane mlade. Programi so namenjeni tudi tistim, ki želijo aktivno preživeti prosti čas, četudi nimajo večjih težav. Vključenost v programe je mogoča za njihove starše ali zakonite skrbnike. Večina programov deluje na lokalni ravni, nekateri pa, kot je telefonsko svetovanje, ciljajo na uporabnike po vsej Sloveniji (Žiberna, Vidrih, Ramovič, Rihter in Kobal Tomc, 2017, str. 97–98).

1.7 Raziskovanje potreb

Človeške potrebe se običajno razumejo kot dejavniki, ki spodbujajo človeška dejanja in motive za vedenje. Koncept se lahko uporablja tudi za potrebe kot sredstva za doseg določenih ciljev ter kot družbene zahteve za doseg razcveta ali kakovostnega življenja. Ko obravnavamo potrebe kot motive, lahko vsa človeška dejanja razumemo kot prizadevanja za zadovoljevanje ali izpolnitev teh potreb (Guillen-Royo, 2023, str. 3302).

Čačinovič Vogrinčič (1998, str. 134–135) pravi, da je družina prvi socialni sistem, v katerem človek začne prepoznavati in izražati svoje potrebe ter se uči, kako z njimi ravnati in jih zadovoljiti. Otrok se v družini sooča s potrebami staršev in pri razumevanju njihovih pričakovanj ugotavlja neskladja med svojimi in njihovimi pričakovanji (prav tam, str. 243).

Temeljne potrebe lahko obravnavamo kot univerzalne materialne potrebe, ki so bistvene za preživetje, kot sta hrana in voda. Vendar je takšen pogled omejen. Običajno temeljne potrebe vključujejo tudi določene nematerialne potrebe. Ena najbolj znanih teorij je Maslowa hierarhija potreb, kjer so na dnu fiziološke potrebe, pomembne za preživetje, sledijo potrebe po varnosti, pripadnosti in ljubezni, ugledu, kognitivne in estetske potrebe ter nazadnje potrebe po samoaktualizaciji (Filipovič Hrast in Rakar, 2018, str. 23).

Doyal in Gough (1991) potrebe opredeljujeta na nekoliko drugačen način, vendar bistvo je enako. Avtorja opredeljujeta dve temeljni univerzalni potrebi: zdravje (preživetje) in avtonomija. Za zadovoljevanje teh potreb so pomembni naslednji dejavniki: ustrezna hrana in

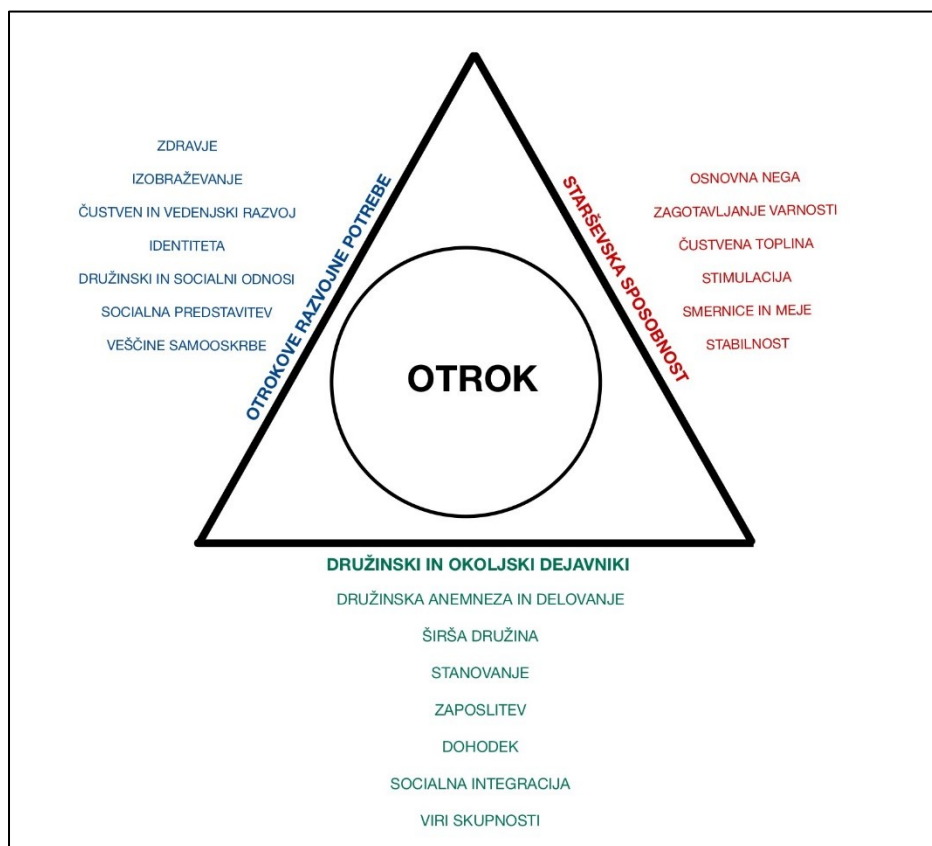
voda, primerno stanovanje, varno delovno in bivanjsko okolje, ustrezna zdravstvena oskrba ter varno materinstvo. Avtonomijo za polno sodelovanje v družbi pa posamezniki dosežejo z zagotavljanjem temeljne varnosti, kot so varno otroštvo, fizična varnost, ekonomska varnost, ustrezna izobrazba in prisotnost pomembnih primarnih odnosov. Avtorja poudarjata, da dejavniki, ki vplivajo na zadovoljevanje teh potreb, variirajo med družbami in so družbeno pogojeni.

Poznavanje virov v lokalni skupnosti pa je lahko za socialno delo ključnega pomena, saj lahko socialni delavki pomaga podpreti družino in okrepiti njene moči (Kodele in Mešl, 2016, str. 49).

Vsi otroci imajo podobne potrebe, vendar pa otroci iz manjšinskih skupin pogosto naletijo na dodatne izzive. Njihovi starši se lahko srečujejo z dodatnimi pritiski, ki vplivajo na njihovo sposobnost, da zadovoljijo potrebe svojih otrok (Buckley, Harwath in Whelan, 2006).

Razvojne potrebe posameznika so ključne za njegovo osebno in poklicno rast, saj se skozi različne življenjske faze in izzive oblikujejo specifične zahteve po učenju, prilagajanju ter nadgradnji veščin in sposobnosti. Spodnja slika (Slika 1.1) prikazuje okvir za ocenjevanje pri zaščiti otrok in spodbujanje njihovega blagostanja, kar lahko delimo na tri dimenzije: (a) razsežnosti otrokovih razvojnih potreb, (b) dimenzije starševske sposobnosti in (c) družinski in okoljski dejavniki (Triangle chart for the Assessment of Children in Need and their Families, b. d.).

Slika 1.1: Okvir za ocenjevanje pri zaščiti otrok in spodbujanje njihovega blagostanja

Vir: Department of Health. (2000); Triangle chart for the Assessment of Children in Need and their Families (b. d.).

Prva dimenzija zajema zdravje, ki obsega rast, razvoj in telesno ter duševno dobrobit. Pomembni so genetski dejavniki, zdravstvena oskrba, prehrana, telesna aktivnost, cepljenje, nasveti o zdravljenju, vključno s spolno vzgojo in preprečevanjem zlorabe snovi. Naslednje je izobraževanje, ki pokriva celoten kognitivni razvoj otrok od rojstva. Omogoča igro, interakcijo, dostop do knjig ter razvoj spretnosti in interesov, ob tem pa vključuje podporo odraslih, ki upoštevajo otrokove posebne potrebe. Sledi čustveni in vedenjski razvoj, ki se osredotoča na otrokove čustvene odzive do staršev in drugih, vključno z zgodnjimi navezanostmi, značajem, prilagajanjem spremembam ter samokontrolo. Dotakne se tudi identitete, ki poudarja otrokovo zavedanje samega sebe kot cenjene osebe, kar vključuje samopodobo in občutke pripadnosti družini ter širši skupnosti, in sicer ob upoštevanju različnih dejavnikov, kot so rasa, vera in spol. Tu so še družinski in socialni odnosi, pri katerih razvija empatijo in sposobnost razumevanja drugih, kar vključuje ljubeče odnose s starši, sorojenci in prijatelji ter družinsko podporo. Socialna predstavitev se nanaša na otrokovo razumevanje, kako ga okolica zaznava. Upoštevati je treba primernost oblačenja, osebno higieno in nasvete staršev o obnašanju v različnih

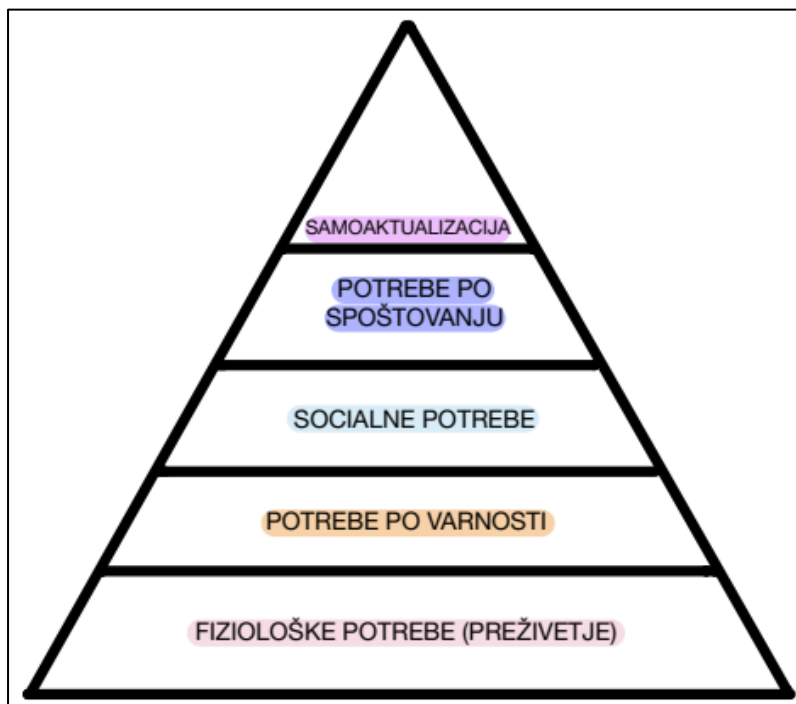
situacijah. Za konec pa sledijo še veščine samooskrbe, pri čemer se poudarja pridobivanje praktičnih, čustvenih in komunikacijskih veščin za samostojnost, kar vključuje osnovne spretnosti, samozavest in sposobnosti za samostojno življenje ter reševanje socialnih problemov ob upoštevanju otrokove ranljivosti in socialnih okoliščin (Triangle chart for the Assessment of Children in Need and their Families, b. d.).

Druga dimenzija zajema osnovno nego, ki vključuje zagotavljanje fizičnih potreb otrok, vključno z zdravjem in higieno. To vključuje prehrano, pijačo, toploto, zavetje, čista oblačila in osebno higieno. Sledi zagotavljanje varnosti, kjer je treba otroka zaščititi pred poškodbami in nevarnostmi, vključno z nevarnimi odraslimi ali drugimi otroki ter pred samopoškodovanjem. Tveganje je pomembno prepoznavati doma in drugod. Naslednja je čustvena toplina, pri čemer je treba otroku zagotoviti čustveno podporo, kar mu daje občutek cenjenosti in pozitivno dožemanje lastne identitete. To vključuje varne in ljubeče odnose in fizični stik, kot so objemi in tolažbe. S stimulacijo se spodbuja učenje, intelektualni razvoj pa z interakcijo, komunikacijo in igro. Otroku je treba omogočiti izkušnje uspeha in dostop do izobraževalnih priložnosti, ki ga pripravljajo na življenjske izzive. Poleg tega so tu še smernice in meje, s katerimi starši otroku pomagajo uravnavati čustva in vedenje. Ključno je modeliranje ustreznega obnašanja, postavljanje meja in omogočanje razvoja notranjih vrednot, ki so primerne za družbo, v kateri odrasča. Nazadnje pa je tu stabilnost, pri čemer zagotavljanje stabilnega družinskega okolja omogoča varno navezanost na primarnega skrbnika. Pomembni dejavniki so doslednost, čustvena toplina ter skrb za ohranjanje stikov z družinskimi člani (prav tam).

Tretja in obenem tudi zadnja dimenzija vsebuje družinsko anamnezo in delovanje, ki vključuje genetske in psihosocialne dejavnike, ki vplivajo na delovanje družine. To zajema, kdo živi v gospodinjstvu, spremembe v družinski sestavi, starševske izkušnje ter odnose med družinskimi člani, ki vplivajo na otroka. Pri širši družini se pogleda določanje članov širše družine, vključno s sorodniki in drugimi pomembnimi osebami, ter njihov pomen za otroka in starše. Kar zadeva stanovanje, je vrednotenje ustreznosti in dostopnosti nastanitve za otroke in morebitne invalidne družinske člane ključnega pomena. To vključuje osnovno opremo, varnost, higieno in vpliv okolja na otrokov razvoj. Zaposlitev vključuje analizo, kdo dela v gospodinjstvu, delovne vzorce in njihov vpliv na otroka ter odnos družinskih članov do dela in brezposelnosti. Pomemben je tudi dohodek, natančneje povedano pregled razpoložljivega dohodka in njegov vpliv na zadovoljevanje potreb družine ter morebitne finančne težave, ki vplivajo na otroka. Socialno integracijo prikažemo z raziskovanjem družinske integracije v lokalni skupnosti, vključno s prijateljstvi in družbenimi omrežji ter njihovim pomenom za otroka in starše. Za

konec pa še viri skupnosti, ki zajemajo opis lokalnih storitev in objektov, kot so zdravstvena oskrba, šole, prevoz in prostoročne dejavnosti ter njihova dostopnost in vpliv družine (prav tam).

Slika 1.2: Maslowa hierarhija potreb

Vir: Maslow (1954) v Needs: Maslow's pyramid (b. d.).

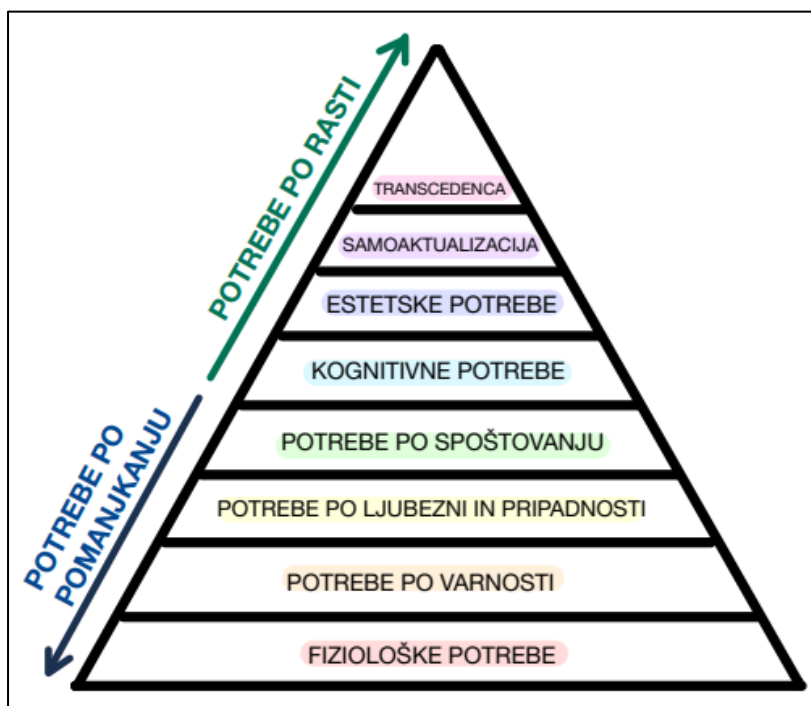
Pojem potreb je prvič predstavil Abraham Maslow v psihologiji, da bi razložil motivacijske procese posameznikov (Maslow, 1943; 1954). Njegova hierarhija človeških potreb (glej Sliko 1.2) vključuje pet ravni, razporejenih v obliko piramide. Ta vsebuje fiziološke potrebe (hrana, voda, toplota, spanje itd.), varnost (zaščita, red, zakon itd.), pripadnost in ljubezen (naklonjenost, družina itd.), spoštovanje (kompetenca, priznanje) in potrebe po samoaktualizaciji (uresničitev potenciala, osebna rast, vrhunske izkušnje). Temeljno načelo te teorije je, da višjih potreb ni mogoče zadovoljiti, dokler niso izpolnjene tiste na nižjih ravneh hierarhije. (Maslow, 1943; 1954) Maslowa hierarhija potreb je motivacijska teorija v psihologiji, ki predstavlja petstopenjski model človeških potreb, pogosto prikazan kot piramidna struktura (McLeod, 2024).

Fiziološke potrebe so osnovne biološke zahteve za preživetje, kot so zrak, hrana, voda, zavetje, oblačila, toplota, spolnost in spanje. Te potrebe so najpomembnejše, saj motivirajo naše vedenje. Optimalno delovanje telesa je odvisno od njihove zadovoljenosti; šele ko so te potrebe izpolnjene, postane pomembna potreba po varnosti. Slednja se nanaša na željo po redu,

predvidljivosti in nadzoru. To potrebo lahko izpolnita družina in družba, vključuje pa čustveno in finančno varnost, zakon in red ter zdravje. Po izpolnitvi fizioloških in varnostnih potreb sledi potreba po pripadnosti. Potrebe po ljubezni in pripadnosti se osredotočajo na čustvene potrebe po medosebnih odnosih, povezanosti in pripadnosti. Sem spadajo prijateljstvo, intimnost in sprejemanje, kar je še posebej pomembno v otroštvu, ko lahko prevladajo nad potrebami po varnosti. Potrebe po spoštovanju vključujejo občutek lastne vrednosti in dosežkov. Razdelimo jih na spoštovanje samega sebe (dostojanstvo, neodvisnost) in željo po ugledu drugih (prestiž, status). Nizka samozavest je lahko posledica pomanjkanja spoštovanja. Maslow je menil, da je ta potreba še posebej pomembna za otroke in mladostnike. Potrebe po samoaktualizaciji predstavljajo najvišjo raven in se osredotočajo na uresničitev osebnega potenciala, iskanje osebne rasti in vrhunske izkušnje. Ta potreba se lahko izrazi na različne načine – od starševstva do umetniškega ustvarjanja. Maslow je verjel, da je resnična samoaktualizacija redka, vendar lahko vsi doživimo prehodne trenutke, znane kot »vrhunske izkušnje« (Maslow, 1943; McLeod, 2024).

Poleg te delitve pa Maslow (1954) pozna še delitev med dvema vrstama potreb, in sicer potrebe po pomanjkanju in potrebe po rasti. Potrebe po pomanjkanju vključujejo osnovne zahteve za preživetje, kot so fiziološke potrebe in varnostne potrebe. Potrebe po rasti so psihološke in se osredotočajo na uresničitev posameznikovega potenciala ter samoaktualizacijo. Te potrebe izhajajo iz želje po rasti, ne iz pomanjkanja (McLeod, 2024).

Slika 1.3: Razširjena hierarhija potreb

Vir: Maslow (1970) v McLeod (2024).

Maslow (1970; McLeod, 2024) petstopenjski model se je kasneje razširil na osemstopenjski model (Slika 1.3), kjer so bile dodane kategorije »kognitivne potrebe«, »estetske potrebe« in »potrebe po transcedenci«. Ta model vsebuje naslednje kategorije:

1. Fiziološke potrebe: vključujejo osnovne zahteve za preživetje, kot so zrak, hrana, pijača, zavetje, spolnost in spanje.
2. Potrebe po varnosti: obsegajo zaščito pred nevarnostmi, stabilnost, red in svobodo od strahu.
3. Potrebe po ljubezni in pripadnosti: zajemajo prijateljstvo, intimnost, zaupanje, sprejemanje ter potrebo biti del skupine, kot so družina in prijatelji.
4. Potrebe po spoštovanju: razdeljene so na (a) spoštovanje samega sebe (dostojanstvo, dosežki, neodvisnost) in (b) potrebo po sprejemanju in cenjenju s strani drugih (status, prestiž).
5. Kognitivne potrebe: vključujejo željo po znanju in razumevanju ter radovednost, kar spodbuja raziskovanje in iskanje pomena v življenju.
6. Estetske potrebe: povezane so z iskanjem lepote in harmonije, kar vodi do zadovoljstva v življenju in vključuje umetnost, glasbo in naravo.

7. Potrebe po samoaktualizaciji: osredotočene na uresničitev osebnega potenciala in osebno rast.
8. Potrebe po transcendenci: motivirajo posameznike, da iščejo vrednote, ki presegajo njihov osebni jaz, kot sta altruizem in duhovna povezanost. Ta raven vključuje željo po pomoči drugim in izkušnje, ki prinašajo občutek enotnosti in pripadnosti širšemu smislu.

Hierarhija je bila predmet kritik z več zornih kotov. Na primer, posamezniki lahko doživljajo ljubezen, četudi njihove fiziološke potrebe niso povsem zadovoljene. Poleg tega model sugerira, da lahko samoaktualizacijo dosežejo le premožni, kar ne odraža realnosti, kot so revni umetniki, ki uspešno razvijajo svoj potencial (Maslow, 1970; McLeod, 2024). Najpomembnejša omejitev Maslowe teorije se nanaša na njegovo metodologijo, saj je uporabil kvalitativno metodo, to je biografsko analizo, pri čemer je preučeval življenja 18 ljudi, ki jih je označil za samoaktualizirane. Poleg tega se je njegova analiza osredotočila predvsem na visoko izobražene bele moške, kot sta Thomas Jefferson in Albert Einstein, medtem ko je vključitev žensk, kot sta Eleanor Roosevelt in Mati Tereza, predstavljala le majhen delež. To otežuje posploševanje njegove teorije na ženske in posameznike iz nižjih družbenih razredov ter različnih etničnih skupin, kar vzbuja dvome o veljavnosti njegovih ugotovitev (Maslow 1970; McLeod, 2024).

Tabela 1.1: Potrebe po definiciji Manfreda Max-Neefa

TEMELJNE ČLOVEKOVE POTREBE	BITI	IMETI	DELATI	INTERAKCIJA
preživetje	fizično in mentalno zdravje	hrana, zavetje, delo	hraniti, obleči, počivati, delati	bivalno okolje, družbeno okolje
zaščita	skrbnost, prilagodljivost, avtonomnost	socialna varnost, zdravstveni sistem, delo	sodelovati, načrtovati, skrbeti, pomagati	socialno okolje, bivališče
naklonjenost	spoštovanje, smisel za humor, velikodušnost, čutnost	prijateljstva, družina, odnosi z naravo	deliti, skrbeti (za), ljubiti, izražati čustva	zasebnost, intimni prostori druženja
razumevanje	sposobnost kritičnosti, radovednost, intuicija	literatura, učitelji, izobraževalna politika	analizirati, preučevati, meditirati, raziskovati	šole, družine, univerze, skupnosti
udeležba	dovzetnost, predanost, smisel za humor	odgovornosti, dolžnosti, delo, pravice	sodelovati, se ne strinjati, izražati mnenja	združenja, zabave, kraj bogoslužja, soseske
prosti čas	domišljija, umirjenost, spontanost	igre, zabave, duševni mir	sanjariti, spominjati se, sproščati se, zabavati se	pokrajine, intimni prostori, kraji za samoto
ustvarjanje	domišljija, drznost, interventivnost, radovednost	sposobnosti, veščine, delo, tehnike	izumljati, graditi, oblikovati, delati, sestavljati, interpretirati	prostori za izražanje, delavnice, občinstvo
identiteta	občutek pripadnosti, samospoštovanje, doslednost	jezik, vera, delo, navade, vrednote, norme	spoznati samega sebe, rasti, zavezati se	kraji, ki jim pripadamo, vsakdanje nastavitve
svoboda	avtonomija, strast, samospoštovanje, odprtost	enake pravice	nasprotovati, izbrati, tvegati, razvijati zavest	kjerkoli

Vir: Max-Neef (1992) v Needs: Maslow's pyramid (b. d.).

Kot odgovor na omejitve Maslowe hierarhije je Manfred Max-Neef razvil svoj model razvoja potreb na človeški ravni, ki si prizadeva za teorijo človeških potreb v kontekstu razvoja. Max-Neef trdi, da so temeljne človeške potrebe omejene, številne in jih je mogoče razvrstiti ter da so enake v vseh kulturah in zgodovinskih obdobjih. Opredelil je devet temeljnih potreb: preživetje, zaščito, naklonjenost, razumevanje, udeležbo, prosti čas, ustvarjanje, identiteto in svobodo (Max-Neef, 1991, str. 49). Slednje je podrobneje predstavljeno v Tabeli 1.1.

Torej, Max-Neefov model vsebuje več spremenljivk. Prva se nanaša na štiri vrste zadovoljevalcev, ki so sredstva za zadovoljevanje potreb: biti (osebne ali kolektivne lastnosti), imeti (institucije, norme in materialne dobrine), delovati (osebna ali kolektivna dejanja) in interakcija (nastanitve). Druga spremenljivka obravnava »gospodarske dobrine«, ki so

opredeljene kot predmeti ali artefakti, ki vplivajo na učinkovitost zadovoljevalcev. S temi spremenljivkami je mogoče ustvariti matriko potreb in zadovoljevalcev, kar omogoča oceno stopnje zadovoljevanja devetih potreb v določenem skupnostnem kontekstu. Model lahko uporabimo tudi za identifikacijo potrebnih zadovoljevalcev, s čimer se oblikuje strategija razvoja usmerjena v izpolnjevanje človeških potreb (Max-Neef, 1991). Čeprav se Max-Neef in Maslow delno prekrivata v kategorijah potreb (npr. preživetje ustreza fiziološkim potrebam, zaščita varnosti, naklonjenost pa pripadnosti), Max-Neef zavrača hierarhični pristop. Meni, da nobena potreba ni pomembnejša od druge in da ne obstaja določen prednostni vrstni red pri zadovoljevanju potreb (prav tam, str. 49).

Max-Neefovemu pogledu na potrebe pa lahko postavimo ob bok Alderferjevo teorijo ERG, ki jo je predstavil leta 1969 in je v marsičem poenostavila Maslowo teorijo. V tej teoriji E pomeni obstoj, R sorodnost in G rast, kar določa tri glavne kategorije potreb. Te kategorije so podobne Maslowi hierarhiji, ki trdi, da ljudje skozi življenje stremijo k zadovoljevanju osnovnih potreb, preden se osredotočijo na višje. Razdelitev Maslowe hierarhije potreb na višje (samozavest in samouresničitev) in nižje potrebe (fiziološke, varnost in ljubezen) ni univerzalna in se lahko razlikuje med kulturami zaradi individualnih razlik ter dostopnosti virov v določenem geografskem ali političnem okolju oz. državi (Osemeke in Adegboyega, 2017, str. 166). Alderfer je fiziološke potrebe, kot so zrak, voda in hrana, poimenoval potrebe po obstoju, medtem ko sorodnost odraža socialne interakcije, ki so ključne za zdravje in dobro počutje. Tretja komponenta, rast, se nanaša na osebni razvoj in samospoštovanje, kar ustreza Maslowi stopnji samozavesti in samoaktualizaciji. Po Alderferjevi teoriji lahko različne potrebe motivirajo osebo hkrati, kar pomeni, da se prioritete in motivacije spreminjajo. Medtem ko Maslowa teorija predvideva napredovanje skozi ravni potreb, Alderfer dopušča možnost, da se potrebe ne razvijajo vedno linearno (Arogundade in Akpa, 2023, str. 233).

Zagovorniki teorije ERG trdijo, da ta bolje upošteva individualne razlike, saj izobrazba, družinsko ozadje in kulturno okolje vplivajo na prioritete potreb. Raziskave kažejo, da ljudje iz različnih kultur različno vrednotijo svoje potrebe, pri čemer dajejo recimo domačini Španije in Japonske prednost socialnim potrebam pred psihološkimi. Tako teorija ERG predstavlja natančnejšo različico Maslowe hierarhije potreb. Kritiki pa opozarjajo, da ERG ne nudi jasnih smernic. Ta teorija predvideva, da so posamezniki motivirani za zadovoljevanje ene od treh kategorij potreb, kar zahteva oceno, da bi se ugotovilo, katera potreba je najpomembnejša za posameznika. Ker je teorija ERG novejša od Maslowe teorije, še nima enake stopnje

raziskovalnega interesa, kar pomeni, da je njen empirični status še vedno negotov (prav tam). Poglejmo še McClellandovo teorijo dosežkov (prav tam).

McClelland je teorijo razvil leta 1972 in v njej poudaril edinstvenost potreb posameznika ter dokazoval, da individualnost vpliva na razumevanje resničnosti ter na zadovoljevanje čustvenih potreb (Kolb, Rubin in McIntyre, 1978 v Arogundade in Akpa, 2023). McClelland je identificiral tri glavne potrebe: po dosežku (NAch), moči (NPower) in pripadnosti (NAff), pri čemer se stopnja prioritete teh potreb med posamezniki razlikuje (Lloyd, 2019, str. 143).

Potreba po dosežku (NAch) se osredotoča na osebno uspešnost in izboljšanje, kar vključuje pridobivanje povratnih informacij, nadzor nad nalogami ter iskanje izzivov s sprejemljivim tveganjem. Pri potrebi po moči (NPower) posamezniki z močjo usmerjajo pozornost na status in želijo prevzeti oblast. Ta potreba se kaže v želji, da bi bili prepoznani in cenjeni ter da bi vplivali na druge. In kot tretja potreba po pripadnosti (NAff) se izraža v želji po vključitvi v skupine in interakcije z drugimi. Posamezniki, ki želijo graditi močne čustvene vezi, si prizadevajo za pozitivne odnose in partnerstva, kar vključuje tudi željo po prijateljstvu in izogibanje konfliktom (Arogundade in Akpa, 2023, str. 234–235).

Podporniki McClellandove teorije menijo, da je njena ključna prednost razvidna z vidika zadovoljevanja potreb v delovnem okolju v dodeljevanju nalog zaposlenim glede na njihove specifične potrebe, kar povečuje njihovo motivacijo. Velika težava, s katero se zaposleni srečujejo, je ta, da ne dobijo nalog, ki jih želijo, kar vodi do nezadovoljstva in slabih rezultatov (Parikh, 2018 v Arogundade in Akpa, 2023, str. 235). Kritiki pa trdijo, da McClellandova teorija zanemara osnovne človeške potrebe, kot so hrana, zavetje in varnost, ki morajo biti najprej izpolnjene, preden se upoštevajo višje potrebe. Menijo, da zaposleni postanejo stereotipizirani; tisti, ki pripadajo kategoriji potreb po dosežkih, morda nikoli ne dobijo priložnosti delati v oddelkih, kjer je potrebna moč ali pripadnost, četudi imajo ustrezne kvalifikacije (prav tam).

2. PROBLEM

2.1 Formulacija problema

Od nekdanj sem si želela delati na področju otrok in mladostnikov, kar se je le še potrdilo med študijem, ko sem v štirih od skupno petih let prakso opravljala ravno na področju mladih, natančneje v dnevnem centru CONA Most. Ker sem z leti uspela precej dobro spoznati zaposlene in uporabnike, sem se po predlogu mentorice odločila, da bi se lahko v magistrskem delu osredotočila ravno na ta dnevni center in njegove uporabnike. Tako sem se odločila raziskati potrebe otrok in mladostnikov, ki CONO Most obiskujejo najmanj pol leta.

Zakaj ravno potrebe? Po pogovoru z zaposlenimi smo prišle do ugotovitve, da sicer v CONI Most ves čas potekajo različne oblike evalvacij, ki pa so skoraj v celoti izvedene z anketnimi vprašalniki, ki jih uporabniki vedno oz. v veliki meri ne izpolnijo popolnoma iskreno in so odgovori usmerjeni le v pozitivno smer, kar pa ne predstavi dejanskega stanja – bodisi zaradi tega, da se ne zamerijo tistemu, ki je vprašalnike razdelil, bodisi zaradi tega, da se čim prej znebijo še te dodatne obveznosti v dnevu. Vedno me je zanimalo tudi to, kaj je tisto, kar ti otroci in mladostniki potrebujejo – v smislu področij, kjer bi potrebovali več spodbude in podpore – posledično pa tudi, na kakšen način jim lahko to podporo nudim sama oz. v sodelovanju z zaposlenimi.

CONO Most obiskujejo otroci, ki prihajajo iz družin, ki se soočajo z različnimi primanjkljaji. Izhajajoč iz tega se mi zdi, da je možno določene primanjkljaje opaziti, vendar ni nujno, da so zaradi tega potrebe otrok kakor koli nezadovoljene. Zato me je zanimalo, kakšne potrebe imajo otroci in mladostniki, ki obiskujejo ta dnevni center, kako je na njih učinkovalo obiskovanje CONE Most ter na kakšen način so jim pri tem v pomoč zaposleni. Prav tako pa sem želela raziskati, katera področja so tista, ki jih program ne pokriva dobro oziroma kjer otroci in mladostniki potrebujejo nekoliko več podpore in kako jim pri tem lahko pomagajo zaposleni oz. CONA kot program, da bi bile tudi te potrebe kmalu zadovoljene, njihov glas pa slišan.

Raziskava bo koristila kot uvid v mnenje uporabnikov oz. pogled z neke druge perspektive. To bo pripomoglo k morebitnemu izboljšanju, spremembam in boljšemu prilagajanju aktivnosti, delavnic in dejavnosti, ki potekajo v CONI Most. Posledično pa bi otroci in mladostniki pogosteje prihajali v dnevni center, delili svoje izkušnje, mnenja, probleme ter skupaj z zaposlenimi soustvarili okolje, ki bi bilo prijetno tako zanje kot tudi za bodoče uporabnike.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Pred pripravo samih smernic za intervjuje sem oblikovala naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kakšni so razlogi za vključitev v program CONA Most? *(Katere potrebe izražajo?)*
2. Kako pogosto otroci in mladostniki obiskujejo CONO Most?
3. Kaj je otrokom in mladostnikom všeč v CONI Most?
4. Kaj otroke in mladostnike v CONI Most moti?
5. Kako naj bi po mnenju otrok in mladostnikov izgledale aktivnosti v CONI Most, da bi jim pomagale razreševati njihove stike in imele vlogo varovalnih dejavnikov?
6. Kakšen učinek ima CONA Most na otroke in mladostnike, ki jo obiskujejo? *(npr. socialna pripadnost in vključenost, razvoj pozitivne samopodobe, razvoj socialnih veščin, kakovost medsebojnih odnosov, reševanje konfliktov)*
7. Kakšne so potrebe otrok in mladostnikov, ki obiskujejo CONO Most?
8. Kako bi program CONA Most lahko še v večji meri odgovarjal na potrebe otrok in mladostnikov, ki ga obiskujejo?

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvalitativne narave, ker temelji na besednih opisih (Mesec, Rihter in Rape Žiberna, 2009, str. 85), ki so jih podali sodelujoči – otroci in mladostniki, ki obiskujejo dnevni center, to je CONO Most. Ti opisi zajemajo izjave o potrebah, ki so tudi osrednja tema pričujočega magistrskega dela. Ker pa je gradivo novo in neposredno izkustveno (prav tam, str. 84), lahko svojo raziskavo opredelim kot empirično.

3.2 Raziskovalni instrument in viri podatkov

Kot raziskovalni instrument sem pripravila smernice za intervju (Priloga A), ki so mi omogočile izvedbo delno strukturiranega intervjuja. Ta pristop sem izbrala, ker je bil najprimernejši za raziskovanje z otroki in mladostniki različnih starosti ter različnih zmožnosti razumevanja slovenskega jezika.

Smernice so služile kot okvir za izvedbo delno strukturiranega intervjuja, saj vsebujejo omejeno število tem in ne vključujejo natančnega seznama z vnaprej pripravljenimi odgovori (Mesec, Rihter in Rape Žiberna, 2009, str. 207). Smernice sem oblikovala na način, da so vključevale okvirne teme in izhodiščna vprašanja, po potrebi pa sem dodajala dodatna podvprašanja, ki so omogočala lažje razumevanje in poglobljene odgovore sogovornikov. Vprašanja sem prilagajala glede na starost in jezikovno sposobnost sodelujočih, kar mi je omogočilo pridobiti odgovore, ki so bili ključni za nadaljnjo analizo.

Smernice sem sestavila na podlagi pregledane literature na temo potreb pri otrocih in mladostnikih in glede na pogovor z zaposleno v CONI Most. Sestavljene so iz sedmih tem: obiskovanje CONE Most, pozitivni vidiki CONE Most, manj želeni vidiki CONE Most, razlogi vključitve, aktivnosti/delavnice v CONI Most, učinek CONE Most na uporabnike ter potrebe otrok in mladostnikov.

Zastavljena vprašanja so odprtega tipa, kar pomeni, da sodelujočim med intervjujem nisem vsiljevala svojega pogleda ali jim podajala možnih odgovorov, sem jih pa s podvprašanji usmerjala do odgovora, ki me je zanimal.

3.3 Populacija in vzorčenje

Populacijo sestavljajo otroci in mladostniki, stari med 9 in 18 let, ki program CONA Most v času raziskave obiskujejo vsaj pol leta.

Stvarna opredelitev: otroci in mladostniki, stari med 9 in 18 let, ki obiskujejo program CONA Most

Časovna opredelitev: čas opravljanja raziskave (1. 10. 2023–15. 9. 2024)

Krajevna opredelitev: CONA Most

Pri vzorčenju sem uporabila neslučajnostni priročni vzorec, saj sem med opravljanjem prakse v nižjih letnikih že nekoliko bolje spoznala uporabnike programa in tako na nek način vedela, kdo je primeren za sodelovanje v raziskavi. Vključila sem 12 uporabnikov, pri čemer sem jih razdelila v tri starostne skupine (9–11 let, 12–14 let in 15–18 let). Vsako skupino sem nato razdelila še glede na pogostost obiskovanja programa – na tiste, ki CONO Most obiskujejo pogosto (trikrat do petkrat na teden), in tiste, ki prihajajo redkeje (enkrat do dvakrat na teden).

Odločitev, da uporabim vzorec namesto popisa populacije, je sledila posvetu z zaposlenimi v CONI Most, ki zelo dobro poznajo uporabnike. Celoten popis populacije bi bilo težko izvesti v času raziskave, saj nekateri uporabniki program obiskujejo le občasno ali zgolj nekajkrat letno. Glede na to, da sem izbrala vzorec in ne celotne populacije, rezultati moje raziskave ne morejo biti splošeni na vse otroke in mladostnike v programu CONA ali na vse otroke in mladostnike. Poleg tega sem sodelujoče že nekoliko poznala, kar lahko vpliva na rezultate, pri čemer je treba upoštevati, da so potrebe otrok in mladostnikov odvisne od številnih dejavnikov, ki se razlikujejo od posameznika do posameznika. Zato rezultati moje raziskave niso splošljivi na celotno populacijo, temveč so specifični in relevantni zgolj za program CONA Most. Vendar pa verjamem, da sem z raziskavo omogočila boljše razumevanje potreb sodelujočih uporabnikov in podala nekaj uporabnih predlogov za delo z njimi v bodoče.

3.4 Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov v raziskavi sem izvedla s pomočjo intervjujev. Za to metodo sem se odločila, ker se je izkazala za najustreznejšo. Po pogovoru z zaposlenimi v CONI Most sem ugotovila, da uporabniki sicer izpolnjujejo ankete, ki zajemajo različna področja, vendar večina podaja idealizirane, pozitivne odgovore, saj ne želijo izstopati. Razmišljala sem tudi o možnosti

izvedbe fokusnih skupin, vendar sem to možnost zavrnila. Glede na moje predhodne izkušnje z uporabniki sem ocenila, da bi takšna oblika trajala predolgo in ne bi prinesla dovolj uporabnih odgovorov, saj se nekateri ne bi počutili dovolj varno, da bi pred skupino delili svoje misli, ali pa bi dajali odgovore, ki bi bili skupinsko sprejemljivi in ne svoje lastne. Individualni intervjuji so se mi zdeli primernejši tudi zaradi lažje organizacije in prilagodljivosti, saj sem sodelujoče lažje pridobila za enkratno sodelovanje »ena na ena«.

Intervjuje sem izvedla individualno, pri čemer je vsak sodelujoči sodeloval le enkrat. Ta pristop mi je omogočil, da sem jim po potrebi pomagala pri razumevanju vprašanja ali nudila dodatne razlage.

Vsakega sodelujočega sem osebno povabila k sodelovanju v raziskavi, nekateri, ki so bili tudi na seznamu, pa so izrazili zanimanje sami od sebe. Pojasnila sem jim, da mi njihovo sodelovanje pomaga pri zaključku zadnje obveznosti študija. Večina je z veseljem sodelovala, saj se radi počutijo sposobne pomagati tistim, ki običajno pomagajo njim. Povabilo k sodelovanju sem jim predstavila nekaj dni pred izvedbo intervjujev. Posebnega soglasja staršev nisem potrebovala, saj so imeli vsi že podpisan dogovor o vključitvi (Priloga B), kjer starši soglašajo s sodelovanjem v raziskavah, ki jih zaposleni potrjujejo. Na dan intervjuja sem jim ponovno na hitro predstavila temo pogovora in jih zaprosila za dovoljenje snemanja pogovorov izključno za kasnejši lažji zapis, kar so tudi dovolili. Zagotovila sem jim tudi anonimnost, tako da sem intervjuje označila s črkami abecede in zakrila druge podatke, ki bi jih razkrili. Intervjuji so potekali tako, da sem postavila vprašanja, nato so sogovorniki prosto odgovarjali, pri čemer sem jih po potrebi usmerjala z dodatnimi podvprašanji in pojasnili.

Izvedla sem 12 intervjujev, od tega deset s fanti in dva z dekleti, kar odraža spolno sestavo uporabnikov CONE Most, kjer 80 % uporabnikov predstavljajo fantje in 20 % dekleta. Intervjuji so trajali med 25 in 40 minut. Med izvedbo sem se soočila z nekaj težavami, kot so izostanek nekaterih uporabnikov na dogovorjeni dan in bližajoče se počitnice, zaradi česar sem morala poiskati alternative ali počakati na vrnitev uporabnikov nazaj v Slovenijo; v nekaterih primerih sem morala izbrati drugega uporabnika, ki je ustrezal kriterijem vzorca.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Pri analizi podatkov sem uporabila kvalitativno metodo, ki temelji na razvrščanju in kategorizaciji gradiva, pri čemer je bil namen oblikovati pojme, ki jih nato povežemo v

teoretične modele in razlage (Mesec, 1997, str. 21). Zvočni posnetki pogovorov so mi pri tem zelo koristili, saj sem na njihovi osnovi pripravila transkripte intervjujev. Te sem nato uredila tako, da sem jih označila s črkami abecede, izpostavila ključne dele, pomembne za raziskavo, in jih oštevilčila, s čimer sem označila enote za kodiranje. Te enote sem nato vnesla v tabele za odprto kodiranje. Pri odprtem kodiranju sem enotam pripisala ustrezne pojme, tabelo pa dopolnila s kategorijami in temami, da bi čim bolj poenotila zbrane podatke.

Sledilo je osno kodiranje, kjer sem združevala podatke iz odprtega kodiranja po tematskih sklopih, pri čemer sem jih razvrščala od splošnih h konkretnim znotraj vsake teme.

V prilogah je podan po en primer intervjujev (Priloga C) in odprtega kodiranja (Priloga D), vsi ostali pa so shranjeni pri meni kot avtorici magistrskega dela. Osno kodiranje pa se v celoti nahaja v prilogah (Priloga E). Sheme odnosnega kodiranja sem vključila neposredno v razpravo.

4. REZULTATI

4.1 Obiskovanje CONE Most

Pri temi obiskovanje CONE Most sem iz rezultatov uspela dobiti naslednje skupine: podatke o začetku obiskovanja uporabnikov; kako so za CONO Most sploh izvedeli; kaj je boljše, odkar CONO Most obiskujejo; kaj je slabše, odkar CONO Most obiskujejo, in kaj je ostalo enako.

– Začetek obiskovanja

Uporabniki so začeli CONO Most obiskovati različno dolgo nazaj. Nekateri so jo začeli obiskovati pred šestimi ali sedmimi leti, ko je ta še bila Cent'r Most in se je nahajala na drugi lokaciji [...] *V četrtem razredu. (M1) 7 let nazaj. (M2) [...]* Spet drugi so začeli z obiskovanjem, ko je CONA Most že obstajala pod tem imenom [...] *Prvič, ko sem bil? Jaz mislim 2 leti nazaj. (E1) 2022 ja. (E2) [...]*. Tretji pa so z obiskovanjem začeli pred približno pol leta [...] *Am, decembra. (I1) [...]*.

– Seznanitev o CONI Most

V tem delu me je zanimalo predvsem to, kako so uporabniki izvedeli za CONO Most – jih je kdo napotil (šola, starši), so jim zanj povedali prijatelji ali so zanj izvedeli sami ipd.

Iz rezultatov je razvidno, da je za CONO Most večina izvedela prek pogovora s prijateljem ali prijateljico, s katerim oz. katero so kasneje tudi prvič prišli [...] *Ja, tako je in jaz sem se z njo družila, slišala da ona hodi sem in kasneje prišla tudi sama. (A3) [...]*

[...] *Ja, bili smo zunaj in oni so hotli iti v cono in sem jih vprašal, kaj je to in so rekli, to je ful dobro, pač, in sem rekel, če lahko pridem še jaz in sem. (I3) [...]*

[...] *Prijatelj mi je povedal. (G2) Meni je bilo dolgčas in je moral nekam iti in je mene klical, naj grem z njim. (G3). [...]*

Veliko uporabnikov ima starejše brate ali sestre, ki so začeli CONO Most obiskovati veliko prej kot oni sami [...] *Ne spomnim se. Moji starejši bratje so že prej hodili sem. Tako pomoje. (H3) [...]* in jim tako informacijo o CONI Most posredovali kar sami. [...] *Moj starejši brat je bil v Coni Most, ane in on se je tam tako veliko zafrkaval, zabaval, hodil tja vsak dan in je rekel mami naj grem tudi jaz z njim in sem šel. (C2) [...]*

Niso pa le sorojenci tisti, ki so informacijo delili naprej, kajti en uporabnik je za CONO Most izvedel prek bratranca [...] *Bratranec mi je rekel. (F2) [...]*, ki je obiskovanje začel nekaj mesecev pred njim.

Kljub temu da je večina uporabnikov dobila informacije o CONI Most od prijateljev ali sorojencev, pa jih je nekaj zanj izvedelo prek napotitve, predvsem šolske svetovalne delavke. To napotitev so dobili sami [...] *Ja, šola mi je rekla. (B2) Ja. Svetovalna delavka mi je predlagala to. (B3) Ja, bil sem v šoli in so mi rekli, če bi se jaz rad s kom učil in sem rekel, da ja, potem so mi rekli, če bi rad imel nek prostor za druženje, in sem rekel, da ja, in sem začel sem hodit in zdaj sem tu. (B4) [...]* ali pa so to dobili njihovi sorojenci, prek katerih so kasneje za CONO Most izvedeli tudi sami [...] *Za mojega brata so v šoli povedali, da je to za učno pomoč (M3) [...]*.

Za samo obiskovanje CONE Most uporabniki ne potrebujejo posebnega dogovora. Če pa želijo sodelovati in biti vključeni v kakršne koli dejavnosti, morajo prinesiti podpisan dogovor o vključitvi v program CONA Most. Ta dogovor prejmejo po krajšem pogovoru z zaposlenimi na prvem obisku in ga nato podpisanega vrnejo ob naslednjem prihodu. Na tem dogovoru starši soglašajo z različnimi stvarmi, kot je recimo slikanje in objavljanje slik na spletnih socialnih omrežjih, možnost sodelovanja v raziskavah, možnost vključitve v različne dejavnost itn., poleg tega pa se v ta dogovor lahko zapiše tudi namen obiskovanja. [...] *Ja, tako. Drugič ko sem prišla, sem dobila dogovor o vključitvi v Cono Most. (A4) [...]*

[...] *Da naj pridem še jaz in potem sem prišel. Prijavnico mi je prinesel. (D4) [...]*

– Pogostost obiskovanja

Kot sem prej že omenila, je v dogovor o vključitvi možno napisati marsikaj, vključno s pogostostjo obiskovanja [...] *Ko sem prinesel prijavnico, smo se tako dogovorili. (F11) [...]* in časovno omejitev vsakokratnega obiska [...] *Da moram biti tu do 16.00. (B7) [...]*.

Ena izmed razlik v vzorcu mojih sogovornikov je bila glede na pogostost obiskovanja CONE Most. Vključene v raziskavo sem razdelila na več skupin glede pogostosti obiskovanja: vsakodnevno obiskovanje, kjer uporabniki prihajajo v CONO Most (skoraj) vsak dan, nato občasno obiskovanje, ki je pogojeno z različnimi vzroki, zakaj so določene dni odsotni, poleg tega pa je imelo nekaj uporabnikov vmes tudi nekaj premora od obiskovanja, tako da sem te poimenovala »prekinjeno obiskovanje«.

Pri vsakodnevnem obiskovanju nekaj uporabnikov res prihaja čisto vsak dan [...] *Ja, vsak dan. (J15) [...], spet drugi skoraj vsakodnevno [...] Skoraj vsak dan, 4.krat na teden. (H8) [...].*

Nekaj izmed njih CONO Most obiskuje takoj po pouku [...] *Ne, jaz tega nisem imela. Jaz pridem tako, nekatere dni pridem takoj po šoli sem, (A11) [...]* ali pa med prosto uro v šoli [...] *včasih pa že vmes, ko imam prosto uro. (A12) [...], še posebej starejši uporabniki.*

Občasnost obiskovanja je povezana s tem, katere druge obveznosti imajo uporabniki. Nekateri imajo pouk do poznega popoldneva, drugi se raje učijo doma in zaradi tega ne pridejo v CONO Most, saj čas namenijo učenju. Nekateri pa ravno obratno – ko imajo delo za šolo, pogosteje prihajajo, drugače redkeje [...] *Zdaj, ko se imam za učiti, mogoče 3-krat na teden, (G6) če se pa ne bi rabil učiti, pa enkrat (G7) Odvisno od učenja. (G8) [...], spet četrti nekaj trenirajo in je pogostost obiskovanja odvisna od tega, katere dneve imajo treninge [...] V šoli imam judo in nogomet, zato takrat ne pridem. (D8) [...].*

Ko je govora o občasnem obiskovanju, je nekaj uporabnikov, ki CONO Most obiskujejo dlje časa, pogostost obiskovanja skozi leta spremenilo. Nekateri so prej hodili redkeje [...] *3-krat. (B9) [...], [...] Pač, čisto malo sem hodil. (J4) [...], sedaj pa [...] Vsak dan. (B10) [...], [...] Ja, vsak dan. (J15) [...]. Spet drugi ravno obratno; prej so CONO Most obiskovali vsakodnevno [...] Pač, včasih sem vsak dan, (I13) [...], sedaj pa [...] zdaj pa tako (I14) [...] le nekajkrat na teden.*

Prej sem omenila, da je imelo nekaj uporabnikov manjši premor, ko CONE Most niso obiskovali bodisi zaradi tega, ker tega niso več želeli [...] *potem sem imela vmes leto, leto pa pol pavze, (M8) Pa tako, nisem želela hoditi. (M10) [...], bodisi zaradi tega, ker se je spremenila lokacija in niso poznali naslova nove lokacije [...] Ja, ker nisem vedel, kje je to. (C4) Pojma nimam, rekel bi, ene... več kot eno leto ziher. (C6) [...].*

– Kaj je boljše, odkar obiskujejo CONO Most

Glede na to, da uporabniki že nekaj časa hodijo v CONO Most, obstaja možnost, da je prišlo do nekaj izboljšanj. Najpogostejši odgovor je bil, da se je izboljšal šolski uspeh [...] *Potem ocene so velik boljše, kot če bi bil samo doma, ker ne bi bil doma. (H60) [...], kar je odgovorilo kar devet od dvanajstih sodelujočih.*

Veliko sodelujočih je pridobilo različna znanja in veščine. Spoznali so nove stvari, kot so različne družabne igre [...] *Te igrice, ker dosti igrice nisem vedel, da jih igram. (J78) [...], tudi namizne športne igre [...] Naučil sem se bolje igrati pingpong in biljard. (D68) [...], naučili so*

se drsati [...] *drsati sem se pa na novo naučil. (J81) [...] in smučati, odkar obiskujejo CONO Most [...] Hmm, ker takrat nisem znal smučat, sem se tam naučil smučat, prvič sem tam smučal. (H37) [...].* Dobili so tudi izkušnjo prodaje limonade in drugih izdelkov.

Rezultati kažejo, da so uporabniki pridobili tudi splošno znanje [...] *Ja, pa neko splošno znanje, (A84) [...], ki ga lahko kasneje uporabijo za življenje. Nekaj uporabnikov pa navaja, da je zaradi pogostega obiskovanja tudi raven njihove slovenščine veliko boljša [...] Ja, jezik je boljši. (I69) [...].*

Kar nekaj izmed njih je z začetkom obiskovanja pridobilo nove prijatelje [...] *Potem spoznal sem nekaj novih oseb. (H61) [...], [...] Dobil sem prijatelje, (L69) [...] ali pa je že obstoječa prijateljstva ohranilo in jih celo ojačalo, kar pomeni, da se več družijo.*

S tem so začeli uporabniki opazovati tudi življenja drugih uporabnikov, ki obiskujejo CONO Most in videli, kako razmišljajo drugi [...] *kaj se drugim dogaja, spoznaš njihova življenja, (A86) [...] in kako jim pomagati [...] Kako pomagati komu... (C70) [...].*

Ker je CONA Most namenjena otrokom in mladostnikom iz ranljivih družin, ki se velikokrat znajdejo v finančnih stiskah, so vse aktivnosti zanje brezplačne, kar je določenim uporabnikom omogočilo obisk krajev, ki jih sicer ne bi obiskali [...] *Ne. Samo s Cono Most. (F52) [...], kar so tudi izrazili kot izboljšavo.*

Ker se veliko uporabnikov CONE Most sooča z vedenjskimi težavami, je nekaj sodelujočih opazilo izboljšanje pri sebi tudi na tem področju [...] *potem, kako ravnat, če imaš probleme, kjer koli, ne glede na to, ali je to šola ali kje drugje. (A87) [...].*

Izboljšanja pa se kažejo tudi na drugih področjih, kot so občutek manjšega pritiska iz okolja [...] *Doma nočem biti, ker mi bo potem mami ne bo pustila dihati, ker bo samo učenje učenje učenje. (C14) [...], občutek ljubezni, občutek izboljšanja komunikacije [...] Pa, mislim da sem bolj samozavestna glede tega, pač glede komunikacije z drugimi. (M55) [...] in konec koncev tudi kakovostneje preživet prosti čas [...] Bolje se počutim tu, ko če bi bil samo doma. (C84) [...].*

– Kaj je slabše, odkar obiskujejo CONO Most

Dva izmed uporabnikov sta navajala vidike, ki sta jih označila kot slabše. Zaradi pogostosti obiskovanja občutita preobremenjenost s prihajanjem [...] *Ja. Včasih mi je bilo dobro, kar ne pomeni, da mi zdaj ni dobro ali mi ne ugaja, samo trenutno imam tak občutek, da bi bilo dobro, kdaj tudi ne priti sem. (B79) [...], posledično eden izmed njiju meni, da zamuja druženje z*

zunanjimi prijatelji, torej tistimi, ki CONE Most ne obiskujejo [...] *Preveč časa si tukaj in nekateri so doma. Ti si tu, družiš se zelo redko s tistimi, ki cone ne obiskujejo, iz šole. In ti, ki so iz šole so recimo zunaj, ti si tukaj notri in namesto, da bi očiju rekel, če grem lahko domov, da bi se družil tudi z njimi, mi on reče ne. (B62) [...].* Drugi meni, da so se poslabšali njegovi občutki [...] *Pa... moji občutki. (C87) [...],* omenjen pa je bil tudi razmislek o prenehanju obiskovanja CONE Most [...] *sem pa razmišljal, da ne bi nikoli več sem hodil. (B74) [...].*

– Ni sprememb z obiskovanjem CONE Most

Ne glede na to, ali se je kaj izboljšalo ali poslabšalo, nekateri menijo, da na določenih področjih ni bilo sprememb. Določeni imajo nekatere veščine razvite že od prej, predvsem kar se kuhanja [...] *Niti ne, ker znam kuhati že od prej. (A92) [...]* in plavanja tiče [...] *Plavat sem znal, (J80) [...].*

Z izjemo prej omenjenih uporabnikov nekateri menijo, da ni poslabšanja [...] *Poslabšalo? Hmm... Na psihični ravni. Ne, hecam se. Ne, ni se nič poslabšalo, mogoče, kdaj ko imam slab dan in pridem sem in me še bolj znervirajo. (E67) [...],* torej gre skoraj vse na bolje, drugi pa so govorili o tem, da ni izboljšanja [...] *Bolje skoraj ni nič, (B80) [...],* saj menijo, da ni sprememb, odkar obiskujejo CONO Most.

Določeni so tu omenjali, da se število prijateljev ni povečalo ali pa da je šolski uspeh enak, ne glede na to, ali CONO Most obiskujejo ali ne [...] *Niti ne, ta bi bil enak, tudi če ne bi hodila. (M58) [...].*

4.2 Razlog vključitve

Pri tej temi me je zanimalo, kateri so bili razlogi, zaradi katerih so se uporabniki sploh vključili v CONO Most. Rezultati kažejo, da so razlogi vključitve največkrat vezani na učno pomoč, sledi druženje, nato pa še preživljanje prostega časa in učenje jezika.

– Učna pomoč

Skoraj vsi so omenili, da so se vključili zaradi pomoči pri učenju [...] *Pa da se tudi učim tu. (J14) [...]* ali drugem delu za šolo. Za nekatere je bilo delo za šolo tudi pogoj vključitve [...] *ampak veš, pred mami in očetom sem moral vedno reči, da se želim učiti. (C9) [...],* spet drugi pa to pomoč izkoristijo le občasno, saj delo za šolo opravijo sami doma ali pa jim že doma nekdo pomaga s šolskim delom, po navadi sorojenci [...] *Sestra. (I10) [...].*

– Druženje

Pri večini je bil razlog vključitve tudi druženje oz. da bi si razširili socialno mrežo. Pri tem jih je veliko navajalo, da je bil eden glavnih razlogov druženje samo [...] *in da se družim. (F9) [...]* ali ker so si vedno želeli družbo [...] *Na začetku, sem... Jaz sem vedno želel družbo (C7) [...]*. Določeni so rekli, da so se vključili zaradi prijateljev [...] *prijatelji sem hodijo. (J12) [...]*, posledično pa so spoznali nove ljudi [...] *potem sem tu spoznal še druge ljudi. (H6) [...]*.

Z druženjem so poskušali preprečiti dolgčas [...] *da mi ni dolgčas, (A7) [...]* in se bolj zabavati [...] *In zabava. (E6) [...]*, saj se jim je CONA Most zdela ob prvem obisku zabavna in so se tu dobro počutili [...] *Ko sem prvič prišel sem, mi je bilo dobro, (H5) [...]*. Nekateri pa so rekli, da so se vključili zaradi igranja [...] *Da se igramo. (F7) [...]*.

– Prosti čas

Pri prostem času so uporabniki navajali to, da je ta zaradi obiskovanja CONE Most kakovostneje preživet. Ker svoje popoldneve preživijo v CONI Most, niso na ulici [...] *da kaj delam... da delam nekaj bolj pametno, kot pa da sem na ulici. (A8) [...]*, zaradi česar nekateri dodajajo, da se tudi starši bolje počutijo in so pomirjeni, ker vedo, kje se nahajajo [...] *Pa, pač, na primer sem včasih starši ne želijo, da sem zunaj. Boljše se počutijo starši, če sem tukaj kot pa zunaj. (I6) [...]*.

Z obiskovanjem pa si tako omogočajo boljše priložnosti za obiskovanje različnih krajev [...] *Pa ko hodimo na te tabore in to. (J13) [...]* in sodelovanje pri različnih aktivnostih.

– Jezik

Eden izmed razlogov vključitve pa je tudi učenje jezika – slovenščine. Glede na to, da veliko uporabnikov CONE Most prihaja iz Albanije, slovenščina ni njihov materni jezik. To predstavlja težavo še posebej za tiste, ki so se v Slovenijo preselili nedavno in nimajo tako zelo razvite socialne mreže, kjer bi lahko z osebami govorili slovensko, doma pa uporabljajo večinoma ali povsem samo albanščino [...] *Ne, samo albansko. (F35) [...]*. Njim CONA Most služi kot prostor, kjer lahko govorijo slovensko, delajo napake, zaradi katerih jih ni treba biti sram ali strah, poleg tega pa so s slovenščino obdani in se tako jezika nezavedno učijo [...] *Ja, da se učim jezika. (F8) [...]*.

– Razno

Določeni so rekli, da nekega posebnega razloga za vključitev nimajo [...] *Niti ne, nimam definirane razloga, zakaj. (A10) [...], spet nekatere k obiskovanju spodbuja družina [...]* doma pa so rekli, da ne, da bom hodil v cono. (B13) [...].

4.3 Kaj je uporabnikom všeč v CONI Most

V okviru tretje teme sem preverjala, kaj je uporabnikom sploh všeč v CONI Most. Za lažjo analizo sem ta del razdelila na šest delov: zaposleni, lokacija, prostori, aktivnosti, uporabniki ter študentje in prostovoljci. Nekateri so sprva podali odgovore, da jim je CONA Most na splošno všeč [...] *Konkretno mi je všeč... (B16) [...]* ali da jim je tu vse všeč [...] *Ma ne vem, vse mi je všeč. (M28) [...]*.

– Zaposleni

Kar nekaj uporabnikov je reklo, da so jim zaposleni na splošno všeč [...] *Potem zaposleni so mi zelo všeč. (E13) [...]*. Povedali so, da sta jim pri zaposlenih všeč odnos do uporabnikov [...] *Amm... odnosi z zaposlenimi, (A14) [...][...]kako nas tretirajo. (A15) [...]* in njihova odprtost [...] *To. Odprti so zelo, (A16) [...]*. Uporabniki pravijo, da so zaposleni pripravljeni pomagati kadar koli [...] *Pa ti hočejo samo pomagati, nočejo ti nič slabega. (J24) [...]*, pomoči pa ne nudijo samo uporabnikom, temveč tudi njihovim družinam [...] *pa staršem tudi pomagajo. (H17) [...]*. Zaposlene so označili kot prijazne [...] *Prijazni. (D14) [...]*, kompetentne, torej, da so primerni za poklic [...] *V veliko primerih depresije, veliko takih primerih mi znajo pomagati. (C17) [...]*, zabavne [...] *Zabavni ste. (D13) [...]*, sodelovalne [...] *in sodelujejo. (E15) [...]*, spoštljive [...] *pa tako spoštljivi so. (J23) [...]* in pozitivne [...] *tudi ostale, no vse so pozitivne, (M16) [...]*. Večina jih je kot pozitivno stvar povedala to, da so zaposleni zaupanja vredni, torej, da jim lahko povedo kar koli [...] *lahko povem kar koli (H16) [...]*, z njimi delijo svoje stiske [...] *Ko bom v stiski, da jim lahko povem in mi lahko pomagajo. (C19) [...]* in označili so jih kot odrasle, ki jim povedo stvari, ki jih drugim ne bi [...] *Ja, definitivno, veliko več zaupanja je tu, (A162) [...]*. Vse to pa je mogoče, ker uporabniki menijo, da so zaposleni tu za njih [...] *Ja. Vem da lahko računam na njih. (C18) [...]*, jih pazijo [...] *Se mi zdi, da nas lepo čuvajo. (L108) [...]* in poslušajo [...] *Pa vse poslušajo. (I26) [...]*, zaradi česar se počutijo sprejete.

– Lokacija

Pri lokaciji so uporabniki kot pozitivno navajali, da je CONA Most dostopna [...] *Ja, dostopna je zelo. (B25) [...]*. Tisti, ki v CONO Most prihajajo z avtobusom, so rekli, da jim je všeč to, da se dnevni center nahaja blizu avtobusnih postaj [...] *bližje mi je iz šole, pa še avtobusi mi bolje vozijo, ker prej sem moral prestopati na dva avtobusa, tako pa samo na en avtobus in sem tu. (H12) [...]*, kar pomeni, da lahko pridejo z različnimi avtobusi. Všeč jim je tudi to, da je lokacijsko CONA Most blizu njihovih šol [...] *Lokacija mi je zelo v redu, ker je blizu moje šole. (A18) [...]* in doma [...] *Zelo, ker sem blizu doma. (F24) [...]*, zato jih velika večina ne izgubi preveč časa s prehajanjem iz šole oz. doma do same cone. Uporabnica, ki je obiskovala CONO Most tudi na prejšnji lokaciji, pravi, da ji je ta sedaj veliko bolj všeč [...] *Ta je tako boljša, ker smo res sami, (M18) [...]*, ker je bilo prej vse preveč skupaj.

– Prostori

Ko je bilo govora o prostorih, so uporabniki navajali vse, kar je bilo povezano z notranjostjo CONE Most. Nekateri so na splošno na začetku rekli, da so jim prostori všeč [...] *ja prostori so mi všeč, (B17) [...]*, drugače pa so pri prostorih omenjali velikost prostorov, pri čemer so se nekateri navezali na prejšnji dnevni center, torej Cent'r Most, in pravijo, da je bil prejšnji dnevni center manjši [...] *Ja, tisti je bil dosti majhen, (J19) [...]* in da je CONA Most boljša, ker so tudi prostori večji [...] *ampak mi je ta tukaj boljši, ker je večji prostor, (H11) [...]*. Povedali so nekaj tudi o organiziranosti prostorov, in sicer da jim je všeč izgled prostorov [...] *Všeč mi je, ker ni tako majhno in lepo je oblikovano. Tu imamo streho, strop. (E11) [...]*. CONA Most ima sedaj nekaj ločenih prostorov in ravno to ločenost so uporabniki izpostavili kot pozitivno stvar [...] *Ja, da je ločen prostor za druženje, ločena pisarna, kjer se lahko pogovarjamo (A20) [...]*, ki omogoča zasebnost, ko je ta potrebna, še posebej zaradi svetovalnice, ki je zasebnosti [...] *in pa ta svetovalnica, kjer imamo lahko privat pogovore z zaposlenimi, ne da bi drugi poslušali. (A21) [...]* in miru [...] *In učenje. (F15) [...]* tudi namenjena.

– Aktivnosti

Tu so uporabniki omenjali predvsem všečnost družabnih iger in namiznih športnih iger. Pri družabnih igrah so omenjali, da so jim všeč igre, ki jih imajo [...] *in družabne igre. (I20) [...]*, in to, da je teh družabnih iger zelo veliko [...] *da imamo veliko družabnih iger (B18) [...]*. Pri namiznih športnih igrah pa jih je velika večina omenjala biljard, namizni tenis in namizni nogomet [...] *Ping pong, biljard, nogomet. (C15) [...]* kot igre, ki so jim zelo všeč in jih radi igrajo vsakič, ko pridejo v CONO Most.

– Uporabniki

Kar se tiče tega, kako vseč so si uporabniki med seboj in kako se razumejo med seboj, so bili odgovori različni, vendar pozitivni. Večinoma se uporabniki med seboj dobro razumejo [...] *Ja, z vsemi se razumem, tako da so mi v redu. Dobro, odvisno od dneva. (H19) [...]*. Določeni za nekatere pravijo, da so v redu [...] *eni so v redu. (G16) [...]* in da so jim določeni uporabniki vseč [...] *Eni so tako dobro, (J26) [...]*. Nekaterim izmed njih je pri drugih uporabnikih vseč, da si med seboj pomagajo, ko je to potrebno [...] *Mi pomagajo kdaj. (D23) [...]*, ali pa se kaj medsebojno naučijo [...] *Tako da me kaj naučijo. (D24) [...]*, še posebej pri igranju različnih iger. Eden izmed mlajših uporabnikov je rekel, da mu drugi uporabniki nagajajo [...] *Malo mi nagajajo. (D21) [...]*, vendar nagaja tudi on njim, tako da ga to ne moti preveč. Se pa uporabniki v CONI Most med seboj veliko družijo [...] *Ker se družimo skupaj, (F26) [...]*, z nekaterimi se radi tudi pogovarjajo o različnih stvareh [...] *Kdaj? Eni so mi v redu, pač dobro, kateri so tako moji... Pogovarjamo se skupaj. (G17) [...]*. Njihovo druženje pa se prenese tudi izven cone [...] *z nekaterimi bi se morda včasih tudi zunaj. (B30) [...]*.

– Študentje in prostovoljci

Ko je bilo govora o študentih in prostovoljcih, so uporabniki na splošno za njih rekli, da so jim vseč [...] *Vsi so mi v redu. (F30) [...]*. Nekateri so poudarili, da so jim vseč le določeni študenti in prostovoljci [...] *Eni so mi vseč, ker so tako... (G19) [...]*, torej ne vsi. Ker pa se vsako študijsko leto predvsem študenti menjajo, so se uporabniki na njihove menjave že navadili, tako da nekateri izmed njih nimajo težav s spoznavanjem novih ljudi [...] *zato sama nimam problemov z njimi oziroma nimam problemov s tem, da novi ljudje pridejo sem. (A26) [...]*. Določenim se zdi celo zanimivo to, da ne vedo, kateri študent bo prišel kateri dan [...] *Nikoli ne veš, kdo pride tisti dan. (I31) [...]*. Kljub temu pa uporabniki navajajo, da so vsi študenti in prostovoljci pripravljeni pomagati [...] *pomagate nam z vsem, no, vsaj ti. (J32) [...]*; največ pomoči pa nudijo ravno pri učni pomoči [...] *Ker mi pomagajo pri učenju, vprašajo me, če imam nepravilen odgovor, mi pomagajo priti do pravega. (D29) [...]*. Ker so v CONI Most zaposlene samo tri osebe, uporabniki menijo, da je dobro, da imajo študente in prostovoljce [...] *in zdi se mi dobro, da so tu z nami. (B32) [...]*, ki zaposlene nekoliko razbremenijo [...] *Za pomoč pa jim pomagajo še prostovoljci, ki zapolnijo luknje, če gre katera ven s starejšimi fanti na pogovor ali cigaret. (B37) [...]*. Je pa uporabnikom pri študentih in prostovoljcih pomembno oz. vseč še nekaj drugih stvari, npr. njihov značaj [...] *Ja. Karakterno so mi vsi okej, (E27) [...]*, dobro je, če so pozitivni in odprti [...] *Amm... vsi so odprti in pozitivni, (A25)*

[...], da se lahko z njimi pogovarjajo o vsem [...] *Se lahko pogovarjam z njimi o drugih temah, ne sam učenje. (G21) [...] ter seveda, da so prijazni [...] samo ste pa prijazni. (J35) [...].*

4.4 Kaj uporabnikom ni všeč v CONI Most

Pri prejšnji temi sem dobila odgovore o tem, kako so uporabnikom v raziskavi všeč zaposleni, lokacija, prostori, drugi uporabniki, študenti in prostovoljci ter aktivnosti, ki potekajo v CONI Most. Pri tej temi pa me je zanimalo, kaj jim pri zaposlenih, uporabnikih, lokaciji, prostorih, študentih in aktivnostih ni všeč oz. jih moti. Eden izmed uporabnikov, ki je CONO šele začel obiskovati, je odgovoril, da ne ve, kaj bi rekel, saj ni dolgo časa tu [...] *Uf... Nisem bil na veliko stvareh še, tako da ne vem. (I51) [...].*

– Zaposleni

Zgoraj se da iz rezultatov razbrati pozitivne lastnosti in stvari, ki jih zaposleni imajo. Tu pa so našli nekaj stvari, ki jih pri zaposlenih samih ali njihovem načinu dela motijo. Najprej so omenili, da jih moti dretje [...] *mmm... Tako, ko se derejo. (J36) [...], nekateri uporabniki celo pravijo, da se jim zaradi dretja spremeni razpoloženje [...] Včasih pridem v cono cel vesel, potem pa postanem žalosten, ko me J. ali N. (zaposleni) nadereta. (C88) [...].* Drugi uporabnik je izpostavil, da ga zelo moti teženje zaposlenih, ker meni, da je to nepotrebno [...] *Zaradi tega, ker za brez veze teži. (E30) [...].* Prihaja tudi do občasnih konfliktov [...] *Pridejo pa tudi ti momenti, kjer se malo zatakne, ampak vse v redu. (C20) [...].* To določeni uporabniki pripisujejo pomanjkanju komunikacije med njimi in zaposlenimi [...] *Evo, bili smo notri, sedimo in nismo delali nič, nismo kadili niti nič, pride ona in me je dala takoj ven. Jaz sem takoj šel ven, ker se nisem želel niti kregati niti in oni so potem bili notri. A veš, pride do nas in nam začne težiti, ne smete kaditi, a mi niti nismo kadil. (E31) [...].* Nekateri pravijo, da posamezne zaposlene občasno prehitro reagirajo, ne da bi imele celotno sliko dogajanja [...] *Ne vem, niso... Pač, okej so, samo včasih so tako, ko začnejo nekaj govoriti, sploh ne vejo kaj se je zgodilo. (G13) [...], kar jim ni všeč. Tretji uporabnik je izpostavil, da ga moti nekorektna izbira uporabnikov za aktivnosti [...] *Tako, zdi se mi čudno, da nekdo sem prihaja dlje časa in da imajo oni potem možnost prej iti na nek tabor kot ti, ampak to mislim tudi zaradi tega, ker je njihovo obnašanje isto grozno. (B39) [...], pri čemer meni, da bi se morala za vse upoštevati enaka navodila in pričakovanja ter razviti neka poštenost pri delitvi za tako dobre kot manj dobre aktivnosti [...] *Če že kaj delamo dobrega ali slabega, da to delamo vsi. (B52) [...], kot***

je recimo čistilna akcija. Nekateri med njimi pa so izpostavili tudi neujemanje z bivšim zaposlenim [...] *Ja, recimo tisti bivši zaposleni N., ki je bil, mi sploh ni bil všeč. (M93) [...]*, kjer jim njegov značaj sploh ni bil všeč [...] *Tako pač, karakterno mi ni bil. (H23) [...]*.

– Lokacija

Kot sem že omenila v odstavku z enakim naslovom, so nekateri uporabniki CONO Most obiskovali, ko je bila ta še Cent'r Most in se je nahajala na drugi lokaciji. Nekateri so rekli, da jim je zdajšnja boljša kot prejšnja, vendar nimajo vsi enakega mnenja. Enemu uporabniku je bila lokacijsko boljša prejšnja cona [...] *Boljši mi je bil Cent'r Most. (C21) [...]*, saj se je navadil na prejšnji dnevni center.

– Opremljenost prostorov

Tu so uporabniki naštevali različne stvari. Najprej so rekli, da bi si želeli odstraniti okrasni les s stropa [...] *Da ni tega lesa na stropu. (L98) [...]*, ker jim ta ni všeč oz. ne vidijo njegovega smisla [...] *Ni mi všeč. (L99) [...]*. Spremenili bi tudi sam prostor, saj je po mnenju nekaterih tudi v tem dnevnem centru premalo prostora [...] *potem ta prostor mi je tko glup... premajhen. (G25) [...]*, zato si želijo nekoliko več prostora. Eden od mlajših uporabnikov, ki si pogosto rad skopira kakšno sliko, je izrazil kritiko glede tiskalnika, ki tiska le črno-belo [...] *Printer, ki printa samo črno-belo. (D30) [...]* in bi si želel tudi barvne kartuše. Nekateri so se dotaknili zunanosti, pri čemer so izrazili željo po prostoru tudi izven prostorov CONE Most, torej bi nekoliko spremenili zunanost [...] *Zunaj bi malo spremenil. (I32) [...]*. Drugi pa je izrazil svoje mnenje glede stopnic, ki vodijo v samo CONO Most. Rekel je, da bi odstranil stopnice [...] *pa da ni stopnic pri vhodu. (L34) [...]*, da bi imel raje ravnino pred vhodom, saj je tako lažje vnesti električni skiro [...] *da ne rabimo nosit skirojev po stopnicah. (L36) [...]*, saj se s skiroji v dnevni center pripelje kar nekaj uporabnikov.

– Aktivnosti

Kar se tiče aktivnosti, jih imajo uporabniki na splošno radi, vendar nimajo vsi enakih preferenc; kar je nekaterim všeč, drugim morda sploh ne bo. Svoje nestrinjanje so uporabniki izražali z ustvarjalnimi delavnicami, saj nekateri ne marajo izdelave voščilnic [...] *Uf, potem sva lahko tu do jutri. Ne, se hecam. Okej, prvo te voščilnice za starostnike. (C57) [...]*. Kasneje pri kuharskih delavnicah so izrazili svoje nezadovoljstvo s kuhanjem [...] *Aaa, ko smo to naredili (pizza mafine), to meni ni bilo všeč. (F65) [...]*, ali pa z drugimi uporabniki, ki so jih sabotirali pri tekmovanju, kar jih je stalo dobre uvrstitve [...] *Ne, zraven mene ni čistil mize in sem moral*

jaz pospraviti in nisem zmagal zaradi tega, bi pa moral. Zaradi tega. (F67) [...]. Eden izmed njih je rekel, da ne mara dejstva, da mora vedno sodelovati na aktivnostih [...] In vedno moram sodelovati. (C59) [...], torej tega, da je sodelovanje obvezno. Če pogledamo malo še športni del aktivnosti, so nekateri rekli, da jim niso všeč pohodi [...] Ene so ful dosadne, tiste ko gremo v hribe, ker nas mučijo s tem, ker težijo vsakič s temi pohodi, da če ne greš na hrib, ne greš na neki drug. (G36) [...], predvsem spontani pohodi [...] Zdej ne da bi ni bilo všeč, ampak to, da se včasih zaposlena J. včasih spomne, da gremo na sprehod, gremo sem, gremo tja. (M42) [...]. En uporabnik pa je izrazil, da ga moti dejstvo, da so se udeležili dveh nogometnih turnirjev, njega pa niso vzeli v ekipo [...] Zaradi tega, ker jaz nisem igral. To me je zmotilo. Dvakrat nisem igral nogometa. (E50) [...].

– Uporabniki

Uporabnike v raziskavi so zmotile tudi določene stvari, ki jih počnejo drugi uporabniki. Nekateri so rekli, da jim na splošno niso všeč vsi uporabniki [...] *Ja, vsi mi niso ravno všeč, (B27) [...]* ter da je všečnost odvisna od vsake osebe posebej [...] *Ne vem. Oni so... Odvisno kateri. (E25) [...].* Če so pri temi o tem, kaj jim je všeč v CONI Most, govorili, da se razumejo skoraj z vsemi, so tu navajali, da se z določenimi ne razumejo [...] *z nekaterimi se ne, (A23) [...], eden je celo rekel, da se ne razume s polovico uporabnikov [...] Norišnica, pol k psihiatru. (G29) [...], in dodal, da so določeni uporabniki tečni in nadležni [...] Eni so neumni, eni so dosadni, nadležni, (G15) [...], kar se nanaša predvsem na mlajše uporabnike, ki določene starejše uporabnike motijo [...] Te tamali mi grejo recimo na živce, (M22) [...], vsaj po mnenju uporabnice. Eden izmed sodelujočih je izpostavil, da mu pri drugih uporabnikih ni všeč, da ga občasno izločijo iz skupine [...] *Pa mogoče, da te ti drugi otroci na izključujejo iz skupine. (B53) [...].* Če ostanem pri vedenju, so tu navajali, da se določeni uporabniki ne znajo vesti [...] *drugi, ki nimajo, pač, ki se ne znajo obnašati, (J27) [...]* in da je vedenje določenih napačno [...] *In ja vedenje je grozno (E22) [...], kar jih moti.**

– Študentje in prostovoljci

Določene je pri študentih in prostovoljcih zmotilo oz. jim ni všeč to, da se vsake toliko menjajo [...] *Samo mi gre zelo na živce, ker pridejo in grejo. (C25) [...].* Naprej dodajajo, da [...] *Pa tako, občasno. (C27) [...]* pride tudi do konfliktov s prostovoljci. Uporabnikom ni všeč, da so nekateri študenti ali prostovoljci vsiljivi [...] *samo to, da ko se mi ne da pogovarjat in delati nič, da mi ne težijo. (E28) [...].* Za nekatere pa pravijo, da so nepristni, da ne vedo točno, kaj bi

radi [...] en mi ni všeč, ker je zelo dosadan, ne ve sploh... teži, resen je, ne zna se sploh učiti. Jaz dam več od njega. (G20) [...], kar oteži povezovanje med njimi.

4.5 Aktivnosti/delavnice v CONI Most

Pri tej temi me je zanimalo, katerih aktivnosti/delavnic so se uporabniki udeležili oz. se jih niso udeležili.

– Udeležitev

Pri udeležitvi me je zanimalo, kaj vse so uporabniki obiskali ali pa kaj vse so uporabniki počeli v CONI Most. Ko sem jih spraševala o aktivnostih in delavnicah, se jih je velika večina najprej spomnila na različne tabore [...] *Da hodimo na te tabore in to. (J18) [...]*, za katere navajajo, da so dobri, ker se takrat veliko dogaja [...] *ker, ne vem, zanimivo je, ker se veliko dogaja skoz, veliko aktivnosti v kratkem času. (M40) [...]*. Nekateri so se udeleževali taborov na morju [...] *v Portorožu, kjer smo se kopali, (L38) [...]*, drugi taborov, kjer so smučali [...] *Ko smo bli na taboru in smo smučal. (H36) [...]* ali pa se smučanja učili. Kraj, ki se jim je najbolj vtisnil v spomin in ga je velika večina označila kot najboljšo aktivnost, je Gardaland [...] *Potem bili smo v Gardalandu. (G40) [...]*. Za njih je bilo to pravo doživetje [...] *Potem definitivno Gardaland, ker je že to samo neko tako doživetje, (A45) [...]*. Navajali so, da je bilo zabavno [...] *zabavno itak. (H42) [...]*, nekateri so celo prvič videli in sedli v vlakce smrti [...] *Prvič sem šel na vlakec smrti. (C52) [...]*. Določenim je v spominu ostal še en kraj, ki so ga obiskali izven Slovenije, to je center Zagreba [...] *Pa veš kaj še, všeč mi je bilo, ko smo šli v Zagreb, (E46) [...]*, ki so ga obiskali v zimskem času. Za tem pa so naštevali različne stvari, kot so, [...] *escape room... (A35) [...]*, [...] *Potem bowling, (C47) [...]*, [...] *paintball, (B45) [...]*, spanje, nogomet, obiskali so tudi policijsko postajo [...] *mi je bilo zelo dobro, ko smo bili na policijski postaji. (I39) [...]*, kjer so imeli možnost prijeti različna orožja in videti različna vozila. Plavanje je ena takih aktivnosti, ki je všeč veliki večini [...] *Najboljše mi je plavanje. (D41) [...]*. V CONI Most imajo možnost hoditi na ure plavanja in se plavanja naučiti [...] *Ja. No, nisem se naučil, še, ampak bom se učil. (F49) [...]*. Enako velja za drsanje, ki je tudi ena izmed aktivnosti, ki jim je zelo všeč [...] *Najboljše mi je bilo drsanje. (I45) [...]*. Zelo veliko sodelujejo na različnih stojnicah, kjer ali sami prodajajo stvari [...] *Pa dobro mi je tudi, ko prodajamo izdelke. (J49) [...]* ali pa stojnice obiskujejo, kot so to naredili ob obisku centra Ljubljane [...] *in ko smo šli v center. (F42) [...]*. Tu so večinoma omenili, da jim je bila zelo všeč tudi skupina uporabnikov

[...] zaradi tega, ker smo šli s skupino ljudi, ki jih obožujem, s katerimi bi šel rad z njimi, (E42) [...], ki se je teh aktivnosti in krajev udeležila skupaj z njimi.

Če pogledamo še delavnice, so se nekateri udeleževali kuharskih delavnic, ki so jim v veliki večini zelo všeč *[...] Zabavno je bilo. (D46) [...]. Zelo radi pečejo palačinke [...] Pa recimo, ko pečemo palačinke. (H43) [...]* ali mafine *[...] pekli smo piškote in mafine velikokrat. To. (A38) [...]*, občasno pa je izvedeno tudi MasterChef tekmovanje, kjer morajo slediti receptu in na koncu se razglasi zmagovalec, ki dobi nagrado. Nekaj izmed njih pogosto sodeluje tudi na ustvarjalnih delavnicah, v okvirih katerih so izdelovali različne stvari, od okvirjev iz papirja *[...]g potem različne delavnice, ena, ki se jo zdaj spomnim je, ko smo iz papirja delali okvirje, (A36) [...]*, obeskov, tudi voščilnice *[...] tiste voščilnice, (E36) [...]*. Seveda dostikrat obiščejo tudi igrišče *[...] Dobro tudi igrišče. (C37) [...]*, da se malo razgibajo. Pogosto imajo tudi socialne delavnice na različne teme. Načeloma navajajo, da so jim te delavnice všeč. Posebej so omenili delavnice o samopodobi, spomnili so se, da so sodelovali na LGBT+ delavnici, ki sem jo vodila jaz *[...] Ravno nekaj dni nazaj smo imeli eno o samopodobi, ki mi je bila dobra, potem ti si imela o lgbt delavnice. (B57) [...]*. Omenili pa so tudi to, da so delavnice koristne *[...] tudi koristne. (B56) [...]*, če ne za njih same, pa za kakega drugega udeleženca.

– Neudeležitev

Ne glede na to, koliko aktivnosti oz. delavnic je organiziranih, pa se vseh ali pa čisto vsakič uporabniki ne udeležijo. Navedli so nekaj razlogov. Odgovor, ki je prevladoval, je bil neustreznost aktivnosti/delavnic, pri čemer so pojasnili, da je všečnost dejavnosti odvisna od teme *[...] Tako tako, odvisno od teme. (L44) [...]*, nekaterih tem ne želijo poslušati ali pa jih te ne zanimajo *[...] o nekaterih ne pa me niti ne zanima. (J60) [...]*. Nekateri med njimi včasih ne marajo ustvarjalnih delavnic *[...] To likovno... Ne vem. (J57) [...]*, en celo vidi nesmiselnost delavnic *[...] Ja, vse to je brezveze. (G38) [...]*. Tu je ena izmed uporabnic izpostavila, da vsem niso všeč iste stvari *[...] ker imamo vsi različne interese in nekaj kar meni ne paše, je drugemu lahko zelo všeč. (A54) [...]*, vendar kljub temu aktivnosti ne bi spreminjala *[...] Ne bi jih spreminjala, (A53) [...]*. Nekateri dodajajo, da jim delavnice niso všeč, ker poznajo temo in če o temi nekaj že vedo, se ne želijo udeležiti *[...] Ker sem vedel skoraj vse o tem in ne vem, ne maram. Ne vem, od kje sem izvedel toliko stvari o tem in mi gre na živce, da to slišim še enkrat. Jaz to vem in o tem ne razmišljam preveč, hvala bogu. (C62) [...]*. Nekaterim so delavnice dolgočasne *[...] samo je to vse dosadno. (G34) [...]*, druga uporabnica pa je rekla, da je

nepotrpežljiva in da se delavnic ne udeleži ravno zaradi tega [...] *na teh delavnicah sem zelo malo, ker sem nepotrpežljiva oseba. (M37) [...]*.

4.6 Učinek CONE Most na uporabnike

Pri temi učinek CONE Most na uporabnike me je zanimalo, kako pomembna se zdi uporabnikom CONA Most in kakšno pripadnost imajo do dnevnega centra.

– Pomembnost CONE Most

CONA Most je uporabnikom pomembna zaradi več razlogov. Kot prvo, se jim po besedah ene izmed uporabnic zdi pomembno to, da se imajo možnost pogovarjati o vsem [...] *Nek prostor, v katerem se lahko pogovarjam o vsem. (A55) [...]*, kot so recimo pogovori o šoli [...] *Lahko se pogovarjamo o šoli, (A56) [...]*, tudi o osebnih stvareh [...] *pomoč pri kakšnih večjih odločitvah. (A59) [...]*. CONA Most jim v večini predstavlja prostor za delo, predvsem šolsko [...] *potem prostor, kjer se lahko učim s pomočjo, (C67) [...]*, kjer si lahko uporabniki med seboj tudi delijo določene informacije, ki se tičejo šolskih obveznosti [...] *tako tudi ko so neke naloge, izvemo to drug od drugega. (A82) [...]*. Veliko jih je CONO Most označilo kot varen prostor [...] *Varno mesto. (I53) [...]*, kjer jih ni strah pred krajo [...] *a ti bo prišel nekdo starejši in ti recimo ukradel telefon. (I55) [...]* ali kakršno koli nevarnostjo. Uporabnica, ki je sodelovala, je izpostavila tudi to, da ji CONA Most predstavlja nek prostor za umik [...] *Se mi zdi, da ljudje cono obiskujejo zato, da se lahko umaknejo, (A159) [...]*, predvsem z ulice. Seveda jim CONA Most pomeni tudi prostor za pomoč [...] *in za pomoč. (E57) [...]* in druženje [...] *Cona Most pomeni mene, da se družimo, (F72) [...]*, kjer se uporabniki povezujejo v skupnost mladih [...] *pa ne vem, neka skupnost mladih ljudi, (M46) [...]*. Uporabniki v CONI Most čutijo domač občutek [...] *Ja... Pač, tam je ful dobro, kot stanovanje. (J63) [...]*, kar pa je mogoče zaradi neobsojanja [...] *da jih nihče ne obsoja. (A165) [...]* tako zaposlenih kot tudi drugih uporabnikov. Nekaterim pa se zdi pomembno tudi to, da imajo uporabniki do zaposlenih spoštovanje [...] *Poleg tega pa imajo uporabniki do zaposlenih spoštovanje, še posebej do J. To je to. (A166) [...]*.

– Pripadnost CONI Most

Kar se zadeva pripadnost, so nekateri uporabniki izrazili mnenje, da občutka pripadnosti CONI Most nimajo oz. da jim CONA Most ne pomeni nič [...] *Nič. (E54) [...]*. Velika večina pa jih

ima občutek pripadnosti in se počutijo kot člani oz. članice CONE Most [...] *Ja, zakaj ne. (E58) [...]*. To pripadnost nekateri čutijo vedno [...] *Vedno. (H50) [...]* oz. vsak dan [...] *Vsak dan. (F76) [...]*. Določeni so navajali, da je njihova pripadnost spremenljiva, torej, da jo občutijo občasno [...] *Odkvisno, kdaj. (B67) [...]*. Nekateri izmed njih pripadnost najbolj čutijo, ko so tu prisotni uporabniki drugih con [...] *Ko smo skupaj z drugimi conami. (D55) [...]* ali ko se udeležujejo različnih tekmovanj in dogodkov [...] *občasno pa, ko so ta tekmovanja ali ne vem dogodki, pa ja, kot član. (C74) [...]*. To pripadnost pa pripisujejo temu, da v CONO Most hodijo že dolgo časa [...] *Ker sem že ful časa tukaj (M49) [...]* in so nanjo navajeni [...] *Pač, navajen sem hodit sem pa... (J73) [...]*. Na vprašanje, ali bi zamenjali CONO Most za katero koli drugo cono, so skoraj vsi odgovorili, da je ne bi zamenjali [...] *Ne ne ne ne. (H52) [...]*. Nekaj jih je reklo, da četudi bi hodili v neko drugo cono, bi prišli v CONO Most [...] *Ne, sem bi šel. (L67) [...]*. Spet drugi pa menijo, da bi ob obiskovanju druge cone tam ostali [...] *Tega zdaj ne morem vedeti, ampak... Ne vem. Verjetno bi ostal tam. To ti govorim, kot razmišljam zdaj v tem trenutku. (C78) [...]*, saj ko se nečesa navadijo, tega ne menjajo [...] *Na primer, jaz ko grem na neko mesto in sem tam navajen, mi je tisto mesto skoz vseč, ne bom ga menjal. (I64) [...]*. Razlogi, zakaj CONE Most ne bi menjali, so: ker ne poznajo oseb, ki obiskujejo druge cone [...] *Pa tudi ljudje, ki druge cone obiskujejo, jih ne poznam kot te, ki obiskujejo Cono Most (A73) [...]* ali jim uporabniki drugje niso všeč [...] *Ker so v teh conah bedni, ne vem. Niso mi všeč. (L66) [...]*. Uporabnica pravi, da ji tudi lokacijsko druge cone ne ustrezajo [...] *in mogla bi iti na drugo lokacijo, kar mi časovno veliko časa vzame. (A74) [...]*. Poleg tega pa so v CONI Most osebe, s katerimi so si uporabniki iz raziskave blizu [...] *Veliko bližje sem si z ljudmi, ki obiskujejo Cono Most, torej z družbo. (A79) [...]*, s katerimi se družijo tako v kot tudi izven CONE Most [...] *Dlje časa se družimo, ker smo v coni in nato še zunaj. (A80) [...]*. Kljub temu da je določenim navajenost na nekaj ali nekoga pomembna [...] *Ker jaz sem tukaj prvo prišel in potem da jo zamenjam, pa ta je meni najbližje. (F79) [...]*, vsi ne izključujejo menjave in menijo, da bi o njej naprej malo razmislili [...] *No, odkvisno od tega, kera cona je. (L68) [...]*, vendar bi se z zaposlenimi v drugih conah že počasi ujeli [...] *Z zaposlenimi bi se, samo počasi. (H56) [...]*. Vseeno pa dodajajo, da je CONA Most zanje še vedno najboljša [...] *Ker mi je ta edina, ki mi je tako... Bil sem tudi v drugih, v Fužinah... Ampak ne bi zamenjal, to je najboljša cona, ki jo jaz poznam, iskreno, zame. (E63) [...]*.

4.7 Potrebe otrok in mladostnikov

Kot zadnjo temo sem določila potrebe otrok in mladostnikov. Tu sem rezultate uvrstila v naslednje štiri skupine: materialne potrebe, nematerialne potrebe, definicijo potreb in to, kakšna bi bila idealna CONA Most. Uporabniki so povsod naštevati, kaj se jim zdi pomembno, brez česa ne morejo živeti in kaj si želijo.

Tako materialne kot tudi nematerialne potrebe sem med analizo združila in jih prikazala po Maslowi osemstopenjski hierarhiji človeških potreb, ki ga sestavljajo fiziološke potrebe, potrebe po varnosti, potrebe po ljubezni in pripadnosti, potrebe po spoštovanju, kognitivne potrebe, estetske potrebe, potrebe po samoaktualizaciji in potrebe po transcendenci (Maslow, 1970). Pri idealni CONI Most, pa sem rezultate grupirala po podobnosti odgovorov in ustvarila skupine.

– Definicija potreb

Le posamezni so opredelili, kaj razumejo kot potrebe, npr. [...] *Ja, stvari, ki jih potrebujemo. (A95) [...]* in kaj so potrebovali oni oz. se jim zdi primerno nadaljevati pri delu v dnevnem centru. Tu je eden na moje vprašanje o delu »ena na ena« povedal, da se mu to zdi bolje, [...] *Ja, bilo bi bolje. (B83) [...]*, nekateri drugi pa so dodali, da več, kot imajo, ne potrebujejo [...] *Ne rabim nič drugega. (C95) [...]* oz. imajo vse [...] *Vse imam. (G65) [...]*.

– Materialne potrebe

Materialne stvari, ki so jih uporabniki v raziskavi navajali, sem razvrstila v nadkategorijo »materialne potrebe«. Po Maslowi (1970) hierarhiji človeških potreb te spadajo v prvo stopnjo, imenovano fiziološke potrebe.

Uporabniki so tu naštevati naslednje stvari: hrano [...] *hrana, (J87) [...]*, ena izmed uporabnic je posebej omenila, da potrebuje čokolado [...] *veliko čokolade, (A99) [...]*. Potrebujejo tudi vodo [...] *voda, (G60) [...]* ali pijačo [...] *pijača, (B97) [...]*, kot so se nekateri izrazili. Sledil je denar [...] *denar, itak. Potem... (I76) [...]*, pri čemer jih je kar nekaj reklo, da denar potrebujejo ali pa da si ga želijo nekoliko več [...] *In pa... Da bi imel malo več denarja, to ne bi bilo slabo. (H69) [...]*. Uporabnica je tu izrazila željo, da si v bodoče želi dobiti dobro plačo [...] *da bi že imela dobro plačo (A130) [...]*. Skupina starejših uporabnikov je izrazila, da potrebujejo nikotin [...] *Potrebujem nikotin. (E71) [...]* in tega dobijo v različnih oblikah [...] *tudi če je stresen dan, nikotin. A ti ga definiram? Snusi, fuge, (A101) [...]*. Mlajši uporabniki so izrazili potrebo po oblačilih [...] *Obleke. (L73) [...]* in obutvi [...] *Čevlji (F92) [...]*, prav tako

so omenili potrebo po higieni [...] *higiena*, (B99) [...], česar starejši posebej niso omenjali. Prevozna sredstva, kot sta avtomobil [...] *Dobre avte – Mustang, Buggati, Lamborghini, Ferrari*. (D80) [...] in motor [...] *Uf. Hmm... Želim si motor*. (H66) [...], kot potrebo navaja nekaj članov iz najmlajše in srednje skupine. Telefon so navajale vse tri skupine [...] *telefon*. *Dobro, telefon ni res nujno, ampak ga rabiš* (I79) [...], električni skiro pa so omenili le najmlajši [...] *Kaj še? Skiro*. (L77) [...].

– Nematerialne potrebe

Tudi pri nematerialnih potrebah sem se osredotočila na delitev potreb po Maslowu (1970) in te razdelila v njegov osemstopenjski model hierarhije človeških potreb.

K fiziološkim potrebam spada tudi spanje, ki ni materialna potreba, zato je ta rezultat zabeležen tu. Potrebo po spanju so navajale vse tri starostne skupine, ki menijo, da je spanje pomembno [...] *spanec*, (A100) [...]. Eden izmed uporabnikov je dodal, da pomanjkanje spanca vodi v razdraženost [...] *Sam doma ostajam kdaj buden tudi do 6.00 zjutraj in sem potem razdražen*. (C67) [...].

Naslednja stopnja v hierarhiji je potreba po varnosti. Tu so uporabniki omenjali samo varnost, pri čemer so povedali, da se ob določenih ljudeh počutijo varno [...] *varno*. (A116) [...]. Tu so omenjali različne družinske člane, kot sta babica [...] *zato ker mi tudi ona daje varnost*. (L87) [...] ali brat [...] *Da imaš brata starejšega, da te ščiti*. (I80) [...].

Naslednja stopnja v hierarhiji so potrebe po ljubezni in pripadnosti. Tu so nekateri uporabniki navajali, da potrebujejo ljubezen [...] *Ljubezen*. (C90) [...]. Uporabnik najmlajše starostne skupine je navajal, da potrebuje starševsko ljubezen [...] *Ljubezni od staršev*. (D74) [...], uporabnik najstarejše skupine pa tako romantično ljubezen kot platonsko. Tu je ta isti uporabnik navedel, da potrebuje partnerja [...] *Partnerja*. (C91) [...], podobno razmišlja uporabnica, ki pravi, da ji je pomemben fant [...] *Moj fant*, (M76) [...], ki jo razume [...] *zato ker je on bolj moj vrstnik, mojih let in razume te neke stvari drugače*. (M77) [...]. Naslednja stvar, ki so jo omenjali, je družina [...] *Okej, greva takole. Družina*. (G67) [...], ki je najbolj široka skupina odgovorov v raziskavi. Tu so uporabniki vseh starostnih skupin navajali pomembnost družine oz. posameznih družinskih članov. Nekaj uporabnikov je tu kot pomembno naštel tudi širšo družino [...] *Aja, moji bratranci in sestrčne*. (F104) [...], babice [...] *Potem bi reku še babi*, (F86) [...], dedke, tete in strice. Uporabnik najmlajše starostne skupine pravi, da ceni dejstvo, da družino sploh ima [...] *Ne vem, ker se nekateri počutijo depresivno, ker družine nimajo in ti moraš ceniti to, kar imaš, in jaz cenim družino*. (B114) [...], drugi dodaja, da bi bil brez družine

sam [...] *Ker če ne bi tega imel, potem bi bil tako sam. (F103) [...]*. Uporabniki menijo, da potrebujejo starše, saj ti skrbijo za njih [...] *Brez staršev ne bi mogel jesti hrane, zato ker mi oni delajo hrano. (D84) [...]* in jih podpirajo [...] *mi dali vse, kar sem postal danes. (C103) [...]*, jim pomagajo [...] *če rabim pomoč, mi pomagajo, vedno. (H72) [...]*. Pri družini se uporabniki navežejo tudi na sorojence kot pomembne osebe [...] *Definitivno sestra, (M73) [...]*. Poleg družine so vsi uporabniki v raziskavi navajali tudi potrebo po prijateljih [...] *Pa tud prijatelji. (I81) [...]*, saj jim ti svetujejo [...] *ne vem, če česa ne morem direktno povedat mami ali očetu, mi pač, nekak svetujejo. (H74) [...]*. Nekateri izmed njih potrebujejo družbo [...] *potem itak sem zelo socialna oseba, zato potrebujem družbo, (A102) [...]*, pri čemer so določeni navajali svoje najboljše prijatelje [...] *Imam enega, ki mu pač povem vse. (H75) [...]*. Enemu od starejših uporabnikov je pomembno to, da so prijatelji in druge osebe sočutne, zato si želi prijatelja, ki je sočuten. Omenjali so tudi povezanost, podporo in potrebo po miru kot stvari, ki se jim zdijo pomembne. Pri povezanosti je ena izmed uporabnic rekla, da ji je pomembna povezanost med njeno in prijateljičino družino [...] *in smo zelo povezani, kar cenim. (A143) [...]*. Eden izmed uporabnikov pa je pri povezanosti dodal, da ne prenese blatenja družine in prijateljev [...] *Jaz če se, recimo, če se moj prijatelj začne tepsti, jaz ne bom nič naredil, na primer razen če je moj najboljši ali družina. Recimo, če mi kdo reče, na primer grdo besedo o meni, mu nič ne rečem, če je pa o moji družini, mu jaz vrnem nazaj. (I89) [...]*. Kot sem že prej omenila, uporabnikom podporo nudi družina [...] *Nudijo mi podporo, (L85) [...]*, kar označujejo kot eno pomembnih stvari. Naslednje je zaupanje. To je najpomembnejše najstarejši starostni skupini, saj ti pravijo, da je to ena izmed vrednot, ki jo cenijo. Zaupanja si želijo tako od prijateljev, ki jim že sedaj zaupajo [...] *s katerimi si zaupam stvari. (C108) [...]*, kot od družine, kjer pravijo, da sorojencem zaupajo, včasih celo bolj kot staršem [...] *Njej tudi. Z njima se najbolj pogovarjam in družim tudi doma. (J107) [...]*, in seveda drugih oseb, ki so jim blizu, med katere sodijo tudi zaposleni v CONI Most [...] *To bi spremenil, da nam zaposlena J. zaupa. (E32) [...]*. Uporabnica tu omenja še svojo in prijateljičino družino, torej zaupanje, ki ga imata ti dve družini med seboj [...] *Moja družina in prijateljičina družina si medsebojno zaupajo (A142) [...]*. Tudi skrb spada v to skupino potreb. Ta pa je najpomembnejša najmlajši skupini, še posebej starševska skrb, kjer so najpogosteje navajali odgovor, da starši skrbijo tako zanje [...] *skrbijo za mene, (D91) [...]* kot za njihove sorojence [...] *Dobro skrbijo zame in druge brate in sestre. (J98) [...]*. Kar se potrebe po miru tiče, sta jo navedli uporabnici [...] *Potem morda za občutek pa potrebujem mir, (A122) [...]*, pri čemer ena še posebej dodaja, da potrebuje nek prostor za umik [...] *Pa ne samostojna, samo zadnje čase mi gre vse na živce in rabim prostor za umaknit se. (M72) [...]*, prostor, kjer bo imela mir.

Stopnja, ki sledi, je potreba po spoštovanju. Tu je ena izmed uporabnic navedla pozitivno samopodobo, kjer pravi, da je lahko s prijatelji takšna, kot je [...] *Zaradi tega, ker sem zraven njih lahko takšna kakršna sem. (A138) [...]*. Naprej dodaja, da si želi dobiti poklic in imeti zasebnost, torej potrebuje svojo sobo, kjer bo imela mir [...] *da se lahko umaknem, da imam svoj mir, da ko moram kaj za šolo delati, to lahko naredim. To je to. (A121) [...]*.

Naslednja stopnja so kognitivne potrebe. Tu so uporabniki govorili predvsem o potrebi po šolanju [...] *ne vem, morda to, da greš v šolo. (B100) [...]* oz. izobrazbi [...] *Da bi že imela visoko izobrazbo, (A129) [...]*. Najmlajši uporabniki so omenili, da jim je pomembna učiteljica [...] *Učiteljica, (D87) [...]*, da potrebujejo šolo oz. da jim je pomembna izobrazba. Dodali pa so tudi, da bi radi imeli več veščin, pri čemer eden od mlajših pravi, da bi se rad naučil kuhati [...] *Malo znam. (D85) [...]*. Obe uporabnici, ki spadata v najstarejšo starostno skupino, sta povedali, da potrebujeta organiziranost, predvsem v obliki sistematičnega poteka dneva [...] *in nek sistem moram imeti, neko organizacijo, kjer moram vedeti neke tri glavne točke dneva. (A105) [...]*.

Na šesto stopnjo spadajo estetske potrebe. Te so omenjali predvsem uporabniki iz najstarejše skupine, z izjemami iz srednje skupine. Uporabniki so tu našeli le dve stvari: zadovoljstvo [...] *zadovoljstvo, (A123) [...]* in trening. Pri zadovoljstvu so nekateri rekli, da ga potrebujejo na splošno, drugi pa zadovoljstvo vidijo v želji po zmagovanju na tekmovanjih [...] *Želel bi si tekmovanje v biljardu. To je to. (I100) [...]*. Kar se treningov tiče, menijo, da so ti pomembni, saj se po njih počutijo bolje [...] *ker se potem bolje počutim in sem že navajen. (E74) [...]*.

Predzadnja stopnja tega modela je samoaktualizacija. V to skupino sem razvrstila naslednje rezultate, ki so jih navedli uporabniki, samostojnost, kjer si uporabnica želi iti na svoje, ko bo dovolj stara [...] *Ker komaj čakam, da grem lahko na svoje. (M70) [...]*, eden od uporabnikov srednje starostne skupine je povedal, da potrebujejo dogajanje [...] *To, aktivnost, da se nekaj dogaja. (J90) [...]*, tudi v smislu turnirjev [...] *Hmm... Razne turnirje, recimo tudi iz košarke. (J131) [...]*, saj ne mara dolgčasa [...] *Ker ful ne maram, da mi je dolgčas. (J91) [...]*. Omenjeno je bilo tudi veselje [...] *Potrebujem veselje. (E77) [...]*, koristnost, tako v smislu, da pomagajo CONI Most pri nogometnih tekmah [...] *Da bi me poklicali naslednjič, ko se igra nogomet, da igram. (E53) [...]*, drugi pa pri pomoči staršem, ko peljejo mlajše sorojence v vrtec [...] *Lih danes sem ga peljal v vrtec. On bi moral letos v šolo, samo ne bo šel, ker ne zna dobro jezika. (J99) [...]*.

Zadnja stopnja hierarhije je transcendenca, pri kateri sem lahko zabeležila le eno skupino odgovorov, ki jih je podal uporabnik srednje starostne skupine, in to je vera. Povedal je, da mu je bog pomemben [...] *A boga lahko štejem? (G68) [...]* in da bi ga po pomembnosti dal na prvo mesto, saj je tako naučen [...] *Okej, prvo je bog, ampak če njega ne štejemo, ampak on zato, ker sem tako naučen. (G69) [...]*.

– Idealna CONA Most

Med pripravo vprašalnika sem se vprašala, kakšna bi se uporabnikom zdela idealna CONA Most oz. kakšna bi CONA Most bila, če bi bila narejena po standardih uporabnikov. Zaradi lažje analize sem tudi tu rezultate združila v skupine, kot so: oprema, prostori, aktivnosti, zaposleni, uporabniki in razno.

Pri opremi so uporabniki navajali, da bi imeli masažni stol [...] *Potem v kotu bi bili masažni stoli. (J114) [...]*, več vrtljivih računalniških stolov [...] *več takih stolov, ki se vrtijo, samo ne čisto take, te gamer stole. (C114) [...]*, računalnikov [...] *Mogoče v naši coni bi lahko imeli več delovnih površin v smislu več računalnikov. (A147) [...]*, ki bi po mnenju nekaterih služili za delo [...] *Ja. Potem bi imel vsak svoj računalnik, ker če bi nekdo moral delati powerpoint, da ne gre na računalnik od zaposlenih. (J127) [...]*, po mnenju drugih pa za igranje računalniških iger [...] *Ja, gaming računalnike. Dvonnadstropen gaming računalnik. (D122) [...]*. Kar se še opreme tiče, bi eden mlajših uporabnikov dodal tiskalnik, ki ima barvno kartušo [...] *da bi bil barven printer (D119) [...]*, dodali bi Play Station [...] *imela bi Play Station, (L91) [...]*, tudi kavomat [...] *ali kakšen kavomat. Ja, tu si delajo kavo, samo tam bi si lahko naredil brezkofeinsko kavo, avtomat pač. (B124) [...]* in televizijo [...] *televizijo, (L92) [...]*, ker pa si kdaj radi odpočijejo, si notri želijo še kakšen kavč z vzglavniki [...] *Potem bi dodal še kakšen kavč in vzglavnike, (C113) [...]* ali pa da bi imeli spalnice, da bi si lahko vzeli čas za spanje [...] *Malo več časa za spanje, (L100) [...]*.

Pri prostorih so nekateri uporabniki navajali, da bi pustili prostore takšne, kot so [...] *Ne, prostor mi je v redu, ker sem na to navajen, ker si sam zelo težko predstavljam druge stvari. (B122) [...]*, drugi menijo, da bi bili prostori lahko nekoliko večji [...] *Mogoče za toliko otrok kolikor jih hodi sem bi dal večji prostor. (H84) [...]*, celo tako veliki kot dvorec [...] *Bila bi kot dvorec, (D99) [...]*. Imeli bi tudi kadalnico [...] *Okej, da bi se tu bolje počutil, bi imel, da ko je dež, da ne rabimo iti ven kaditi, ker smo potem vsi mokri. (E100) [...]*, ki si jo želi eden starejših uporabnikov, nato bi imeli bife, kjer bi bilo na izbiro veliko hrane [...] *Zelo veliko različne hrane bi imela, da si jo lahko vzameš. (A146) [...]* ali pa bi dodali veliko kuhinjo [...] *Ali pa*

samo veliko kuhinjo. (D107) [...], kjer bi imeli veliko hrane [...] Pa da bi imeli več hrane. (J139) [...], ki bi jo nekateri pripravljali tudi sami [...] Jaz bi to pripravljaj. Kupil bi sadja in vse, naredil bi jedilnik. (E97) [...]. Idealna CONA Most bi imela tudi sobo za učenje in delo ter bi bila ločena od drugih prostorov, zato da bi bil zagotovljen mir [...] pa imel bi sobo za učenje, da je mir, ločeno sobo. (L101) [...]. Ker so prej omenjali gaming računalnike, bi si želeli imeti gaming sobo [...] pa dal bi en prostor, gaming sobo z računalniki. (I96) [...]. Eden mlajših uporabnikov pa je tu dodal, da bi se naredila časovna omejitev uporabe teh računalnikov [...] Ja, bi bila računalniška in vsak da ima 10 minut. (F110) [...]. Dodali bi še fitnes [...] Pa da imamo svoj fitnes, bi bilo dobro (H82) [...], kino [...] potem kino, (D105) [...] in bazen [...] Ja in bazen bi še naredil notri in to. (G88) [...]. Kar se dekoracije prostorov tiče, so nekateri rekli, da bi stene pobarvali [...] Pobarval bi stene... (C111) [...], eden izmed njih na črno [...] Zidovi bi bili pobarvani v črno, ker je to moja najljubša barva. (J109) [...], tretji pa je dodal, da bi imel zlata vrata [...] in da so notri zlata vrata (G77) [...].

Pri aktivnostih si uporabniki najbolj želijo taborov v tujini [...] Naprej pa ne vem. To je to. Potem ja tabori, kot je bil Gardaland. (E106) [...]. Države, ki bi jih radi obiskali skupaj s CONO Most, so Španija [...] Španija. Na splošno, mogoče center Španije, Barcelona, Sevilija. (H87) [...], Grčija [...] To, da bi šli na morje, še, da bi šli na morje, ko je blue flag (tip plaže), ko je modro. Da je voda taka svetlo modra, kot v Grčiji. (I99) [...] in Tajska [...] pa na Tajsko tudi, (L104) [...], bolj konkretno pa so navajali tudi Pariz [...] Šli bi za en teden v Pariz. (J119) [...] in Dubaj [...] V Dubaj. (M84) [...]. Tudi več turnirjev si želijo, saj so na prejšnjih turnirjih in tekmovanjih dobili pozitivne izkušnje [...] Recimo, ko smo šli na ping pong, na te, kaj so bla tekmovanja. (I43) [...], nagrade ali pa so neposredno obiskali še druge cone. Kar se samega dogajanja znotraj CONE Most tiče, si uporabniki želijo več sproščujočih in zabavnih aktivnosti [...] Ne vem, to sem bolj tako rekel. Mogoče več zabavnih aktivnosti, sproščujočih. (C119) [...]. Eden izmed uporabnikov je navedel, da bi v idealni CONI Most večkrat prespali v samem dnevnem centru [...] Pa da bi večkrat prespali v coni. (J134) [...]. Predvsem si pa želijo več zabave, pri čemer bi počeli marsikaj [...] Muzika, TV, glasba, neko zdravo jed, hrane, malo sadja, lahko je malo sladkarij, otroški šampanjec. In tako, veselje. Vsak petek. (E98) [...], tudi igrali družabne ali kakšne druge igre [...] Ja. Activity da bi imeli, pač velik teh iger. Pa če bi nekdo rekel, da bi se šel nekaj igrat, da bi se šli igrat vsi. (J133) [...]. Kot dejavnost bi si ogledali tudi kakšno tekmo več, konkretno omenjeno, nogometno [...] potem bi šli gledat nogomet, gledat kakšno tekmo. Bil sem na rokometni tekmi in bi želel še nogomet. (D116) [...]. Ker si želijo več gibanja [...] Nekako... jaz bi, da so vsak dan aktivnosti športne. (E91) [...], si

želijo imeti tudi igrišče, kjer sta bila omenjena tako notranje [...] *igrali bi fuzbal notri, (G81)* [...] kot tudi zunanje igrišče [...] *Ja. Da gremo lahko tudi ven na zrak. (I36)* [...]. Ker pa se je treba kdaj tudi nekoliko sprostiti, si želijo na zunanjem dvorišču ležalnike [...] *Pa da bi odspodaj imeli ležalnike, kavč, mizo pa stoli. (J116)* [...], da bi se lahko družili tudi zunaj prostora CONE Most [...] *Da se lahko družimo tudi zunaj. (J117)* [...], čeprav so še vedno tam. Omenili so tudi učenje, za katerega sicer menijo, da naj ga ne bi bilo preveč [...] *potem ja učit se je treba, samo pustimo to. (B119)* [...] oz. da bi bilo to odvisno od števila zaposlenih in študentov [...] *Odvisno je tudi od tega, kako dostopne so te druge študentke pa zaposlene. (A151)* [...].

Kar se zaposlenih tiče, me je zanimalo, ali se uporabnikom zdi, da je zaposlenih v CONI MOST preveč, dovolj ali premalo. V veliki večini so rekli, da je zaposlenih dovolj [...] *Mislim meni je tri čisto dovolj, (M89)* [...], da tako ravno prav pokrivajo prostore [...] *poleg tega so pa ravno trije prostori, ki jih lahko pokrivajo. (B36)* [...], da preveč zaposlenih ni v redu, saj je tako zmanjšana sproščenost vzdušja [...] *Ne bi bilo tako sproščeno. (A153)* [...]. Nekateri pa so dodali, da bi bilo lahko več zaposlenih [...] *Ne vem, nekje 4 do 5. (H93)* [...], pri čemer eden izmed uporabnikov dodaja, da bi bilo dobro, če bi bil zaposlen še moški delavec, ker bi on včasih lažje razumel, kaj se dogaja moškim uporabnikom [...] *Da bi morda... a veš, fant fanta bolj razume pri določenih stvareh, zato mislim, da bi morda bilo dobro, da je še kakšen fant zaposlen. (C125)* [...]. Nekateri si želijo kuharja [...] *Imel bi nekoga tu, ki bi tu vedno kuhal (B123)* [...] in da bi študenti še vedno prihajali pomagat zaposlenim [...] *Poleg njih 3 so tu še študentke (A154)* [...]. Če bi se uresničile vse prej naštete stvari, bi uporabniki pogosteje obiskovali CONO Most, celo vsak dan [...] *Vsak dan. (L106)* [...].

Uporabniki v raziskavi pravijo, da bi bili v idealni CONI Most isti uporabniki, ki jo že zdaj obiskujejo [...] *Ja, tega ne bi spreminjal. (D110)* [...] oz. nekateri si želijo nove uporabnike, predvsem si želijo več ženskih uporabnic [...] *Tega se ne branim nikoli. (C116)* [...]. Več časa bi namenili druženju [...] *Potem, več bi imeli druženja (B125)* [...] in da bi bilo manj teženja, kar bi nekateri dosegli tako, da bi CONO Most obiskovale le določene osebe [...] *da mlajši, ki težijo, da jih ni (C122)* [...]. Pri izbiri uporabnikov za sodelovanje na aktivnostih in delavnicah pa si ena izmed uporabnic želi večjega razmisleka o tem, kdo bi sodeloval pri čem.

V skupini razno pa uporabniki naštevajo še, da si želijo daljši delovni čas dnevnega centra [...] *Mogoče, da dlje traja, samo vem da to ni možno. Druge želje nimam. (A149)* [...]. Eden izmed uporabnikov si želi, da bi imele zaposlene večje plače, ker bi bile tako bolj umirjene [...] *Večje*

plače bi dal in bi bili 100 % bolj umirjeni. (G28) [...], določeni dodajajo, da je vseeno dobro nekaj poudarka nameniti pravilom [...] naredil bi ta pravila boljša, moja. To je vse. (G84) [...] in varnosti ter da bi bilo v sami CONI Most manj kričanja [...] in da se N. in J. ne dereta name. (C123) [...].

5. RAZPRAVA

V tem delu povzemam glavne ugotovitve raziskave in pridobljene podatke povezujem s teoretskim izhodiščem.

5.1 Obiskovanje CONE Most

Centri za socialno delo (CSD) poleg rednih socialnovarstvenih storitev in javnih pooblastil izvajajo tudi posebne programe, kar jim omogoča širšo vlogo in kompleksnejšo ponudbo storitev, kot so npr. tudi dnevni centri za mlade (DCM). Med prednostmi DCM Radetič (2002, str. 5–14) izpostavlja, da zagotavljajo varnost otrokom ter rešujejo probleme v sodelovanju z družino, šolo in drugimi institucijami. DCM so dostopni vsem otrokom, ne samo tistim s težavami, in omogočajo mladim, da v podpornih okoljih rešujejo konflikte ter se učijo novih vedenjskih vzorcev. Glavni cilj teh programov je olajšati mladim vstop v izobraževalni proces, kar zmanjšuje stigmatizacijo in odpor ter jim pomaga na poti do uspešnega odraslega življenja (Radetič, 2002, str. 5–14).

SPM programi vključujejo pet dnevnih centrov, ki pomagajo mladim pri soočanju z izzivi v odrasčanju. Centri, kot so CONA Most, CONA Korak, CONA Fužine, CONA Polje in CONA Cent'r, nudijo podporo otrokom in mladostnikom iz ranljivih okolij, ki se soočajo z nasiljem, revščino, socialno izključenostjo in drugimi težavami (Center za socialno delo, Enota Moste–Polje, b. d.).

Uporabnike, ki so sodelovali v raziskavi, sem vprašala, kako je informacija o CONI Most sploh prišla do njih in velika večina mi je povedala, da so jim za CONO Most povedali prijatelji, ki ta dnevni center že obiskujejo. Veliko sodelujočih ima tudi starejše sorojence, ki so CONO Most obiskovali pred njimi samimi in so tako informacijo dobili od njih. Včasih so CONO Most obiskali skupaj z njimi, a se niso samostojno vključili, dokler niso bili dovolj stari. Drug način seznanitve, ki so ga navedli nekateri uporabniki v raziskavi, je napotitev, natančneje napotitev šolske svetovalne delavke, ki je opazila, da bi neka dodatna strokovna pomoč uporabnikom pomagala.

SPM se osredotočajo na individualno delo z mladimi in njihovimi družinami, skupinsko delo ter skupnostno delo. Ponujajo informacije, preprečujejo in zmanjšujejo tveganja ter spodbujajo družbeno emancipacijo z dialogom in povezovanjem mladih v njihovi skupnosti. Programi

vključujejo tudi raziskovalo delo in evalvacije, uporabniki pa aktivno sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju dejavnosti (SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, b. d.).

Drugo raziskovalno vprašanje se glasi, kako pogosto otroci in mladostniki obiskujejo CONO Most. Sodelujoči v raziskavi imajo različno dolga obdobja obiskovanja CONE Most. Izmed vseh ima najdaljše obdobje obiskovanja uporabnica, ki CONO Most obiskuje že sedem let, prišla pa je s svojim bratom, ki ga je v CONO Most napotila šolska svetovalna delavka. Sledi velika večina uporabnikov, ki cono obiskujejo v obdobju med dvema in štirimi leti. Trije uporabniki pa so v CONO Most prišli nedavno, saj so z obiskovanjem začeli šest oz. sedem mesecev pred začetkom raziskave. Pogostost obiskovanja CONE je različna, saj jih polovica dnevni center obiskuje skoraj vsak dan, torej štiri do petkrat na teden, druga polovica pa enkrat do trikrat na teden. Pogostost obiskovanja je pogojena z različnimi stvarmi, kot so šolske obveznosti (učenje, inštrukcije) ali pa druge priložne dejavnosti (predvsem treningi).

Institucije, ki delujejo z mladimi, lahko igrajo vlogo zagovornikov ali posrednikov med mladostniki in družbo. Mladim omogočajo dostop do družbenih virov in jih hkrati obveščajo o njihovih možnostih in pogojih za razvoj (Dekleva in Razpotnik, 1999, str. 84). Programi so namenjeni predvsem otrokom in mladostnikom iz družin, ki se soočajo s socialnimi stiskami, izključenostjo, nasiljem ali odvisnostjo staršev, pa tudi otrokom iz priseljenjskih družin, ki imajo težave z integracijo. Prav tako vključujejo mlade z vedenjskimi, čustvenimi in učnimi težavami, pa tudi tiste, ki želijo aktivno preživeti prosti čas, četudi nimajo večjih težav (Žiberna, Vidrih, Ramovič, Rihter in Kobal Tomc, 2017, str. 97–98). Za socialne delavce je prosti čas mladostnikov še posebej pomemben, saj lahko razkrije njihove stiske in težave v stresnem okolju. S prepoznavanjem teh težav in načrtovanjem ustreznih dejavnosti lahko strokovnjaki vplivajo na psihosocialni položaj mladih. S spodbujanjem pozitivnih potencialov in programov jim pomagajo premagovati izzive, povezane z družbeno neenakostjo in slabimi odnosi (Poštrak, 2019, str. 251–252).

Uporabnike v raziskavi sem vprašala, do kakšnih sprememb je prišlo, odkar obiskujejo CONO Most, če je do sprememb sploh prišlo. Najprej so mi govorili o izboljšavah, predvsem na področju novega znanja in veščin, ki jim pride prav v vsakdanjem življenju. Nekateri izmed njih so se skozi različne delavnice in pogovore naučili opazovati druge in njihova življenja, torej niso več tako osredotočeni samo nase. Določeni izmed njih navajajo, da so pridobili nove prijatelje, drugi pa so svoja prijateljstva še bolj utrdili. Glede na to, da veliko otrok in mladostnikov prihaja iz socialno ogroženih družin, se imajo tu v CONI Most priložnost

udeležiti različnih aktivnosti, ki so brezplačne. Tako imajo možnost ali obiskati določene kraje, ki jih drugače z družino ne bi, ali se udeležiti dejavnosti, ki se jih drugače ne bi, kot je recimo obisk Gardalanda ali učenje smučanja oz. plavanja. Kot sem že zgoraj omenila, ima nekaj uporabnikov težave tudi z vedenjem, vendar ti navajajo, da je to nekoliko boljše, odkar obiskujejo CONO Most, prav tako pa navajajo, da zaradi tega, ker svoj prosti čas preživijo v dnevnem centru, je ta čas porabljen kakovostneje in tudi določeni pritiski iz okolja so zmanjšani (predvsem z vidika staršev in učiteljev). Kar se poslabšanja tiče, sta tu odgovore podala le dva uporabnika, ki pravita, da sedaj občutita nekoliko preobremenjenost s prihajanjem, in menita, da zamujata druženje s prijatelji izven CONE Most, saj imata v dogovoru določeno tudi pogostost prihajanja. Določeni izmed njih pa menijo, da na nekaterih področjih ni nekih večjih poboljšanj ali poslabšanj, kar ne označujejo kot slabo ali dobro.

5.2 Razlogi vključitve

Preventivni programi za mlade v Sloveniji (PPMS), ki jih koordinira društvo SPM, vključujejo socialno-preventivne programe in so namenjeni organizaciji izobraževanj, aktivnosti in promocije (SPM – Preventivni programi za mlade, b. d.). V program so vključeni preventivni programi centrov za socialno delo v Ljubljani (Bežigrad, Moste-Polje, Center in Vič) ter drugi.

Vavpotič (2007, str. 59) opisuje, da so uporabniki teh programov otroci in mladostniki iz družin, kjer so prisotni nasilje, revščina, pomanjkljive socialne mreže, težave v duševnem zdravju, neurejeni odnosi med staršema, socialna izključenost ali zasvojenost. Prav tako imajo ti mladi težave s socialnimi in vzgojnimi veščinami, premalo pozitivnih spodbud iz okolja ter so obremenjeni z visokimi pričakovanji staršev. Pogosto se soočajo s šolskimi težavami, neuspehom v šoli, težavami z učnimi navadami ali neopravičenimi izostanki, nekateri pa celo niso vključeni v izobraževalni sistem.

Z načrtovanimi prostočasnimi dejavnostmi lahko močno vplivamo na psihosocialni položaj mladostnikov, saj spodbujajo razvoj njihovih potencialov in talentov. Kakovostno preživljanje prostega časa pozitivno vpliva na celotno mladostnikovo življenje, kar je bistveno pri preventivnih programih (Poštrak, 2007, str. 161–164).

Pri prvem raziskovalnem vprašanju, kakšni so razlogi za vključitev v program CONA Most, so uporabniki navedli različne razloge. Največ se jih je odločilo vključiti zaradi možnosti pomoči pri delu za šolo. Tu imajo možnost narediti domačo nalogo, se učiti za teste in spraševanja,

izdelovati plakate ali druge predstavitve; zagotovljena jim je torej učna pomoč. Drug najpogostejši razlog je druženje. Z njim si širijo svojo socialno mrežo – nekateri spoznajo nove prijatelje, drugi se bolj povežejo s tistimi, s katerimi so se že družili, predajajo si različne informacije. Tretji razlog vključitve je kakovostneje preživet prosti čas. Čas, ki bi ga drugače namenili druženju na ulici, sedaj namenijo CONI Most, zaradi česar so, po njihovem mnenju, bolj pomirjeni tudi starši, saj ti sedaj vedo, kje so njihovi otroci in kaj počnejo. Četrty razlog pa je pogojen s priseljenstvom, saj skoraj dve tretjini uporabnikov (tako CONE Most na splošno kot sodelujočih v raziskavi) prihajata iz priseljenjskih družin in je pogosto težava tudi jezik. V CONO Most se velikokrat vključijo zaradi možnosti učenja slovenščine, kjer uporabniki govorijo v slovenskem jeziku in ga na tak način prej usvojijo.

5.3 Kaj je uporabnikom všeč v CONI Most

Naloga strokovnjaka je ustvariti odprt prostor za pogovor znotraj odnosa, ki omogoča raziskovanje in iskanje rešitev skozi dialog. Skozi pogovor in medosebni odnos udeleženci iz tega procesa izstopijo spremenjeni. V procesu pomoči sta socialni delavec in uporabnik enakovredna sogovornika, ki skupaj raziskujeta in soustvarjata spremembe. Pogovor omogoča srečanje ljudi z različnimi zgodbami, izkušnjami in znanji, ki prispevajo k iskanju rešitev, ter gradi spoštovanje in osebno dostojanstvo, kar je ključno za socialno delo (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 11–12). Različni strokovnjaki (Čačinovič Vogrinčič, 1998; Loreman, 2009; Kodele in Mešl, 2013; Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019) poudarjajo pomembnost otroka ali mladostnika kot aktivnega sogovornika v socialnem delu in pomen spoštovanja te vloge. Delo z mladimi zahteva kontinuiteto, redna srečanja in odgovorno osebo, ki vodi dejavnosti. Mladinski delavci prevzemajo več vlog, saj spodbujajo aktivno vključevanje mladostnikov, izvajajo neformalno izobraževanje, krepijo njihove sposobnosti ter promovirajo enakost in družbeno vključenost. To delo zahteva sproščenost, humor, vztrajnost in kreativnost (Mrgole, 2003, str. 81–82). Za razliko od šolske pedagogike se pri neformalnem delu z mladimi vzpostavijo drugačni odnosi, ki temeljijo na spoštovanju in odgovornosti, saj mladi potrebujejo zaveznike, ki bodo prepoznali njihove talente in vire moči (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 12).

Kaj je otrokom in mladostnikom všeč v CONI Most, sem ugotavljala s tretjim raziskovalnim vprašanjem. Uporabniki so začeli z zaposlenimi, pri katerih jim je všeč odnos, ki ga imajo do njih kot uporabnikov, kako jih obravnavajo, da so odprti in pripravljeni poslušati in pomagati kadar koli, ne samo njim, temveč tudi njihovim družinskim članom. Prijaznost, kompetentnost

in zaupljivost – to je le nekaj pozitivnih oznak za zaposlene v CONI Most, zaradi česar otroci in mladostniki radi hodijo tja, jim povedo določene stvari, ki jih drugim odraslim osebam sicer ne bi, to pa zato, ker so uspele vzpostaviti nek zaupljiv odnos z uporabniki, zaradi česar se uporabniki počutijo sprejete.

V veliko pomoč zaposlenim so tudi študenti in prostovoljci. Uporabniki menijo, da je dobro, da so tam, saj na ta način nekoliko razbremenijo zaposlene. Zanje uporabniki pravijo tudi to, da so pripravljeni pomagati, da so prijazni in da se z večino študentov in prostovoljcev da pogovarjati o čemer koli. Edina razlika z zaposlenimi je ta, da se študenti in prostovoljci skozi leta menjajo in tako nekaj časa traja, da se vzpostavi nek zaupljiv odnos, v primerjavi z zaposlenimi, a pravijo, da je ta odnos mogoče vzpostaviti.

Poštrak (2003, str. 3) izpostavlja, da se socialni delavec pri delu z mladimi sooča z mnogimi izzivi, kjer je ključno, da skupaj z njimi soustvarja nove rešitve za izboljšanje kakovosti življenja. Priporoča demokratični pristop, ki temelji na sodelovanju med strokovnjakom in mladostnikom, kjer vsak nosi svoj del odgovornosti – mladostnik za svoje življenje, strokovnjak pa za pomoč pri razvijanju te odgovornosti (Poštrak, 2011, str. 195–196). Mladostniki so strokovnjaki za svoje izkušnje in svet, saj samo oni vedo, kako doživljajo sebe in okolje, razumevanje njihovega življenjskega sveta pa omogoča, da se osredotočimo na to, kakšni so v določenem trenutku, ne na to, kakšni bi morali biti. Nenehno raziskovanje in soustvarjanje z njimi skozi komunikacijo, ki temelji na sprejemanju in opogumljanju, je ključnega pomena. Spoštljiv pogovor, ki upošteva njihov življenjski kontekst, je bistven za povečanje njihove odgovornosti za lastno življenje. Prav tako je pomembno razumeti njihov prosti čas in želje (Poštrak, 2015, str. 272). Za učinkovito komunikacijo z mladostniki je treba uporabljati jezik sprejemanja in opogumljanje, pri čemer mora strokovnjak nastopati kot zanesljiv zaveznik in odrasla avtoriteta, ki spoštuje in razume njihove potrebe (prav tam, str. 278).

Glede na to, da uporabniki veliko časa v CONI Most preživijo z drugimi uporabniki, jim je pri njih všeč to, da se večinoma razumejo med seboj, da znajo in želijo pomagati drug drugemu, pa naj bo to pri učenju igranja različnih iger, šolskem delu ali pa kje drugje. Ker se uporabniki znotraj dnevnega centra veliko družijo, tako vsakodnevno kot v sklopu aktivnosti in delavnic, se njihovo druženje nadaljuje tudi izven same CONE Most, kar navajajo kot pozitivno stvar. Tudi aktivnosti so uporabnikom po večini zelo všeč in se jih radi udeležujejo. Pri vsakdanjem obiskovanju jim je zelo všeč možnost igranja večjih iger, kot so biljard, namizni tenis in ročni

nogomet. Za to pa je treba imeti v dnevnem centru tudi dovolj prostora, ki ga je po mnenju uporabnikov dovolj oz. ravno prav, kajti nekaj izmed sodelujočih uporabnikov je obiskovalo CONO Most na prejšnji lokaciji, kjer je bil sam dnevni center manj prostoren, zaradi česar so jim sedaj bolj všeč tako lokacija kot tudi prostori.

5.4 Kaj uporabnikom ni všeč v CONI Most

Otroci in mladostniki se s prijatelji ne družijo samo v šolah, ampak tudi v svojem prostem času. Prosti čas mladih je pomemben del njihovega kompleksnega življenjskega sveta, kar je ključnega pomena tudi za socialno delo z ranljivimi mladostniki. Ta prostor omogoča vzpostavljanje odnosov z mladimi (Poštrak, 2019, str. 245–246).

Če je bilo prej govora o tem, kaj je uporabnikom v raziskavi všeč v CONI Most, si sedaj pogledjmo, kaj otroke in mladostnike v CONI Most moti. Pri zaposlenih jih moti to, da se občasno zaderejo na njih, zaradi česar določeni uporabniki celo spremenijo svoje razpoloženje oz. postanejo žalostni. Drugi pravijo, da jih včasih moti to, da pride do konfliktov, ki bi se jim lahko izognili, če bi zaposleni počakali, da jim uporabniki povedo, kaj se dogaja, in ne sklepali prehitro, preden izvedo vse informacije. Kar se tiče zaposlenih in aktivnosti, jih moti to, da je po mnenju uporabnikov včasih izbira za določene aktivnosti nepravična glede na postavljene pogoje. Torej, če je pogoj za udeležitev neke zanimive aktivnosti sodelovanje pri eni nekoliko manj zanimivi aktivnosti, bi morali po njihovem mnenju imeti prednosti tisti, ki so se udeležili te manj zanimive aktivnosti in ne tisti, ki jih imajo zaposleni raje. Če smo ravno pri aktivnostih, so za te povedali, da se zavedajo, da vsem ne bo vse všeč. Kljub temu pa jih občasno moti to, da se za določene aktivnosti, kot so npr. pohodi, zaposleni odločijo nekako spontano. Uporabniki menijo, da bi bilo bolje, če bi bili ti prej najavljeni. Podobno bi morali npr. pri ustvarjanju voščilnic upoštevati, če uporabnik izrazi željo, da teh ne izdeluje, da ga v to ne silijo. Kar se drugih uporabnikov tiče, jih je kar nekaj omenilo, da jih občasno moti teženje mlajših uporabnikov. Eden je izpostavil, da ga moti, ker ga določeni uporabniki izločijo iz skupine, in kar nekaj jih je dodalo, da jih moti vedenje nekaterih uporabnikov. Če so prej za študente in prostovoljce rekli, da so jim všeč, jih pri njih moti to, da se toliko menjavajo. Seveda se zavedajo, da so oni tu za določen čas, vendar tako težko navežejo nek konkreten odnos z njimi oz. če ga, se ta z odhodom večinoma prekine. Za nekatere študente in prostovoljce pravijo, da so nepristni, ko so v stiku z uporabniki, ali pa da so vsiljivi v smislu vzdrževanja pogovora, ko uporabnikom ni do pogovora.

5.5 Aktivnosti/delavnice v CONI Most

Mladino je težko obravnavati kot enotno skupino z enakimi lastnostmi in potrebami. Pri oblikovanju vključujoče teorije je treba upoštevati različne dejavnike, kot so biografske značilnosti (npr. rojstvo v določenem obdobju), vpliv institucij, ki so jim posredovale podobne norme, ter skupne zgodovinske in kulturne izkušnje (Ule, 1996, str. 19). Če posameznik mladost doživlja kot obdobje omejitev, si bo morda želel, da se ta faza hitro konča, kar lahko vodi v spregled pozitivnih izkušenj, ki bi koristile v prihodnosti. Nasprotno pa tisti, ki prepoznavajo pomen teh izkušenj, želijo, da mladost traja dlje (prav tam, str. 220–221). Mladost je tudi čas, ko mladostniki kritično presojujejo priučene vedenjske vzorce in jih lahko ponovno ovrednotijo (prav tam, str. 236–237).

Pri petem raziskovalnem vprašanju, kako naj bi po mnenju otrok in mladostnikov izgledale aktivnosti v CONI Most, da bi jim pomagale razreševati njihove stike in imele vlogo varovalnih dejavnikov, so uporabniki v raziskavi govorili o aktivnostih, ki se jih radi udeležijo, in o tistih, ki se jih nekoliko manj radi udeležujejo. Uporabniki se najraje udeležujejo različnih taborov, ne glede na to, ali to ti tabori poletni, torej, veliko plavajo ali pa so ti tabori zimski, kjer se učijo smučanja. Kraj, ki se je najbolj vtisnil v spomin skoraj vsem udeleženiim v raziskavi, je Gardaland, ki so ga nekateri uporabniki obiskali prvič v življenju. Udeležba na teh aktivnostih je za nekatere edina priložnost sodelovanja na določenih aktivnostih in obenem tudi možnost obiska določenih krajev. Uporabniki so se udeleževali tudi plavanja, drsanja, radi obiščejo tudi kino, escape room, gredo na paintball, obiskali so tudi policijsko postajo, kjer so imeli možnost videti različna vozila in pa prijeti v roko orožja, ki jih uporabljajo enote policije. Ker nekateri prej niso imeli možnosti hoditi recimo na plavanje ali drsanje, so se tega v sklopu CONE Most naučili. Veliko pa sodelujejo tudi na različnih stojnicah kot prodajalci ali obiskovalci. Tudi določenih delavnic se radi udeležijo, a so te nekoliko manj priljubljene kot aktivnosti. Izmed vseh delavnic so jim najljubše kuharske in športne, nekoliko manj so jim všeč ustvarjalne in socialne delavnice, a se jih vseeno udeležujejo. Čeprav njim nekaj ni všeč, se zavedajo, da je lahko všeč komu drugemu, zaradi česar delavnic ne bi menjali. Določenih delavnic se nekoliko manj udeležujejo iz različnih razlogov. Eden od teh je, da o temi delavnice (predvsem pri socialnih delavnicah) nekaj že vedo in se jim ne da o tem ponovno poslušati ali pa jih tema sploh ne zanima. Pri ustvarjalnih delavnicah vsem ne leži ustvarjanje, barvanje jim je dolgočasno, zato se teh ne udeležijo, ena uporabnica pa je rekla, da je nepotrpežljiva oseba in se določenih stvari ne udeleži, da ne moti drugih.

5.6 Učinek CONE Most na uporabnike

Pri odraščanju je pomembno upoštevati varovalne dejavnike in dejavnike tveganja. Poštrak (2015, str. 272) pojasnjuje, da varovalni dejavniki pozitivno vplivajo na življenje mladostnika, medtem ko Mikuš Kos (1991, str. 21) dodaja, da ti dejavniki preprečujejo pričakovane negativne učinke. Varovalni dejavniki so različni in odvisni od posameznika, zato je za socialne delavce bistveno, da upoštevajo, kako otrok ali mladostnik dojema določen dejavnik, saj jim to omogoča boljše razumevanje in pristop (Jeriček, 2011, str. 118). Tu pridejo v poštev vrstniške skupine. Vključenost v družbene skupine, kot so prijateljstva, lahko deluje kot pomemben varovalni dejavnik v času stisk, še posebej v primerih družinskega nasilja (Kobolt in Pelc Zupančič, 2010, str. 79). Vrstniške skupine imajo ključno vlogo pri oblikovanju občutka pripadnosti, kar povečuje čustveno varnost in družbeni status posameznika. Nepriljubljenost pa lahko privede do izključenosti in osamljenosti, kar močno vpliva na proces odraščanja. Nepriljubljene mladostnike delimo na zavrnjene, ki so nepriljubljeni zaradi osebnostnih lastnosti, npr. agresivnost, ali zaradi socialnih dejavnikov, npr. stigma, ter prezrte mladostnike, ki nimajo prijateljev in jih vrstniki ne opazijo, pogosto zaradi sramežljivosti, pomanjkanja samozavesti ali socialnih značilnosti, kot so etnična ali verska pripadnost ter socialni status družine (Berndt, 2004 v Ule, 2008, str. 94). Pomembno pa je tudi upoštevati, da lahko določen dejavnik v enem kontekstu deluje kot dejavnik tveganja, v drugem pa kot varovalni dejavnik (Giesen, Searle in Sawyer, 2007; Mikuš Kos, 1999).

Kakšen učinek ima CONA Most na otroke in mladostnike, ki jo obiskujejo (npr. socialna pripadnost in vključenost, razvoj pozitivne samopodobe, razvoj socialnih veščin, kakovost medsebojnih odnosov, reševanje konfliktov), je bilo šesto raziskovalno vprašanje, kjer so uporabniki v raziskavi omenjali pomembnost CONE Most in pripadnost CONI Most. Pri pomembnosti CONE Most so navajali, da je ta pomembna, saj imajo tu možnost pogovora o vsem – tako o šoli kot o osebnih stvareh, pri kakšnih večjih odločitvah ipd. CONA Most jim je pomembna, ker jim predstavlja varen prostor, prostor, kjer jih ni strah, predstavlja prostor za umik, predvsem z ulice, prostor, kjer bodo deležni pomoči, če bo ta potrebna, nek domač prostor, kjer se oblikuje skupnost mladih, kjer ni obsojanja niti z vidika zaposlenih niti od drugih uporabnikov. Med zaposlenimi in uporabniki pa je prisotno tudi spoštovanje, zaradi katerega lahko gradijo odnose. Kar se pa pripadnosti CONI Most tiče, jo sodelujoči uporabniki imajo. Čutijo se kot člani CONE Most, pripadnost pa najbolj občutijo, ko je treba predstavljati CONO Most ali ko je prisotna druga cona ali ko se udeležujejo različnih tekmovanj, kjer zastopajo CONO Most. Pripadnost CONI Most je tako močna, da so skoraj vsi na vprašanje, če bi imeli

možnost zamenjati CONO Most s katero drugo cono, rekli, da je ne bi menjali. Razlogi za to so različni, odgovor, ki je prevladoval, pa je, da ko se nečesa navadijo, tega po tem ne spreminjajo. Poleg tega pa so navedli, da v drugih conah nimajo družbe, kot jo imajo tu, in da bi težje navezali stik s tistimi uporabniki, ker jih ne poznajo.

5.7 Potrebe otrok in mladostnikov

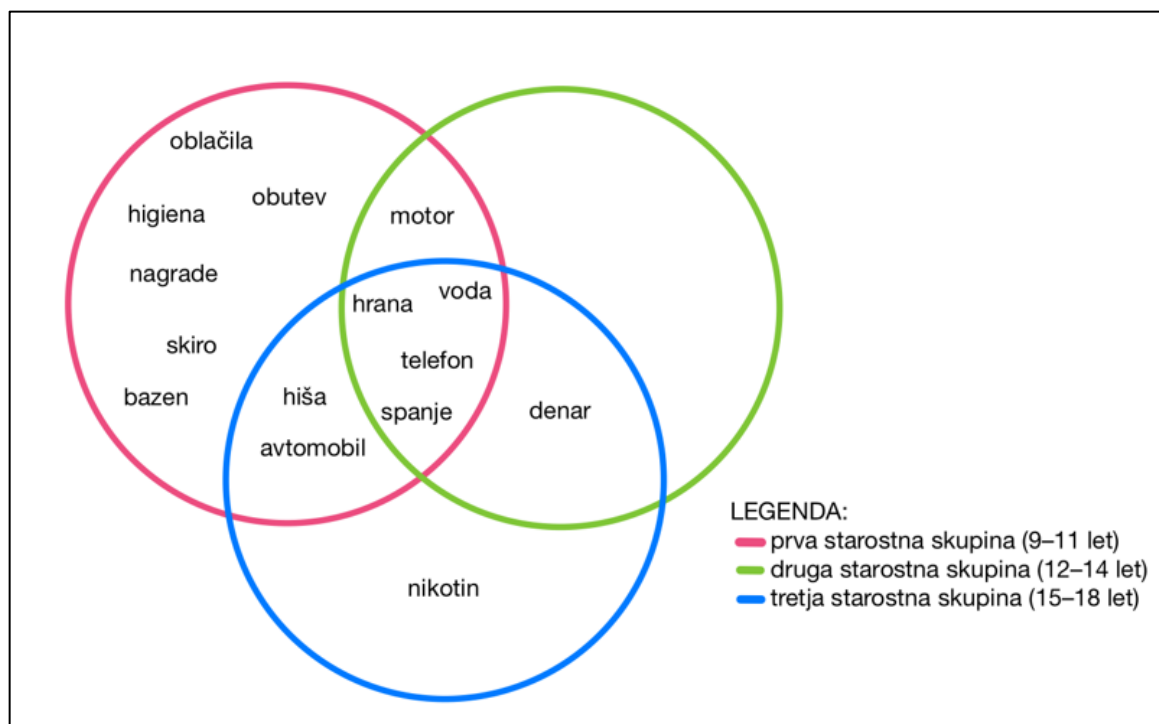
V današnjem digitalno povezanem svetu je mladinska kultura postala močan dejavnik v življenju otrok. S širjenjem medijev in dostopnostjo vsebin so otroci izpostavljeni novim idejam, trendom in načinom izražanja, ki so značilni za mlade. Posledično se aktivnosti mladinske kulture vključujejo v otroško kulturo. Ponudniki prostega časa, mediji in masovna potrošnja postajajo nove oblike družbenega nadzora, ki nadomeščajo tradicionalno vlogo družine in šole. Prek teh kanalov otroci in mladostniki ponotranjijo pričakovane vedenjske vzorce in potrebe, ki jih narekuje družba. Individualizacija, ki jo spodbujajo tržno in medijsko posredovani vzorci, sicer ustvarja občutek svobode, vendar prinaša tudi pritiske, kot so negotovost, občutek nekompetentnosti in zgodnji pritiski pri pomembnih življenjskih odločitvah (Ule, 2000, str. 34). Vsi otroci imajo podobne potrebe, a se otroci iz manjšinskih skupin soočajo z dodatnimi izzivi, saj se njihovi starši pogosto soočajo z dodatnimi pritiski, kar vpliva na njihovo sposobnost, da zadovoljijo potrebe svojih otrok (Buckley, Harwath in Whelan, 2006). Čačinovič Vogrinčič (1998, str. 134–135) poudarja, da je družina prvi socialni sistem, kjer začne posameznik prepoznavati in izražati svoje potrebe ter se uči, kako z njimi ravnati. Otrok v družini naleti na potrebe staršev in pri poskusu razumevanja njihovih pričakovanj opazi razhajanja med lastnimi in njihovimi pričakovanji.

Temeljne potrebe pogosto obravnavamo kot osnovne materialne zahteve, kot sta hrana in voda, vendar je takšno razumevanje omejeno. Običajno so tu vključene tudi nematerialne potrebe, kot je to prikazano v Maslowi hierarhiji človeških potreb, ki poleg fizioloških potreb vključuje tudi varnost, pripadnost, ugled, kognitivne in estetske potrebe ter samoaktualizacijo (Filipovič Hrast in Rakar, 2018, str. 23). Maslow (1970; McLeod, 2024) petstopenjski model se je kasneje razširil na osemstopenjski model, kjer so bile dodane tri kategorije (kognitivne potrebe, estetske potrebe in potrebe po transcedenci). Kaj so potrebe otrok in mladostnikov, ki obiskujejo CONO Most, je bilo sedmo raziskovalno vprašanje, katerega odgovor vsebuje naslednje kategorije:

1. Fiziološke potrebe: vključujejo osnovne zahteve za preživetje, kot so zrak, hrana, pijača, zavetje, spolnost in spanje.

V raziskavi so bili uporabniki razdeljeni v tri starostne skupine. Vse tri starostne skupine so navajale, da potrebujejo hrano, vodo, telefon in spanje. Najmlajša starostna skupina je v tem delu navajala, da potrebuje še oblačila, obutev, higieno, nagrade, skiro in bazen. Srednja starostna skupina ni navedla samostojne stvari, najstarejša skupina pa je dodala, da potrebujejo nikotin. Menim, da so mlajši uporabniki telefon navajali kot potrebo, ker ga dojemajo kot ključni del sodobne komunikacije in interakcije tako z družino kot z vrstniki. Telefon verjetno vidijo kot orodje, ki jim omogoča povezovanje, zabavo in dostop do informacij. Poleg vsega tega pa je telefon nekaj, kar je v današnji družbi sprejeto kot nujen del vsakdanjega življenja, saj vidijo, kako odrasli in starejši otroci uporabljajo telefone za različne namene (komunikacijo, delo in prosti čas). Kar se tiče nikotina kot potrebe pri starejših uporabnikih, menim, da se želja po tem v življenjih mladih pojavi zaradi pritiska vrstnikov, želje po družbeni sprejetosti in občutka neodvisnosti. Menim, da se kljub zavedanju o škodljivosti substanc mladi pogosto osredotočijo le na kratkoročne učinke, kot so sprostitve, zmanjšanje stresa in izboljšanje razpoloženja, pri čemer pa nekoliko podcenjujejo dolgoročne posledice. Po mojem mnenju pa denar postane potreba za otroke in mladostnike zaradi želje po večji neodvisnosti, družbeni potrditvi in vplivih potrošniške kulture. Mislim, da v tej starosti začnejo bolje razumevati pomen denarja kot sredstva za pridobivanje želenih dobrin, kot so oblačila, tehnologija ali dejavnosti, ki so pomembne za njihovo identiteto in vključevanje v vrstniško skupino, prav tako pa menim, da se postopoma učijo finančne pismenosti in upravljanja z lastnimi sredstvi, kar postaja del njihovega prehoda v odraslost.

Slika 5.1: Prikaz fizioloških potreb po starostnih skupinah

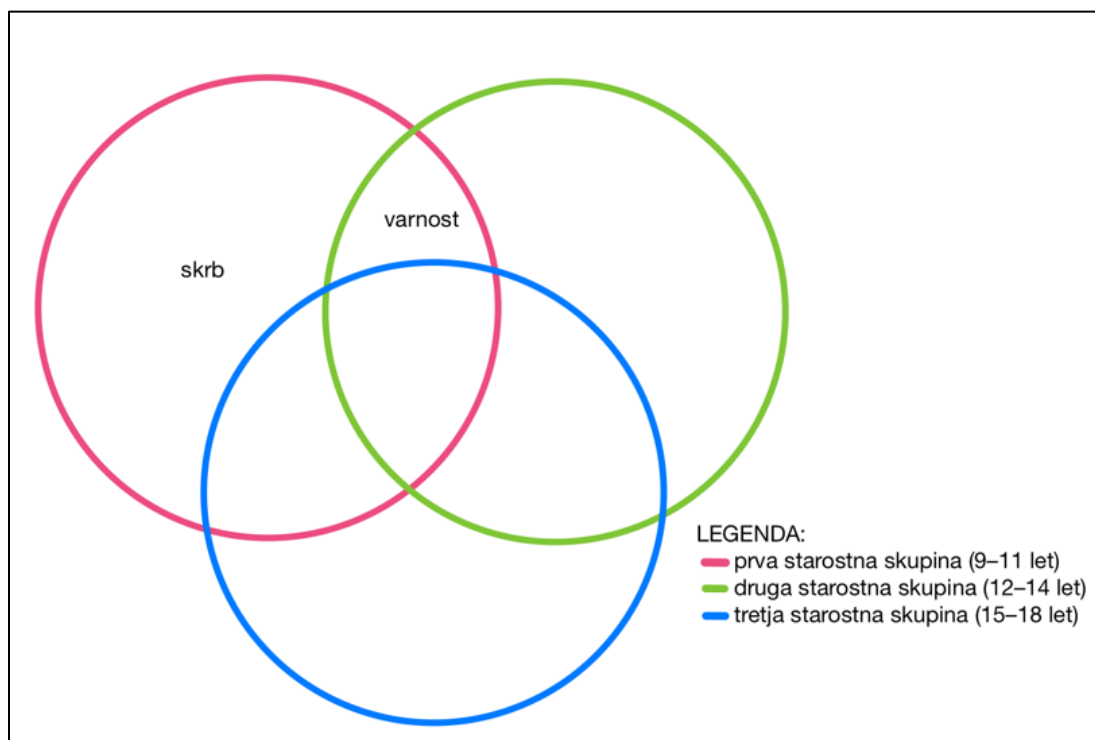

Vir: Lastni prikaz.

2. Potrebe po varnosti: obsegajo zaščito pred nevarnostmi, stabilnost, red in svobodo od strahu.

V tem delu so uporabniki najmlajše in srednje starostne skupine navajali samo varnost, ki jim jo nudijo različni družinski člani. Skrb pa so navedli najmlajši uporabniki, kjer so navajali, da starši skrbijo za njih. Menim, da uporabniki navajajo varnost in skrb kot potrebo, ker se želijo počutiti zaščitene in varne.

Slika 5.2: Prikaz potreb po varnosti po starostnih skupinah

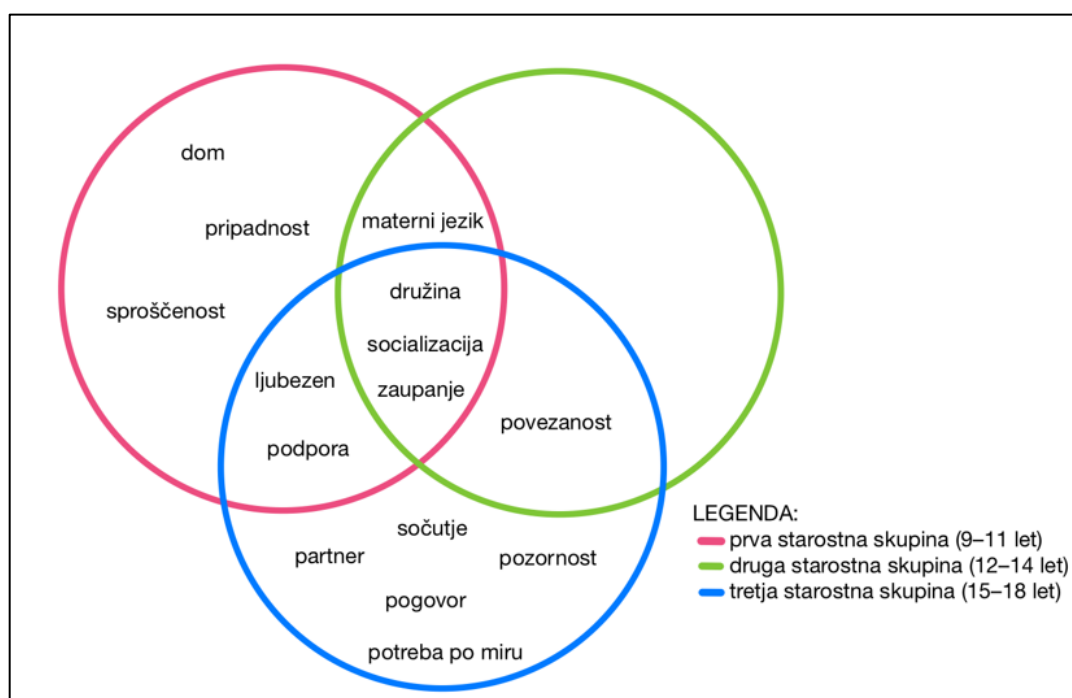

Vir: Lastni prikaz.

3. Potrebe po ljubezni in pripadnosti: zajemajo prijateljstvo, intimnost, zaupanje, sprejemanje ter potrebo biti del skupine, kot so družina in prijatelji.

V tem delu lahko v preseku vseh treh starostnih skupin vidimo družino, socializacijo (prijatelje) in zaupanje. Pri družini so jim pomembni vsi družinski člani. Navajali so, da bi bili brez družine sami in da cenijo dejstvo, da sploh imajo družino. Prijatelji pa so jim pomembni zaradi druženja in občasno zaradi svetovanja. Zaupanje je nekaj, kar potrebujejo tako od prijateljev kot tudi od odraslih, kamor spadajo starši in zaposleni. Največkrat so zaupanje navedli najstarejši uporabniki. Uporabniki najmlajše in najstarejše starostne skupine so navajali, da potrebujejo ljubezen – najmlajši potrebujejo ljubezen staršev, najstarejši pa tako partnersko ljubezen kot platonsko, torej ljubezen prijateljev. Ti dve skupini sta navedli tudi potrebo po podpori, predvsem od družine. Uporabniki srednje in najstarejše skupine so omenili tudi pomembnost povezanosti (s prijatelji). Najmlajši uporabniki in uporabniki srednje starostne skupine so navajali, da jim je pomemben tudi materni jezik. Najmlajšim se zdi ključni še trije: dom; to, da nekam pripadaš; sproščenost. Najstarejšim pa veliko pomenijo sočutje ljudi, pogovor, pozornost, partner, občasno pa potrebujejo tudi nekaj miru.

Slika 5.3: Prikaz potreb po ljubezni in pripadnosti po starostnih skupinah

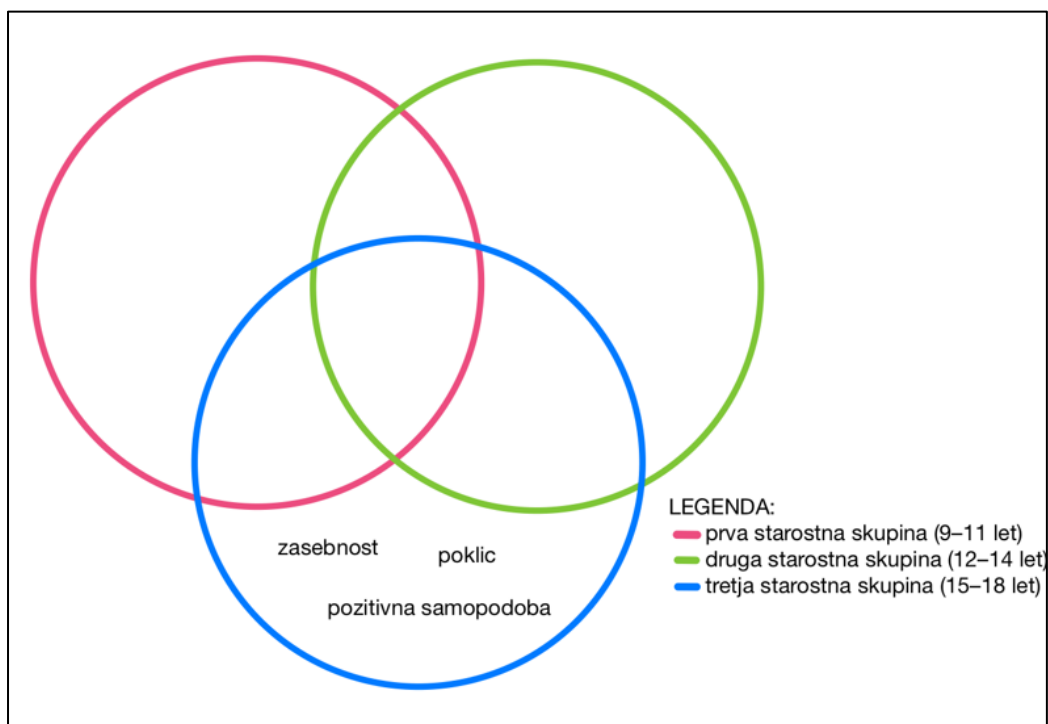

Vir: Lastni prikaz.

- Potrebe po spoštovanju: razdeljene so na (a) spoštovanje samega sebe (dostojanstvo, dosežki, neodvisnost) in (b) potrebo po sprejemanju in cenjenju s strani drugih (status, prestiž).

V tem delu so bili uporabniki v raziskavi nekoliko krajši. Odgovore glede potreb po spoštovanju so podali le najstarejši uporabniki, ki pravijo, da potrebujejo zasebnost, da si želijo pridobiti dober poklic in da imajo zaradi ljudi, ki jih obkrožajo, pozitivno samopodobo in so lahko to, kar so. Potreb o spoštovanju mlajše skupine po mojem mnenju niso navajale zato, ker so v zgodnejših fazah bolj osredotočeni na neposredne potrebe, kot so varnosti, ljubezen in igra; spoštovanje pa postane pomembno šele nekoliko kasneje, ko se začnejo zavedati sebe, svojih sposobnosti in družbenih odnosov, pri čemer iščejo priznanje in potrjevanje od drugih.

Slika 5.4: Prikaz potreb po spoštovanju po starostnih skupinah

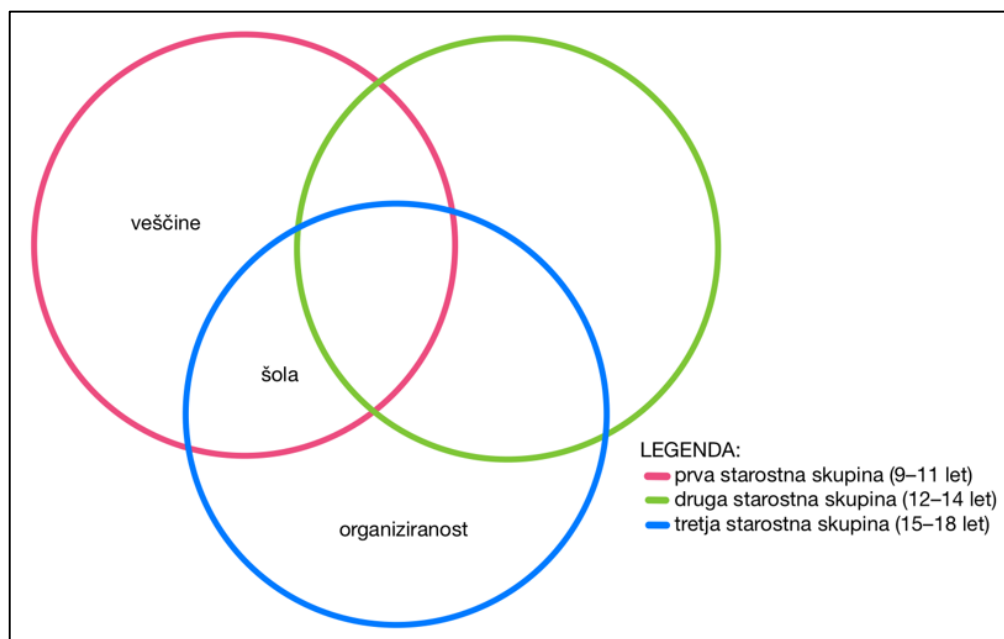

Vir: Lastni prikaz.

5. Kognitivne potrebe: vključujejo željo po znanju in razumevanju ter radovednost, kar spodbuja raziskovanje in iskanje pomena v življenju.

Pri kognitivnih potrebah so najmlajši uporabniki navajali, da so jim pomembne veščine, predvsem v smislu, da bi jih radi pridobili še več, najstarejši so navajali, da jim je pomembna organiziranost, saj tako lažje prehajajo iz dneva v dan, skupaj pa sta ti dve skupini omenili, da jim je pomembna šola. Menim, da druga starostna skupina pri tej stopnji potreb ni omenila ničesar, ker so se jim v času spraševanja zdele druge stvari pomembnejše.

Slika 5.5: Prikaz kognitivnih potreb po starostnih skupinah

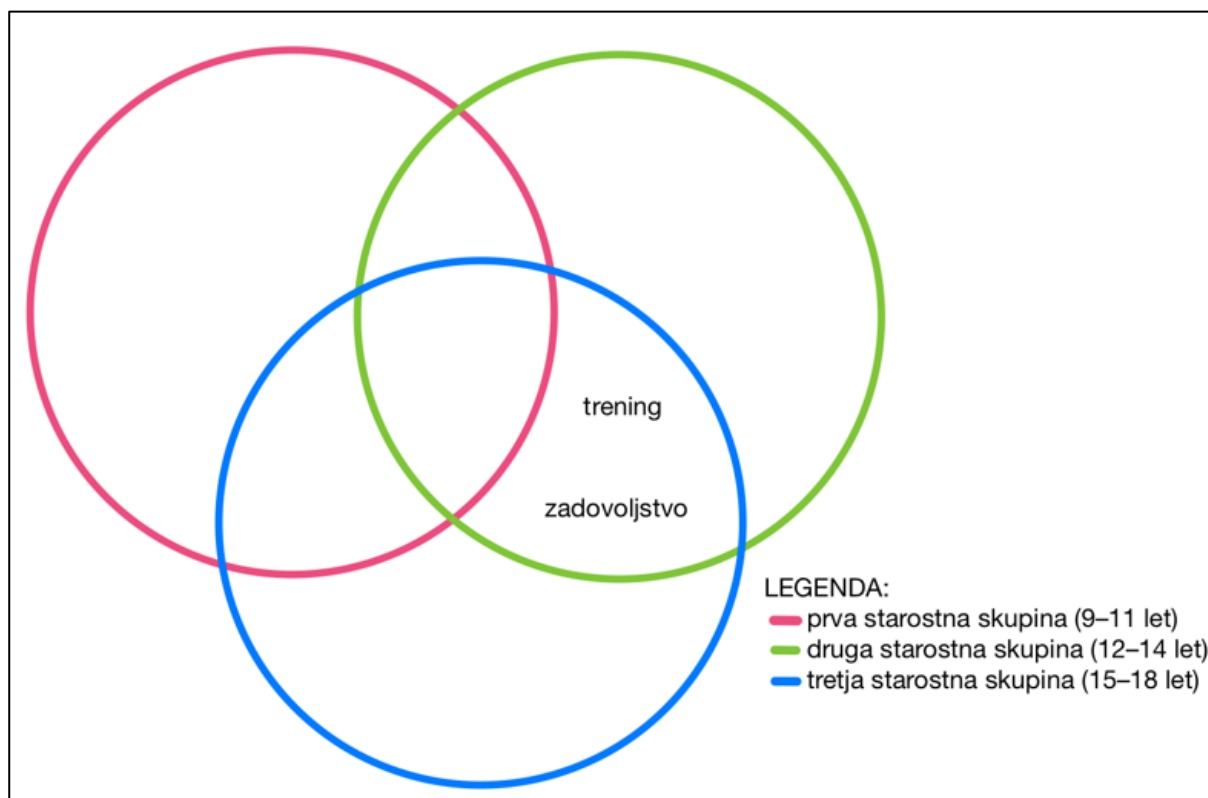

Vir: Lastni prikaz.

6. Estetske potrebe: povezane so z iskanjem lepote in harmonije, kar vodi do zadovoljstva v življenju in vključuje umetnost, glasbo in naravo.

Za to stopnjo potreb sta srednja in najstarejša skupina navedli pomembnost zadovoljstva, ki ga občutijo na splošno ali na tekmovanjih, in pa treninge, saj se po njih počutijo bolje. Glede na to, da le prva starostna skupina ni izpostavila estetskih potreb, menim, da so v tem obdobju bolj osredotočeni na druge stvari, kot so igra in prijatelji. Zaradi tega so lahko estetske potrebe nekoliko v ozadju, kar pa ne pomeni, da jih ne zanimajo; preprosto jih morda ne prepoznavajo kot svoje potrebe.

Slika 5.6: Prikaz estetskih potreb po starostnih skupinah

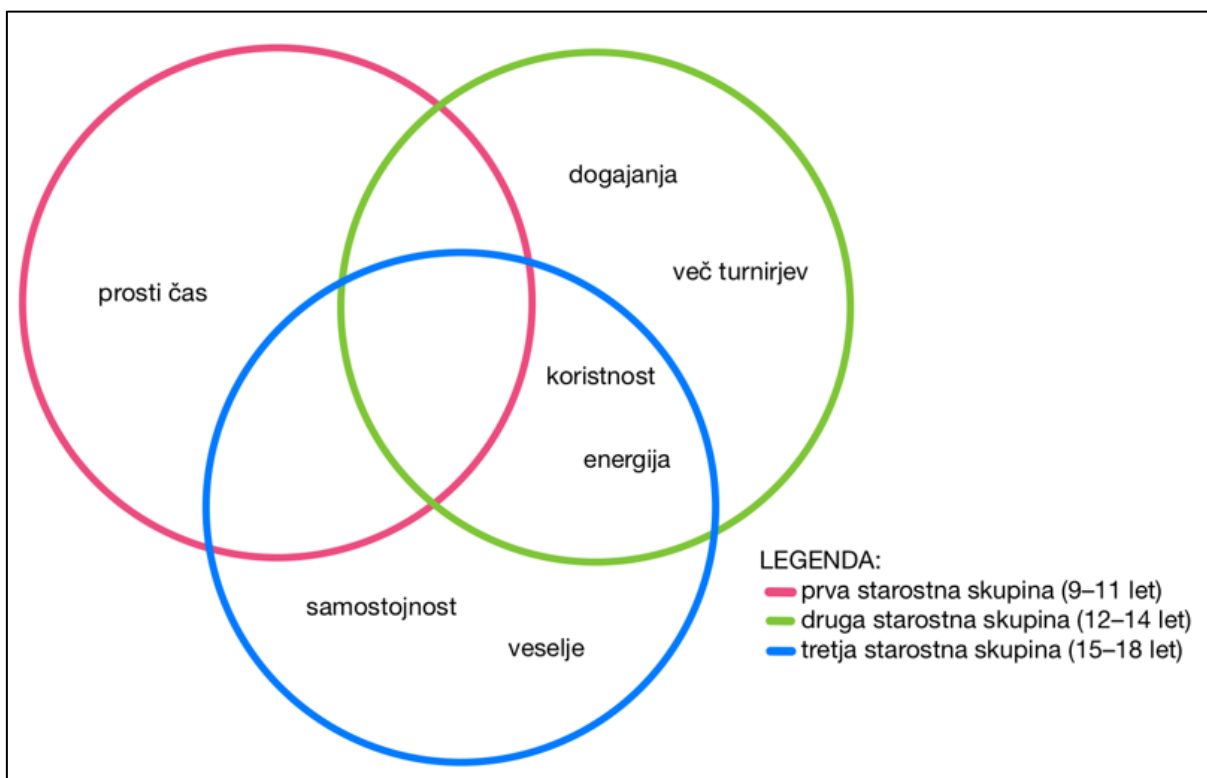

Vir: Lastni prikaz.

7. Potrebe po samoaktualizaciji: osredotočene na uresničitev osebnega potenciala in osebno rast.

Pri samoaktualizaciji so uporabniki navajali različne stvari. Najmlajši so navedli prosti čas kot nekaj, česar si želijo imeti več. Srednja skupina je navedla, da potrebujejo dogajanje, torej ne marajo dolgčasa, kar vidijo tudi v smislu več turnirjev. Najstarejši so navajali potrebo po samostojnosti in veselje. V presečišču srednje in najstarejše starostne skupine pa sta umeščeni energija in koristnost, saj si uporabniki želijo biti koristni (tako v CONI Most kot tudi doma).

Slika 5.7: Prikaz potreb po samoaktualizaciji po starostnih skupinah

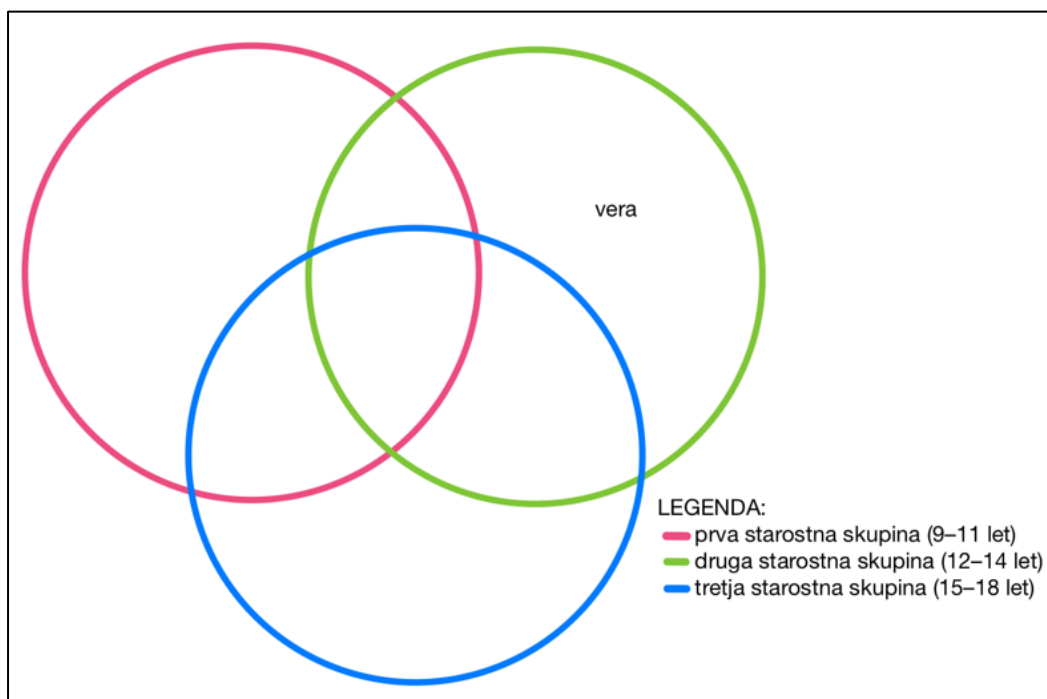

Vir: Lastni prikaz.

8. Potrebe po transcendenci: motivirajo posameznike, da iščejo vrednote, ki presegajo njihov osebni jaz, kot sta altruizem in duhovna povezanost. Ta raven vključuje željo po pomoči drugim in izkušnje, ki prinašajo občutek enotnosti in pripadnosti širšemu smislu.

Na tej stopnji pa lahko zabeležim le odgovor uporabnika, ki spada v srednjo starostno skupino, ki pravi, da mu je bog na prvem mestu, torej mu je vera zelo pomembna.

Slika 5.8: Prikaz potreb po transcendenci po starostnih skupinah

Vir: Lastni prikaz.

Če pogledam tu Alderferjevo teorijo, ta poenostavi Maslowo teorijo. V tej teoriji E označuje obstoj, R sorodnost in G rast, kar določa tri ključne kategorije potreb. Alderfer fiziološke potrebe (npr. voda, zrak, hrana) označuje kot potrebe po obstoju (E), medtem ko sorodnost (R) odraža socialne interakcije, ki so ključnega pomena za zdravje in dobro počutje. Tretja komponenta, rast (G), se nanaša na osebni razvoj in samospoštovanje, kar ustreza Maslowim ravnam samozavesti in samoaktualizacije (Arogundade in Akpa, 2023, str. 233). Te kategorije so podobne Maslowi hierarhiji, ki trdi, da morajo ljudje najprej zadovoljiti osnovne potrebe, preden preidejo na višje. Alderferjeva teorija pa dopušča, da različne potrebe posameznika hkrati motivirajo, kar pomeni, da se lahko prioritete in motivacije spreminjajo (Arogundade in Akpa, 2023, str. 233). Razvrstitev Maslowih potreb na višje in nižje torej ni univerzalna in se lahko razlikuje med kulturami, kar je odvisno od individualnih razlik in dostopnosti virov v določenem geografskem ali političnem okolju (Osemeke in Adegboyega, 2017, str. 166).

Sama bi se navezala na ta del, ki je pogosto kritika Maslowe teorije potreb. Menim, da ni nujno, da so najprej zagotovljene nižje potrebe, preden preidemo na višje, saj ni nujno, da nekdo, ki nima ljubezni, ne more občutiti zadovoljstva.

Tudi zadnje raziskovalno vprašanje, kako bi CONA Most lahko še bolj odgovarjala na potrebe otrok in mladostnikov, lahko povežem z Maslowo teorijo potreb. S tem ko so uporabniki

navajali, da si želijo nekoliko večje prostore in več prostorov, natančneje imeti kadilnico, kuhinjo, računalniško sobo ipd., so nakazali prizadevanje za večje zadovoljevanje fizioloških potreb. Potrebo po varnosti so izpostavili skozi okvir psihološke varnosti, kjer je bilo omenjeno, da je zaposlenih dovolj, saj je večjemu številu ljudi težje zaupati, posledično pa je tudi vzdušje manj sproščeno, poleg tega pa je izpostavljena želja po zaposlenem, ki bi bil moškega spola, saj bi ta uporabnike kot moški lažje razumel. Uporabniki so izražali tudi željo po ljubezni in pripadnosti – zlasti s tem, da si želijo več druženja, več novih uporabnikov in s tem več prijateljskih odnosov, posledično pa bi se počutili bolj sprejete. S tem ko so izpostavili zanimanje za več aktivnosti, med katerimi je tudi ogled tekem, manj določenih delavnic, več turnirjev ipd., so poudarili potrebo po spoštovanju. Spoštovanja si želijo tudi s tem, da bi se zaposleni manj drli in da bi drugi uporabniki manj nadležni. Pri samoaktualizaciji pa so uporabniki izrazili željo po dejavnostih, ki jih osebno izpolnjujejo in jim omogočajo rast. Najpogostejše so omenjali željo po pogostejših taborih, turnirjih in kakovostnejšem učenju z individualizirano učno pomočjo.

5.8 Kritično ovrednotenje kakovosti pridobljenih podatkov

Izvajanje intervjujev z otroki in mladostniki v programu CONA Most mi je prineslo dragocene vpoglede, vendar je pomembno upoštevati tudi omejitve, ki so lahko vplivale na kakovost zbranih podatkov. Moje poznavanje uporabnikov je sicer olajšalo vzpostavljane zaupanja in sproščenega okolja, kar je pozitivno vplivalo tudi na njihovo odprtost pri izražanju misli in občutkov, vendar pa je to lahko pripeljalo do pristranskosti, saj sem morda nevede predpostavljala nekatere informacije ali pa želela vključiti tiste, ki jih uporabniki niso neposredno omenili. Pri sami izbiri udeležencev sem se zanašala tudi na nasvete zaposlenih, kar je morda zmanjšalo raznolikost mnenj in izkušenj sodelujočih v vzorcu. Tudi sama koncentracija sodelujočih uporabnikov je lahko razlog, da so bili podani nekoliko površni ali ne dovolj globoki podatki. Nazadnje, čeprav so bila vprašanja zasnovana za spodbujanje odprtih odgovorov, so bila kdaj morda preveč splošna, kar je otežilo pridobivanje specifičnih in globljih vpogledov. Kar se same metode zbiranja podatkov tiče, bi lahko uporabila tudi fokusne skupine ali opazovanje, a še vedno menim, da je individualno spraševanje za ta dnevni center najprimernejše.

6. SKLEPI IN PREDLOGI

Ob upoštevanju ugotovitev analize lahko povzamem naslednje zaključke:

- Največ uporabnikov je za CONO Most izvedelo od prijateljev ali družinskih članov, ki so jo že obiskovali, nekateri pa so zanjo izvedeli v šoli, zlasti od šolskih svetovalnih delavk.
- Uporabniki CONO Most obiskujejo različno pogosto. Nekateri jo obiskujejo vsak dan ali skoraj vsak dan, medtem ko drugi prihajajo manj pogosto, predvsem zaradi šolskih obveznosti, treningov ali drugih razlogov.
- Odkar uporabniki obiskujejo CONO Most opazajo izboljšave na področju šolskega uspeha, saj je večina uporabnikov opazila izboljšanje ocen, pridobili so nova znanja in veščine, nekateri uporabniki so zaradi rednega obiskovanja izboljšali svojo raven slovenščine, spoznali so nove prijatelje ali okrepili obstoječa prijateljstva. Ker so v CONI Most aktivnosti brezplačne, je uporabnikom omogočen obisk krajev, ki jih nekateri izmed njih ne bi imeli možnosti obiskati, poleg tega pa je preživljanje prostega časa v CONI Most za mnoge uporabnike prijetnejše in produktivnejše kot doma.
- Dve stvari, ki so ju nekateri navedli v kontekstu, da sta se poslabšali, odkar obiskujejo CONO Most, sta preobremenjenost zaradi pogostih obiskov in zamujanje druženja z zunanjimi prijatelji.
- Skoraj vsi uporabniki so se v CONO Most vključili zaradi pomoči pri učenju ali opravljanju šolskih nalog. Mnogi izmed njih so navedli, da so se vključili tudi zaradi želje in možnosti po druženju oz. širjenju socialne mreže. Uporabniki menijo, da zaradi obiskovanja CONE Most svoj prosti čas kakovostneje preživljajo . Določeni uporabniki se vključijo tudi zaradi učenja slovenščine, ki ni njihov materni jezik.
- Uporabnikom so zaposleni všeč, ker so odprti, prijazni in vedno pripravljeni pomagati, in sicer ne le uporabnikom, temveč tudi njihovim družinam. So tudi kompetentni, zabavni, sodelovalni, spoštljivi in pozitivni. Večina uporabnikov meni, da so zaposleni zaupanja vredni in jim lahko zaupajo svoje težave ter stiske, kar povečuje njihovo občutje sprejetosti in varnosti. A so uporabniki izpostavili tudi nekatere negativne vidike zaposlenih, kot so kričanje, kar vpliva na njihovo razpoloženje, in občasno nepotrebno teženje, prav tako nekateri menijo, da prihaja do konfliktov, pogosto zaradi pomanjkanja

- komunikacije. Določeni uporabniki so izpostavili nekorektno izbiro sodelujočih v aktivnostih, kar bi morali usklajevati z enakimi pravili.
- Samo lokacijo dnevnega centra uporabniki ocenjujejo kot zelo dostopno. Tisti, ki prihajajo z avtobusi, so zadovoljni zaradi avtobusnih povezav. Pozitivna stvar je tudi ta, da je CONA Most blizu njihovih domov in šol, kar zmanjšuje čas potovanja.
 - Prostori so uporabnikom všeč. Izpostavili so izgled prostorov, torej to, da so prostorni in lepo oblikovani, prav tako pa CONA Most ponuja ločene prostore za različne aktivnosti.
 - Uporabniki za študente in prostovoljce menijo, da so odprti, prijazni in pripravljeni pomagati, kar je še posebej pomembno, ker je število zaposlenih majhno. So pa nekateri mnenja, da so nekateri prostovoljci in študenti nepristni in nekoliko vsiljivi, kar otežuje povezovanje in sodelovanje z njimi.
 - Večina uporabnikov se med seboj dobro razume in je zadovoljna z odnosi, nekateri izpostavljajo, da si medsebojno pomagajo in se učijo drug od drugega, kar dodatno krepi njihovo skupnost. Vendar so mnenja o določenih uporabnikih mešana; pojavile so se kritike glede obnašanja mlajših uporabnikov, kar negativno vpliva na dinamiko skupine.
 - Uporabniki na splošno uživajo v aktivnostih, vendar se njihovi okusi razlikujejo. Kritični so bili do ustvarjalnih delavnic (voščilnice) in kuharskih delavnic, prav tako so izrazili, da niso navdušeni nad pohodi.
 - Aktivnosti, ki so se jih uporabniki udeleževali, so tabori (poletni, zimski), Gardaland, Zagreb, escape room, paintball, bowling, plavanje, drsanje, obisk policijske postaje, stojnice in sodelovanje na različnih delavnicah (kuharske, športne, socialne). Če se česa niso udeležili, so bili glavni razlogi za to neustrezne teme delavnic in nemotiviranost. So pa poudarili, da imajo različne interese in da to, kar ne ustreza enemu, morda ustreza drugemu.
 - Uporabnikom CONA Most predstavlja pomemben prostor za izmenjavo informacij (šolske zadeve ali osebne zadeve). Poudarjajo, da je to prostor, kjer se lahko pogovarjajo o različnih temah. Izpostavljeno je bilo, da je CONA Most varen prostor, kjer se ne bojijo tatvin in drugih nevarnosti, imajo prostor za umik z ulice ter prostor za druženje in povezovanje z drugimi.
 - Medtem ko nekateri uporabniki izražajo, da ne čutijo pripadnosti CONI Most, jih večina trdi, da so člani te »skupnosti«. Nekateri to pripadnost občutijo vsak dan, drugi pa občasno, predvsem ob sodelovanju z drugimi conami. Večina uporabnikov CONE Most

ne bi menjala z drugimi conami, deloma zato, ker ne poznajo ljudi iz drugih con, ali pa jim preprosto niso všeč.

- Uporabniki so glede fizioloških potreb izpostavljali različne stvari, kot so: hrana in pijača, denar, starejši tudi nikotin, potem oblačila in obutev, telefon in avtomobili. Dodali pa so še spanje. Pri potrebi po varnosti so poudarili pomen varnosti, ki jo občutijo v družbi družinskih članov, kot so starejši bratje in starši, ki jih ščitijo. Pri ljubezni in pripadnosti omenjajo potrebo po ljubezni, ki vključuje starševsko in romantično ljubezen ter pomen družine in prijateljev. Pri potrebi o spoštovanju so omenili pozitivno samopodobo in zasebnost, ki se je izkazali kot pomembni, saj si uporabniki želijo prostora za umik. Kognitivne potrebe vključujejo pomembnost šolanja in pridobivanja veščin. Pri estetskih potrebah je poudarjeno zadovoljstvo, ki ga prinašajo aktivnosti in treningi. Pri samoaktualizaciji si uporabniki želijo samostojnosti in aktivnega življenja, pri transcendenci pa je uporabnik izpostavil pomembnost vere.
- Uporabniki so tudi podali predloge za idealno CONO Most, ki vključuje spremembo v opremi (želja po masažnih stoli, več računalnikov, igralne konzole, kavomat), prostorih (nekoliko večji prostori, kadilnica, bife, kuhinja, ločeni učni prostori), aktivnostih (želja po več taborih, športnih turnirjih) in dekoraciji (predlagali so barvanje prostorov in drugačno dekoracijo). Na splošno pa si uporabniki želijo več socialne interakcije, aktivne udeležbe in prostorov za sprostitev in zabavo.

Na podlagi zbranih informacij in opravljene analize sem oblikovala še predloge za boljše zadovoljevanje potreb otrok in mladostnikov v programu CONA Most:

- Predlagam, da se otroke in mladostnike spodbuja k temu, da sami predlagajo in tudi vodijo projekte (aktivnosti oz. delavnice), s tem pa povečujejo lastno angažiranost in negujejo individualne interese.
- Tudi če uporabniki že redno izpolnjujejo ankete o evalvaciji samega programa in njegovih aktivnosti, se mi zdi bolj smiselno, če bi lahko uporabniki svoje želje izrazili na drugačen način. S tem mislim predvsem, da bi se na tedenski ali mesečni ravni izvajali krajši pogovori na temo njihovih želja in potreb, zaposleni pa bi te beležili in poskušali postopno implementirati v program.
- Zaposleni bi lahko okrepili individualni pristop pri delu z uporabniki, zlasti na področju učne pomoči. Nekateri uporabniki so namreč izrazili željo po individualizirani kontinuirani učni pomoči (tj. nudenje učne pomoči uporabniku s strani enega izmed zaposlenih ali študentov za daljše časovno obdobje).

- Predlagam tudi, da bi zaposleni včasih nekoliko bolj raziskali situacije, preden bi prihajali do prehitrih zaključkov, kar naj bi se po mnenju uporabnikov občasno dogajalo.
- Naslednji predlog se navezuje na izbiro uporabnikov za sodelovanje v aktivnostih. Trenutna praksa je takšna, da so neke bolj vsečne aktivnosti pogojene s sodelovanjem na nekoliko manj vsečnih aktivnostih, kar pa ne velja za vse uporabnike (npr. uporabnik se je moral udeležiti čistilne akcije, če je želel iti na paintball, kar pa ni veljalo za vse uporabnike). Menim, da bi to lahko spremenili z drugačnim načinom izbire uporabnikov – morda bi bilo smiselno beležiti, kdo je sodeloval pri določenih aktivnostih, in tudi to upoštevati pri nadaljnjih izbirah.
- Če bi imela CONA Most nekoliko več sredstev, bi predlagala spremembe v urejenosti zunanosti. Tu imam v mislih ureditev zunanjega vrta, ki bi uporabnikom omogočila preživljanje prostega časa izven prostorov dnevnega centra, kar pa bi pozitivno vplivalo na počutje in vedenje otrok.
- Glede na to, da so uporabniki omenjali nezainteresiranost za določene vrste aktivnosti, bi bilo smiselno poskusiti te prilagoditi na starost uporabnikov. S tem ko bi na določene dneve organizirali aktivnosti za mlajše uporabnike, druge dni pa za starejše uporabnike, bi lahko spodbudili zainteresiranost (npr. ni smiselno imeti delavnice na temo duševnega zdravja z mlajšimi uporabniki, ki teme sploh ne razumejo).
- Pomembno se mi zdi, da v programu CONA Most vztrajajo pri izvajanju raznovrstnih aktivnosti, pri čemer bi izpostavila predvsem tabore in potovanja, kajti marsikateremu uporabniku je to edina priložnost sodelovanja, saj si jih drugače ne morejo privoščiti (dejstvo je, da večina otrok in mladostnikov, ki obiskujejo CONO Most, izhaja iz socialno šibkejšega ozadja).

Poleg teh predlogov pa sem pripravila še krajši nabor predlogov, ki izhajajo iz mojih izkušenj, ki sem jih pridobila kot prostovoljka v CONI Most:

- Predlagala bi več sodelovanja med dnevnim centrom in starši/skrbniki, kajti s tem bi se vzpostavila tesnejša povezava med domom in dnevnim centrom, kar bi lahko omogočilo boljše spremljanje otrokovih potreb in napredka. V praksi bi se to lahko izvajalo prek rednih pogovornih ur, z delavnicami za starše ali morebitnih svetovalnih programov, lahko pa tudi prek organizacije družinskih dni, kjer bi starše vključili v aktivnosti dnevnega centra.
- Četudi so v času covida-19 za pridobitev informacij vzpostavili spletne komunikacijske kanale (Instagram, Viber, WhatsApp in Facebook), mnogi uporabniki tega načina

komunikacije ne izkoriščajo. Zato bi bilo smiselno, da se uporabnike informira o obstoju teh kanalov in spodbuja k njihovi rednejši uporabi. Tako bi bil izboljšán pretok informacij med zaposlenimi in uporabniki.

- Dodala bi še, da bi se CONA Most udeleževala dni odprtih vrat raznovrstnih organizacij in/ali ustanov. Na ta način bi se uporabniki seznanili z različnimi poklici, kar bi jim olajšalo iskanje bodočega poklica ali pa spodbudilo zanimanje za neko področje.

7. SEZNAM VIROV

1. Arogundade, A. M. & Akpa, V. O. (2023). Alderfer's Erg and McClelland's Acquired Needs Theories – Relevance in Today's Organization. *Scholars Journal of Economics, Business and Management*, 10(10), 232–239. Pridobljeno 22. 9. 2024 s https://saspublishers.com/media/articles/SJEBM_1010_232-239.pdf#page32
2. Bajzek, J. (2008). Šolske izkušnje mladih. V J. Bajzek, R. Bajzek, K. Bedernjak, A. Červek, J. Sraka, M. Sraka & Š. Strniša Tušek (ur.), *Odiseja mladih: sociološka raziskava o mladih* (str. 127–177). Radovljica: Didakta.
3. Buckley, H., Horwath, J. & Whelan, S. (2006). *Framework for the Assessment of Vulnerable Children & their Families: Assessment Tool and Practive Guidance*. Dublin: Trinity College, Children's Research Centre.
4. Cafuta J. (2016). Delo z mladimi v Centru za socialno delo Ljubljana Center. Socialno delo, 56(1), 63–70. Pridobljeno 18. 9. 2024 s https://www.revija-socialnodelo.si/mma/Delo_URN_NBN_SI_DOC-VLI1826S.pdf/2018112614144446/#page23
5. Center za socialno delo, Enota Moste-Polje. (b. d.). *CONA – Skupnostni programi za mlade*. Pridobljeno 14. 8. 2024 s <https://www.csd-slovenije.si/csd-ljubljana/enota-ljubljana-moste-polje/cona/>
6. Centri za socialno delo Slovenije. (b. d.). *Dejavnost centrov za socialno delo*. Pridobljeno 27. 12. 2023 s <https://www.csd-slovenije.si/>
7. CONA (2003). *Elaborat Skupnostni programi za mlade: interno gradivo*.
8. Constable, R. & Lee, D. B. (2015). *Social work with families: content and process*. Chicago, illinois: Lyceum Books, Inc.
9. Cunningham, J. & Cunningham, S. (2012). *Social Policy and Social Work*. London: SAGE Publications Ltd.
10. Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

11. Čačinovič Vogrinčič, G. (2005). Teaching Concepts of Help in Social Work: The Working Relationship. *European Journal of Social Work*, 8(3), 335–341. Pridobljeno 4. 8. 2024 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13691450500210707>
12. Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
13. Čačinovič Vogrinčič, G. (2011). Soustvarjanje v delovnem odnosu: izvirni delovni projekt pomoči. V L. Šugman Bohinc (ur.), *Učenci z učnimi težavami: Izvirni delovni projekt pomoči* (15–36). Pridobljeno 23. 3. 2024 s https://www.ucnetezave.si/files/2016/10/UT_IzvirniDelovniProjektPomoci1.pdf
14. Čačinovič Vogrinčič, G. (2015). Soustvarjanje pomoči v socialnem delu. *Socialno delo*, 54(3/4), 179–187. Pridobljeno 20. 8. 2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-TO4I1CGH>
15. Čačinovič Vogrinčič, G. & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
16. Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
17. Červak, A. (2008). Družina je prva šola za človeku kot človeka. V A. Bajzek (ur.), *Odiseja mladih* (str. 93–126). Radovljica: Didakta.
18. Dekleva, B. & Razpotnik, Š. (1999). Odraščati v Sloveniji na prelomu stoletja. V I. Žebovec & M. Erjavec (ur.), *Sodobne oblike revščine mladih – Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj* (str. 62–87). Ljubljana: Salve.
19. Department of Health. (2000). *Assessing Children in Need and their Families: Practice Guidance*. London: The Stationery Office. Pridobljeno 6. 6. 2024 s https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/15599/1/assessing_children_in_need_and_their_families_practice_guidance_2000.pdf
20. Dogenik, S. (2011). Mladostnik. V P. Pucelj Lukan (ur.), *Mladinsko delo v teoriji in praksi* (str. 1–14). Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.
21. Doyal, L. & Gough, I. (1991). *A theory of human need*. New York: The Guilford press.

22. Društvo SPM. (b. d.). *PPMS – Preventivni programi za mlade Slovenije*. Pridobljeno 16. 7. 2024 s <https://www.drustvospm.si/ppms/o-ppms>
23. Filipovič Hrast M. & Rakar, T. (2018). *Socialna politika danes in jutri*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
24. Flaker, V., Belin, J., Fojan, D., Grebenc, V. & Kastelic, A. (2002). *Živeti s heroinom II*. Ljubljana: Založba / *cf.
25. Giesen, F., Searle, A., & Sawyer, M. (2007). Identifying and implementing prevention programmes for childhood mental health problems. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 43(12), 785–789. Pridobljeno 3. 9. 2024 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17803672/>
26. Grebenc, V., Šabić, A. & Kvaternik, I. (2008). *Varna vožnja: obvladovanje tveganj in nevarnih življenjskih slogov v prometu*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
27. Guillen-Royo, M. (2023). Human Needs. V F. Maggino (ur.), *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research* (str. 3301–3305). Cham: Springer. Pridobljeno 4. 9. 2024 s https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-031-17299-1_1345#citeas
28. Hughes, D. & Blythe, M. (2016). *Parenting Matters: Parenting a Child Who Has Experienced Trauma*. UK: CoramBAAF.
29. International Federation of Social Workers (2023). *Global definition of social work*. Pridobljeno 28. 11. 2023 s <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
30. Jeriček, H. (2011). Zdravje mladih v Sloveniji. V M. Kuhar & Š. Razpotnik (ur.), *Okviri in izzivi mladinskega dela v Sloveniji* (str. 105–126). Ljubljana: Pedagoška.
31. Kobolt, A. & Pelc Zupančič, K. (2010). Od individualnih razlik preko drugačnosti do psihosocialnih težav ali uravnoteženega razvoja. V A. Kobolt (ur.), *Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi* (str. 55–86). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
32. Kodele, T., & Mešl, N. (ur.) (2013). *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči: priročnik za vrtce, šole in starše*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
33. Kodele, T. & Mešl, N. (2016). *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
34. Kristančič, A. (2007). *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: A. A. Inserco d.o.o. svetovalna služba.

35. Kuhar, M. (2011). Participatorne ali 'zgolj' prostočasne dejavnosti mladih? V M. Kuhar & Š. Razpotnik (ur.), *Okviri in izzivi mladinskega dela v Sloveniji* (str. 73–104). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
36. Lloyd, W. (2019). Entrepreneurial motivation: the impact of cultural capital on the 'who' is motivated. *International Journal of Business and Globalisation*, 23(1), 139–152. Pridobljeno 20. 8. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/334352038_Entrepreneurial_motivation_the_impact_of_cultural_capital_on_the_'who'_is_motivated
37. Loreman, T (2009). *Respecting Childhood*. London: Continuum.
38. Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. Pridobljeno 23. 7. 2024 s <https://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>
39. Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harpers.
40. Maslow, A. H. (1970). *Religions, values, and peak experiences*. New York: Penguin.
41. Max-Neef, M. (1991). *Human Scale Development*. New York: Apex Press.
42. McLeod, S. (2024). *Maslow's Hierarchy Of Needs*. Pridobljeno 1. 7. 2024 s <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>
43. Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I*. Visoka šola za socialno delo: Ljubljana.
44. Mesec, B., Rape, Žiberna, T. (ur.) & Rihter, L. (ur.) (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
45. Mestna občina Ljubljana. (b. d.). *Center za socialno delo*. Pridobljeno 16. 9. 2024 s <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/starejsi-v-ljubljani/domovi-za-starejse-v-mol/center-za-socialno-delo/>
46. Mikuš Kos, A. (1991). *Šola in duševno zdravje*. Murska Sobota: Pomurska založba.
47. Mikuš Kos, A. (1999). Teoretični koncepti nastanka in vzdrževanje psihosocialnih in psihiatričnih motenj v otroštvu. V E. Kraševac Ravnik (ur.), *Varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov* (str. 15–43). Ljubljana: Kolaborativni center Svetovne zdravstvene organizacije za duševno zdravje otrok pri Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše in inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
48. Mrgole, A. (2003). *Kam z mularijo? Načela kakovosti neformalnega dela z mladimi*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport – Urad RS za mladino in Založba Aristej.
49. Needs: *Maslow's pyramid*. (b. d.). Pridobljeno 7. 7. 2024 s <http://www.ejolt.org/2012/12/needs/>

50. Novak, M. & Nagode, M. (2004). Omrežja socialne opore in revščina. V M. Novak (ur.), *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije* (str. 97–109). Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
51. Osemeke, M. & Adogboyega, S. (2017). Critical Review and Comparism between Maslow, Herzberg and McClelland's Theory of Needs. *FUNAI Journal od Accounting*, 1(1), 161–173. Pridobljeno 26. 8. 2024 s <https://fujabf.org/wp-content/uploads/2018/01/Critical-Review-and-Comparism-between-Maslow-Herzberg-and-McClellands-Theory-of-Needs.pdf>
52. Poljšak Škraban, O. (2004). *Obdobje adolescence in razvoj identitete: izbrane teme*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
53. Poštrak, M. (2003). Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. *Socialno delo*, 8(3–4), 26–33. Pridobljeno 13. 5. 2024 s <https://www.fsd.uni-lj.si/mma/gradivopostrak/2012011814374612/>
54. Poštrak, M. (2007). Preventivna funkcija prostega časa. V A. Kristančič (ur.), *Svoboda izbire – moj prosti čas* (str. 147–166). Ljubljana: A. A. Inserco d.o.o. svetovalna služba.
55. Poštrak, M. (2011). Refleksija metod dela z mladimi z vidika socialnega dela. V M. Kuhar & Š. Razpotnik (ur.), *Okviri in izzivi mladinskega dela v Sloveniji* (str. 187–199). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
56. Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Socialno delo*, 5(54), 269–280. Pridobljeno 15. 5. 2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC6I9TMWUA/?euapi=1&query=%27keywords%3dpo%C5%A1trak%2c+milko+koncepti%27&pageSize=25>
57. Poštrak, M. (2019). Socialno delo z ranljivimi mladostniki v njihovem prostem času v Sloveniji v obdobju 1975 – 1990. *Socialno delo*, 58(3/4), str. 235–254. Pridobljeno 16. 11. 2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-B4H1MN6H/0ff871ec-81ca-4c1a-93d3-440ef65d5aec/PDF>.
58. Poštrak, M., Rode, N., Kern, B., Cigoj-Kuzma, N. & Mesec, B. (1998). Evalvacija preventivnih programov centrov za socialno delo 1995–1998. *Socialno delo*, 38(3), 135–150. Pridobljeno 17. 7. 2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-W74CWC3S>
59. Pravni terminološki slovar (b. d.). Pridobljeno 28. 9. 2024 s <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/slovarji/pravni/iskalnik?iztocnica=soci%C3%A1lna%20prevent%C3%ADva>

60. Radetič, R. (2002). Skupnostni socialni preventivni programi za otroke in mladoletnike – program dnevnega mladinskega centra (DCM). V K. Bergant & K. Musek Lešnik (ur.), *Šolska neuspešnost med otroki in mladostniki* (str. 140–142). Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
61. Ramovš, J. (1995). *Slovenska sociala med včeraj in jutri*. Ljubljana: Institut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigijeno.
62. Razpotnik, Š. (2011). Družbeni kontekst kategorije »čustvene in vedenjske motnje«. *Socialna pedagogika*, 15(2), 103–123. Pridobljeno 6. 2. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-V0HVJVX6/d4399603-bd76-47e9-8a7f-545c005b2dc2/PDF>
63. Rener, T. (2000). Adolescentke. *Družbene razprave*, 16(34/35), 207–217. Pridobljeno 28. 9. 2024 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-RECGACYJ/58117d07-b4ac-4000-946e-2bc726ab7200/PDF>
64. Sande, M. (2004). *Uporaba drog v družbi tveganj: vpliv varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganja*. Ljubljana: Pedagoška Fakulteta.
65. Siegel, D. J. (2014). *Vihar v glavi. Moč najstniških možganov*. Domžale: Družinski in terapevtski center Pogled.
66. Skupnost centrov za socialno delo – SCSD. (b. d.). *Predstavitev Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije*. Pridobljeno 16. 9. 2024 s <https://www.scsd.si/oscsd/>
67. SPM – Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade (b. d.). Pridobljeno 27. 9. 2024 s <https://www.drustvospm.si/spm-drustvo-za-razvoj-skupnostnih-programov-za-mlade#opis>
68. SPM – Preventivni programi za mlade. (b. d.). Pridobljeno 24. 10. 2024 s <https://www.drustvospm.si/ppms/o-ppms>
69. Strban, G. (2012). Pravica do socialne varnosti in njen pomen v času gospodarske recesije. *Delavci in delodajalci*, 12(4), str. 507–532. Pridobljeno 23. 8. 2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-LZDAI0I0#page23>
70. *Triangle chart for the Assessment of Children in Need and their Families*. (b. d.). Pridobljeno 18. 5. 2024 s https://www.londonsafeguardingchildrenprocedures.co.uk/appendix_4.html
71. Ule, M. (1996). *Mladina v devetdesetih, analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

72. Ule, M. (2000). *Mladina '98: Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
73. Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
74. Varuh človekovih pravic Republike Slovenije. (b. d.). *Socialna varnost*. Pridobljeno 4. 8. 2024 s <https://www.varuh-rs.si/index.php?id=159>
75. Vavpotič, V. (2007). *Konceptualizacija dnevnih centrov za mlade v okviru centrov za socialno delo* (Magistrsko delo). Pridobljeno 22. 4. 2024 s http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska/pdfs/mag_Vavpotic-Vojko.PDF
76. Vlada Republike Slovenije. (b. d.). *Centri za socialno delo*. Pridobljeno 15. 9. 2024 s <https://www.gov.si teme/centri-za-socialno-delo/>
77. *Zakon o socialnem varstvu* (2007) Ur. l. RS 3/07, 23/07 - popr., 61/10 - ZSVarPre, 62/10 - ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 - ZPPreb-1, 15/17 - DZ, 29/17, 54/17, 21/18 - ZNOrg, 31/18 - ZOA-A, 28/19, 189/20 - ZFRO, 196/21 - ZDOsk, 82/23 in 84/23 - ZDOsk-1
78. Zorn, J. (ur.). (2005). *Globalni standardi izobraževanja in usposabljanja za socialno delo: Predlog novega etičnega kodeksa*. Ljubljana: Skupnost centrov za socialno delo, Fakulteta za socialno delo. Pridobljeno 24. 3. 2024 s https://www.fsd.uni-lj.si/mma/definicija_socialnega_dela_mp/2011102613090156/
79. Žiberna, V., Vidrih, N., Ramovič, S., Rihter, L. & Kobal Tomc, B. (2017). *Evalvacijsko poročilo za skupino programov dnevnih in preventivnih centrov*. Inštitut Republike Slovenije za socialno varnost. Pridobljeno 19. 9. 2024 s https://irssv.si/wp-content/uploads/2023/11/Evalvacijsko-porocilo-za-skupino-programov-MLADI_2017.pdf
80. Žorž, B. (1999). *Mladi med željami, pasivnostjo in (ne)smislu*. V I. Žebovec & M. Erjavec (ur.), *Sodobne oblike revščine mladih – Mladi, ulica, prihodnost: zbornik predavanj* (str. 87–106). Ljubljana: Salve.

8. PRILOGE

Priloga A: Smernice za intervju

Raziskovalna vprašanja

- Kakšni so razlogi za vključitev v program CONA Most?
(Katere potrebe izražajo?)
- Kako pogosto otroci in mladostniki obiskujejo CONO Most?
- Kaj je otrokom in mladostnikom všeč v CONI Most?
- Kaj otroke in mladostnike v CONI Most moti?
- Kako naj bi po mnenju otrok in mladostnikov izgledale aktivnosti v CONI Most, da bi jim pomagale razreševati njihove stike in imele vlogo varovalnih dejavnikov?
- Kakšen učinek ime CONA Most na otroke in mladostnike, ki jo obiskujejo?
(npr. socialna pripadnost in vključenost, razvoj pozitivne samopodobe, razvoj socialnih veščin, kakovost medsebojnih odnosov, reševanje konfliktov)
- Kaj so potrebe otrok in mladostnikov, ki obiskujejo CONO Most?
- Kako bi program CONA Most lahko še v večji meri odgovarjal na potrebe?

Vprašanja

1. Kdaj si začel obiskovati CONO Most?
2. Kako si izvedel za CONO Most?
 - o Te je kdo napotil (*šolska svetovalna delavka, učiteljica, prijatelji*) ali si prišel sam?
3. Mi lahko poveš, zakaj si se vključil v CONO Most?
4. Kako pogosto jo obiskuješ? Zakaj tolikokrat?
5. Kaj ti je všeč v CONI Most (*prostori, zaposleni, lokacija, drugi uporabniki, prostovoljci/študenti*)? Zakaj?
6. Kaj v CONI Most ti **ni** všeč? Zakaj?
 - o Kako bi ti to spremenil?
7. Si se kdaj udeležil kakšnih aktivnosti/delavnic v CONI Most? Katerih?
 - o So ti bile všeč? Zakaj?
 - o Katere so ti bile najboljše? Zakaj?
 - o Katere so ti bile najslabše? Zakaj?
 - o Kako bi jih spremenil? Kaj bi dodal?
8. Kaj ti pomeni CONA Most?
 - o Se počutiš kot član CONE Most? V kakšnem smislu?
 - o Si kdaj razmišljal o zamenjavi CONE Most, za katero drugo CONO? Zakaj?

9. Kaj se je spremenilo v tvojem življenju, odkar obiskuješ CONO Most?

- Kaj si pridobil?
- Kaj je boljše?
- Se je kaj poslabšalo? (Če da, kaj?)

10. Potrebe.

- Kaj potrebuješ vsak dan?
- Brez česa ne bi mogel živeti?
- Kaj se ti zdi, da nujno potrebuješ v življenju?)
- Kaj si želiš imeti v življenju pa tega sedaj nimaš?
- Kdo so najpomembnejše osebe v tvojem življenju? Zakaj ravno te?

11. Če bi se zgodil čudež in bi bila CONA Most točno taka kot si jo želiš, kakšna bi bila?

- Kaj bi se moralo spremeniti, da bi se počutil dobro/boljše? Da bi bila CONA Most bolj narejena po tvojih merilih?
- Katerih dejavnosti, dogodkov, stvari si želiš več/manj ali na novo v CONI Most, da bi se tu počutil bolje?
- Bi takrat CONO Most obiskoval bolj pogosto (če je sedaj ne obiskuje že vsak dan)?

12. Starost:

13. Spol:

Priloga B: Dogovor o vključitvi v dnevni center CONA Most

DOGOVOR O VKLJUČITVI V DNEVNI CENTER

CONA MOST

(CSD Ljubljana, Enota Ljubljana Moste Polje)

med uporabnikom / uporabnico

PODATKI O OTROKU/MLADOSTNIKU

Ime in priimek: _____

Datum rojstva: _____ tel. št.: _____

Naslov: _____

Šola / razred: _____

Morebitne prehranske omejitve (neobvezno)*: _____

** Podatek o morebitnih prehranskih omejitvah ni obvezen, obdeluje pa se izključno z namenom nudenja prilagoditve prehrane in lažje ukrepanje v primeru potrebe po medicinski pomoči. Šteje se, da v kalikor podatek vpišete, ste s tem soglašali tudi z njegovo obdelavo. Soglasje za obdelavo podatka o prehranski omejitvi lahko uporabnik kadarkoli prekliče.*

PODATKI O STARŠIH ALI SKRBNIKIH

Ime in priimek očeta: _____ tel. št.: _____

Ime in priimek matere: _____ tel. št.: _____

Naslov očeta: _____

Naslov matere: _____

E-naslov očeta za obveščanje o dejavnostih: _____

E-naslov matere za obveščanje o dejavnostih: _____

in

organizacijo

Center za socialno delo Ljubljana, Enota Ljubljana Moste Polje, Skupnostni programi za mlade - CONA MOST

Zaloška 69, 1000 Ljubljana, most@cona-csdlj.si, 040 161 010

Starši ali skrbniki potrjujemo, da:

- vključujem svojega otroka v program CONE Most prostovoljno,
- se strinjam z izdelanim individualnim načrtom za našega otroka,
- dovoljujem prevoz otroka v javnih in drugih oblikah transporta na organizirane aktivnosti,
- smo obveščeni, da moj otrok ni dodatno poškodbeno, zdravstveno ali kako drugače zavarovan (razen v primerih, ko vas o tem pisno obvestimo) v času izvedbe dejavnosti,
- bomo CONO Most obveščali o vseh pomembnejših vsebinah, ki se navezujejo na našega otroka.

Otrok/mladostnik potrjujem, da:

- mi je bil dogovor s strani strokovnega delavca CONE Most razložen in da ga razumem,
- se v CONO Most vključujem prostovoljno,
- bom upošteval pravila programa, navodila njenih delavcev in spoštoval ostale, ki so vključeni v program,
- se strinjam z izdelanim individualnim načrtom,
- ne bom v času vključenosti v aktivnosti zlorabljal drog in alkohola,
- se zavedam, da nespoštovanju pravil in dogovorov sledijo primerni vzgojni ukrepi, katerih skrajna oblika je izključitev.

Izvajalci programa se zavezujemo, da:

- bomo redno in odgovorno izvajali svoj program,
- bomo upoštevali Etični kodeks socialnega varstva,
- se bomo držali skupnih dogovorov med starši in mladostnikom, ki so zapisani v individualnem načrtu,
- bomo vsako kaznivo dejanje prijavili policiji.

SOGLASJE ZA OBDELAVO OSEBNIH PODATKOV

Starš ali skrbnik soglašam (prosim odključajte), z uporabo spodaj navedenih osebnih podatkov:

<i>se strinjam</i>	<i>se ne strinjam</i>	
☐	☐	da lahko CONA Most za potrebe promocije svojih dejavnosti objavi fotografije otrok/mladostnikov, da omogoči televizijsko snemanje in televizijsko objavo iz dejavnosti,
☐	☐	da so z namenom varnega opravljanja dejavnosti strokovni delavci in ostali sodelavci CONE Most seznanjeni z zdravstvenimi in morebitnimi drugimi težavami otroka/mladostnika (bolezni, alergijske reakcije, obvezno jemanje zdravil, ipd.),
☐	☐	da CONA Most z mano komunicira tudi po telefonu,
☐	☐	da CONA Most z mano komunicira tudi po elektronski pošti,

☐	☐	da moj otrok lahko sodeluje pri izvajanju različnih anonimnih anket in raziskav, ki ne zahtevajo podpisovanja, oziroma navajanja osebnega imena in določljivost otroka omogoča le eventualno in le v primeru specifičnih raziskav, mnenj,
☐	☐	da CONA Most objavi in razstavi fotografije, video in zvočne posnetke mojega otroka v njihovih publikacijah, na njihovi spletni strani in v prostorih dnevnega centra za namen obveščanja udeležencev in javnosti z namenom obveščanja javnosti o njihovih dogodkih in delovanju.

Hkrati potrjujem tudi, da sem bil(a) seznanjen(a) s sledečimi informacijami glede obdelave mojih osebnih podatkov:

- Da se osebni podatki, ki jih je organizacija pridobila v tem dogovoru, in morebitno kasneje prejeti z moje strani, uporabljajo kot identifikacijski in kontaktni podatki uporabnika izključno za namene potrebe kvalitetnega izvajanja skrbi in podpore ter ostalih programskih aktivnosti. Organizacija lahko dokumente z mojimi osebnimi podatki posreduje tudi tretjim osebam (npr. CSD, ZPM, humanitarnim organizacijam, šoli, itd.), če skupaj ugotovimo, da je to potrebno za ureditev ali izboljšanje mojega položaja. Podlaga za takšno obdelavo osebnih podatkov je pogodbeno razmerje z organizacijo, ki se vzpostavi s podpisom tega dogovora.
- Da bodo za potrebe poročanja in v primeru izvedbe nadzora nad izvajanjem programa ta dogovor in osnovni osebni podatki (ime, priimek in letnica rojstva) na vpogled dostopni Ministrstvu za delo, družine, socialne zadeve in enake možnosti, kot financerju programa, in Inštitutu za socialno varstvo kot izvajalcu nadzora. Del podatkov (ime in priimek, spol, datum rojstva, občina stalnega/začasnega prebivališča, datum vključitve/izstopa iz programa, državljanstvo, izobrazba, zaposlitev) se pošilja Inštitutu za socialno varstvo v okviru rednega poročanja o izvajanju programu, ki jih Inštitut lahko uporabi za raziskovalne namene in pripravo analiz. Podlaga za takšno obdelavo je zakoniti interes organizacije, ki je pogodbeno zavezan, da o izvajanju programa poroča financerju in Inštitutu za socialno varstvo ter omogoči nadzor, ki je tudi pogoj za pridobitev sredstev za izvajanje programa.
- Da organizacija hrani moje osebne podatke do poteka zastaralnih rokov morebitnih zahtevkov iz tega dogovora (pet let od izvedbe nudenja pomoči) oziroma, v kolikor je to dlje, do datuma, do katerega je podatke zavezana hraniti zaradi zahtev financerja programa (31.12.2027). Po poteku tega roka se podatki v roku enega leta izbrišejo. Podlaga za takšno hrambo je zakoniti interes organizacije, da lahko uveljavlja pravice in obveznosti iz tega dogovora ter da izpolni pogodbene obveznosti do financerjev programa o hrambi dokumentacije programa, kar je tudi pogoj za pridobitev sredstev za izvajanje programa.
- Da imam pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, njihovim popravkom ter v primeru pogojev, kot so določeni z veljavnimi predpisi, tudi pravico do izbrisa, do omejitve obdelave teh podatkov in do njihove prenosljivosti. Seznanjen sem s pravico, da lahko obdelavi osebnih podatkov, ki temeljijo na zakonitem interesu, ugovarjam pri organizaciji, če menim, da moj interes, upoštevajoč moj konkreten položaj, prevlada nad interesom organizacije in bo organizacija mojo situacijo individualno obravnavala.

Datum: _____

Podpis staršev ali skrbnikov:

Podpis otroka ali mladostnika:

Priloga C: Primer transkripta intervjuja

Transkript A – Intervju 1

K: Živjo. Najprej se ti zahvaljujem za sodelovanje.

A: Ni problema, z veseljem.

K: Okej, pa kar začniva. Kdaj si začela obiskovati Cono Most?

A: 2022 */(A1)*.

K: Se pravi...

A: Dve leti nazaj. */(A1)*

K: Okej, kako pa si izvedela za Cono Most?

A: Preko prijateljice oziroma sošolke. */(A2)*

K: Aha, super. Torej, ona je obiskovala Cono Most..

A: Ja, tako je in jaz sem se z njo družila, slišala da ona hodi sem in kasneje prišla tudi sama. */(A3)*

K: Kako pa je ta prihod izgledal? Se pravi, prišla si sem enkrat z njo, videla kaj se dogaja...

A: Ja, tako. Drugič ko sem prišla, sem dobila dogovor o vključitvi v Cono Most. */(A4)*

K: Aha, super. Zakaj pa si se sploh vključila v Cono?

A: Ammm... da mi pomagajo z učenjem. */(A5)*

K: Aha, učna pomoč. Še kaj?

A: Da se družim, */(A6)* da mi ni dolgčas, */(A7)* da kaj delam... da delam nekaj bolj pametno, kot pa da sem na ulici. */(A8)*

K: Okej, super. Kako pogosto pa obiskuješ Cono Most?

A: Skoraj vsakodnevno. */(A9)*

K: Zakaj pa tako pogosto? Je kakšen poseben razlog?

A: Niti ne, nimam definiranega razloga zakaj. */(A10)*

K: Ampak si že ob vročitvi dogovora o vključitvi, o temu, kako pogosto boš obiskovala Cono Most, sklenila kakšen poseben dogovor z zaposlenimi ali ne?

A: Če se prav spomnim, mislim da tam ni nič specifično pisalo o tem.

K: Ne? Res? Ker vem, da se včasih zdaj, ko se vključujejo novi uporabniki, posebej pogovorijo o željah pogostosti prihajanja.

A: Ne, jaz tega nisem imela. Jaz pridem tako, nekatere dni pridem takoj po šoli sem, /(A11) včasih pa že vmes, ko imam prosto uro. /(A12)

K: Aha, torej ni determinirano. Okej, kaj pa ti je v Coni Most všeč?

A: Osebj, no zaposleni. /(A13)

K: Okej, lahko morda malo bolj opišeš, razložiš zakaj?

A: Amm... odnosi z zaposlenimi, /(A14) kako nas tretirajo. /(A15) To. Odprti so zelo, /(A16) pomagali ti bodo za kar koli, to. /(A17)

K: Kaj pa prostor cone ali pa lokacija, kako ti je to všeč?

A: Lokacija mi je zelo v redu, ker je blizu moje šole. /(A18) Prostori so mi tudi zelo všeč, predvsem način, kako so organizirani. /(A19)

K: Kako to misliš?

A: Ja, da je ločen prostor za druženje, ločena pisarna, kjer se lahko pogovarjamo /(A20) in pa ta svetovalnica, kjer imamo lahko privat pogovore z zaposlenimi, ne da bi drugi poslušali. /(A21)

K: Super. Kako so ti pa všeč uporabniki, ki obiskujejo Cono Most?

A: Z nekaterimi se razumem, /(A22) z nekaterimi se ne, /(A23) ampak to mi sploh ne predstavlja nek problem v coni. /(A24)

K: Kaj pa prostovoljci in študentje, ki prihajajo v Cono Most?

A: Amm... vsi so odprti in pozitivni, /(A25) zato sama nimam problemov z njimi oziroma nimam problemov s tem, da novi ljudje pridejo sem. /(A26)

K: Super. Kaj pa ti v Coni Most morda ni všeč? In dodaš še zakaj?

A: Nimam nobenega takega razloga. Ammm... mogoče kar bi spremenila je, da se ob petkih cona za nas odpre ob 9:00. /(A27)

K: Okej. Zakaj pa?

A: Ker imam med šolo takrat prosto uro in takrat bi že lahko prihajala sem. /(A28) Tudi med malico velikokrat pridem sem. /(A29)

K: Aha, torej tebi je boljše malico in proste ure preživljati v coni, kot pa recimo v šoli ali zunaj.

A: Tako je. Zato skoraj vsako malico preživim v coni. Tiste, ki lahko seveda. /(A30)

K: Res? Super. Torej nimaš predaleč oddaljene šole?

A: Ne, 10-15 minut peš. /(A31)

K: A, okej. Si se udeležila kakšnih delavnic in aktivnosti v Coni Most?

A: Ja, sem. /(A32)

K: Se morda spomniš katerih? Nekaj mi jih naštej?

A: A to, ko smo kam šli, se tudi šteje?

K: Seveda. Poleg tega pa se razne delavnice, tabori, posebni dnevi...

A: Torej, tabori na morju, /(A33) Gardaland, /(A34) escape room... /(A35) potem različne delavnice, ena, ki se jo zdaj spomnim je, ko smo iz papirja delali okvirje, /(A36) recimo, potem delali obeske za stojnice, /(A37) pekli smo piškote in mafine velikokrat. To. /(A38)

K: Super. Pa so ti bile na splošno vseč te aktivnosti in delavnice?

A: Ja. /(A39)

K: Mi znaš povedati zakaj? Kaj te je pri njih pritegnilo?

A: Prijetne so mi bile, /(A40) ni mi bilo težko biti ali na aktivnostih ali na delavnicah. /(A41)

K: Če bi mogla izbirat, katere delavnice oziroma aktivnosti so ti bile najboljše in zakaj?

A: Sigurno, ko smo imeli kakšne delavnice na taboru, recimo pantomima pa to. /(A42) Je bilo zelo zabavno. /(A43)
Kako se reče tem delavnicam, k se družiš?

K: Socialne delavnice misliš?

A: Ja, te. K smo se igral pa povezoval. /(A44) Potem definitivno Gardaland, ker je že to samo neko tako doživetje, /(A45) ker si šel v drugo državo. /(A46) Pa potem vlakci in vse ostalo je bilo super. /(A47)

K: Katere izmed teh stvari – delavnice/aktivnosti, so ti bile manj všeč in zakaj? Če se morda spomniš, da si bila nekje prisotna, ker si mogla bit, pa ti ni bilo tako všeč?

A: Iskreno, jaz čim vidim, da mi neke ne bo všeč, se sploh ne udeležim. /(A48)

K: Aha, pa to poveš zaposlenim?

A: Ja, povem jim, /(A49) ali da ne morem priti /(A50) ali da mi to ni v interesu in ne pridem. /(A51)

K: Zakaj pa misliš, da ne bi določenih stvari, kljub temu da ti niso tako všeč, vsaj poskusila?

A: Ker svoj čas raje porabim za kaj drugega. /(A52)

K: Okej. Kako pa bi morda te stvari, ki ti niso tako všeč spremenila?

A: Ne bi jih spreminjala, / (A53) ker imamo vsi različne interese in nekaj kar meni ne paše, je drugemu lahko zelo všeč. /(A54)

K: O lepo. Kaj pa tebi pomeni Cona Most?

A: Nek prostor, v katerem se lahko pogovarjam o vsem. /(A55) Lahko se pogovarjamo o šoli, /(A56) o osebnih problemih, /(A57) dobim ali delim kakšen nasvet, /(A58) pomoč pri kakšnih večjih odločitvah. /(A59)

K: Odlično.

A: *Safe space (slo. varen prostor).* /(A60)

K: Super. Pa bi rekla, da se počutiš kot članica Cone Most?

A: *Ja.* /(A61)

K: Mi znaš razložiti, kdaj recimo?

A: *Počutim se vključeno, tako ko me vprašajo, na primer, kako je potekal tvoj dan, /(A62) kako je bilo v šoli, kdaj imaš za popraviti to oceno, da lahko skupaj naredimo učni načrt ali kaj podobnega. /(A63) Ali pa če se gre kam, me vprašajo, če želim iti z njimi, /(A64) vprašajo, če so mi te in te stvari všeč, če so mi v interesu.* /(A65)

K: Kaj pa ko so skupni dogodki z drugimi conami ali z drugimi organizacijami, ti je prijetno reči, da si del Cone Most ali ne?

A: *Ne, to sploh ni problem reči. /(A66) Se mi zdi, da je naša cona v primerjavi z nekaterimi drugimi... Dobro, vse imajo svoje dobre in slabe plati, /(A67) ampak mislim, da je naša najboljša /(A68) in je še najbolj prizemljena, /(A69) tako da mi ni problem reči, da sem iz Cone Most.* /(A70)

K: Si kdaj razmišljala, da bi zamenjala Cono Most, za katero drugo cono

A: *Ne.* /(A71)

K: Zakaj?

A: *Ker pri drugih conah niso dosegli oziroma uspeli zaposleni razviti tak odnos z uporabniki, kot so ga zaposlene tukaj. /(A72) Pa tudi ljudje, ki druge cone obiskujejo, jih ne poznam kot te, ki obiskujejo Cono Most /(A73) in mogla bi iti na drugo lokacijo, kar mi časovno veliko časa vzame. /(A74) Drugačen sistem imajo kot tu.* /(A75)

K: Pa misliš, da bi bilo to drugače, če bi že od začetka hodila v neko drugo cono, ali misliš, da bi bilo enako, ko bi izvedela za Cono Most?

A: *Meni se zdi, da bi bilo delno enako, /(A76) zaradi tega, ker mi je Cona Most bližje /(A77) in še vedno poznam ljudi, ki Cono Most obiskujejo in so moji, ali sosedje ali iz iste družbe in bi prej ali slej prišla v Cono Most.* /(A78)

K: Super. Pa se je v tvojem življenju kaj spremenilo, odkar obiskuješ Cono Most?

A: *Veliko bližje sem si z ljudmi, ki obiskujejo Cono Most, torej z družbo. /(A79) Dlje časa se družimo, ker smo v coni in nato še zunaj. /(A80) Bolj smo povezani, čez več stvari gremo skupaj, /(A81) tako tudi ko so neke naloge, izvemo to drug od drugega.* /(A82)

K: Torej tudi delo za šolo je lažje, šolska pomoč.

A: *Ja, tako.* /(A83)

K: Kaj si pridobila? Torej, rekla si, da si pridobila večjo povezanost s prijatelji...

A: *Ja, pa neko splošno znanje, /(A84) tako o življenju, /(A85) kaj se drugim dogaja, spoznaš njihova življenja, /(A86) potem kako ravnat, če imaš probleme, kjer koli, ne glede na to, ali je to šola ali kje drugje.* /(A87)

K: Si širiš obzorja.

A: Ja. Pa tudi znanje, kako je z drogami /(A88) in kako je v družbi, /(A89) kako poteka družba dan danes, /(A90) različna mišljenja in to. /(A91)

K: Kaj pa kakšne fizične veščine recimo, kuharske veščine? Ti je to kaj pomagalo?

A: Niti ne, ker znam kuhat že od prej. /(A92) Je pa zabavno. /(A93)

K: Super. Se je v tvojem življenju kaj poslabšalo, odkar obiskuješ Cono Most?

A: Ne. /(A94)

K: Veš kaj so potrebe?

A: Ja, stvari, ki jih potrebujemo. /(A95)

K: Haha, res je. Torej, potrebe so razdeljene v več kategorij, se pravi imamo tiste osnovne, kamor spadajo hrana, voda, zrak, itd., potem so socialne recimo potrebe, kamor bi spadale varnost, itd. Se pravi, če izhajaš iz sebe, kaj ti potrebuješ vsak dan? Lahko si mogoče pomagaš tako, da pogledaš svoj dan od jutra do večera, do spanca.

A: A to nikotin in te stvari lahko omenim? /(A96)

K: Seveda, kar koli želiš.

A: Vodo, /(A97) hrano, /(A98) veliko čokolade, /(A99) spanec, /(A100) tudi če je stresen dan, nikotin. A ti ga definiram? /(A101)

K: Seveda lahko.

A: Snusi, fuge, /(A101) potem itak sem zelo socialna oseba, zato potrebujem družbo, /(A102) pogovore. /(A103) Če je za šolo, rabim slišati tisto, kar profesorji govorijo, ker si lažje zapomnim /(A104) in nek sistem moram imeti, neko organizacijo, kjer moram vedeti neke 3 glavne točke dneva. /(A105)

K: Imaš kakšen planerček?

A: Včasih ga uporabljam, včasih ne, ker velikokrat pozabim na njega. Ko imam veliko ocen za pridobiti, ga uporabljam. /(A106)

K: Se pravi, pomembna ti je organizacija.

A: Ja, tako splošna, ne tista v detajle, ko si vse do minute natančno splanirajo, toliko da vem, kaj se moram tisti dan učiti, kdaj grem v šolo, kdaj grem v cono, kdaj grem k babici. In to si zapišem en dan prej. /(A107)

K: Kaj pa kakšne materialne stvari?

A: Telefon. /(A108)

K: Kako nujno ga potrebuješ? Bi rekla, da brez njega ne moreš živeti?

A: Ja, /(A109) zaradi tega ker imam gor veliko stvari za šolo, šolske aplikacije, torej ko za šolo delamo, moram imeti telefon. /(A110) Potem, če me starši kličejo /(A111) ali babi, /(A112) če me kdo rabi, /(A113) še posebej, ker

nisem iz Ljubljane. /(A114) To je edini način kontakta, ki ga imam s starši, /(A115) pa tako z babi, ker je starejša oseba, če kaj potrebuje, da me pokliče. /(A116)

K: Brez česa pa še ne bi mogla živeti?

A: Kot predmet?

K: Kar koli, predmet, oseba, občutek.

A: Okej, greva tako, kot predmet sem rekla telefon, /(A117) oseba, brez družine ne bi mogla. /(A118)

K: Imaš v mislih prav koga specifičnega ali družina kot taka?

A: Na splošno. /(A119) Potem kot prostor, ne morem brez svoje sobe, /(A120) da se lahko umaknem, da imam svoj mir, da ko moram kaj za šolo delati, to lahko naredim. To je to. /(A121) Potem morda za občutek pa potrebujem mir, /(A122) zadovoljstvo, /(A123) da sem zadovoljna z dnevom, ki je bil. /(A124)

K: Super. Če bi izmed teh stvari mogla izluščiti glavne 3, katere bi bile?

A: Hrana, /(A125) družina, /(A126) mir /(A127) ali telefon. /(A128)

K: V tem vrstnem redu?

A: Ja.

K: Okej. Kaj pa si želiš imeti v življenju pa tega trenutno nimaš?

A: Da bi že imela visoko izobrazbo, /(A129) da bi že imela dobro plačo /(A130) in poklic. /(A131) Da bi lahko s tem izpopolnila svoje cilje. /(A132)

K: Si si jih že zadala?

A: So še v oblikovanju. /(A132) Pri stikih si pa želim, da bi našla ljudi, ki bi imeli bolj odrasli, /(A133) zrel odnos do življenja ne tako otroškega kot je pri teh letih. /(A134)

K: Okej. Prej sva govorili o družini, katere so poleg njih še neke pomembne osebe v tvojem življenju?

A: Na primer prijateljica /(A135) in njena družina, ker je njena družina kot moja druga družina, skupaj potujemo, /(A136) poleg nje pa še dva najboljša prijatelja. /(A137)

K: Zakaj pa ravno te osebe?

A: Zaradi tega, ker sem zraven njih lahko takšna kakršna sem. /(A138) Lahko pridem kot največji brezdomec in je vseeno meni in njim, kako izgledam, /(A139) tako sproščeno vzdušje je, /(A140) o čemer koli se lahko pogovarjam. /(A141) Moja družina in prijateljičina družina si medsebojno zaupajo /(A142) in smo zelo povezani, kar cenim /(A143). Potem recimo moja mami tudi zelo zaupa temu starejšemu prijatelju, samo z njim lahko hodim po klubih, ker ve, da me bo varoval, bom bolj varna. /(A144)

K: Odlično. Zdej pa eno tako malo posebno vprašanje. Če bi se danes zvečer, ko bi ti šla spat, zgodil nek čudež in bi bila Cona Most točno taka kot si jo ti želiš, kakšna bi bila ta tvoja idealna Cona Most?

A: Prvo bi imela bife. /(A145) Zelo veliko različne hrane bi imela, da si jo lahko vzameš. /(A146) Mogoče v naši coni bi lahko imeli več delovnih površin v smislu več računalnikov. /(A147) Se mi zdi, da si te tri samo podajamo med seboj in ni dovolj časa za vse. /(A148)

K: Še kaj?

A: Ne.

K: Kaj bi se moralo spremeniti, da bi se ti počutila bolje v Coni Most?

A: Mogoče, da dlje traja, samo vem da to ni možno. Druge želje nimam. /(A149)

K: Kaj pa za učenje, se ti zdi, da je ena ura dovolj?

A: Odvisno koliko ljudi se mora učiti. /(A150) Odvisno je tudi od tega, kako dostopne so te druge študentke pa zaposlene. /(A151)

K: Plus računalniki.

A: Ja.

K: Kaj pa število zaposlenih, se ti zdi, da bi delo potekalo bolje, hitreje, če bi bilo zaposlenih več kot samo 3 zaposlene?

A: Ne. Preveč bi bilo. /(A152) Ne bi bilo tako sproščeno. /(A153) Poleg njih 3 so tu še študentke /(A154) se mi zdi, da ne bi bilo tako sproščeno. /(A155) Poznam druge ljudi, ki bi bili zaradi večjega števila zaposlenih morda veliko bolj napeti. /(A156)

K: Torej, ti je to število zaposlenih kot jih je, v redu, da se uspe razvit nek odnos.

A: Ja, pa če jih je več, težje navežeš z vsakim isti odnos in način komuniciranja. /(A157)

K: Sicer je z moje strani to vse. Bi morda dodala še kaj?

A: Ne, meni je sistem všeč, zato tudi obiskujem. /(A158) Se mi zdi, da ljudje cono obiskujejo zato, da se lahko umaknejo, /(A159) da niso na ulici, /(A160) je nek varen prostor, brez katerega bi se veliko več težav dogajalo. /(A161)

K: Se ti zdi, da uporabniki tu povedo veliko več stvari zaposlenim, kot drugim odraslim?

A: Ja, definitivno, veliko več zaupanja je tu, /(A162) vedno so neki pogovori. /(A163)

K: Bi rekla, da je to posledica odnosa, ki so ga uspele zgraditi zaposlene z njimi?

A: Ja, ker so jim dokazale, da jim lahko zaupajo, /(A164) da jih nihče ne obsoja. /(A165) Poleg tega pa imajo uporabniki do zaposlenih spoštovanje, še posebej do zaposlene J. To je to. /(A166)

K: Odlično. Še enkrat hvala za sodelovanje.

A: Ni problema.

Demografski podatki:

- Spol: Ž
- Starost: 17
- Kraj bivanja: Škofljica

Kraj, datum in čas izvedbe: Ljubljana, 23. 5. 2024 ob 13:30

Priloga D: Primer odprtega kodiranja

KODA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
A1	<i>2022. Dve leti nazaj.</i>	Začel obiskovati CONO Most dve leti nazaj.	Prihod dve leti nazaj	Začetek obiskovanja	Obiskovanje CONE Most
A2	<i>Preko prijateljice oziroma sošolke.</i>	Za CONO Most izvedela preko prijateljice.	Informacije od prijateljice/prijatelja	Seznanitev o CONI Most	Obiskovanje CONE Most
A3	<i>Ja, tako je in jaz sem se z njo družila, slišala da ona hodi sem in kasneje prišla tudi sama.</i>	Skozi skupno druženje dobila informacije o CONI Most.	Informacije od prijateljice/prijatelja	Seznanitev o CONI Most	Obiskovanje CONE Most
A4	<i>Ja, tako. Drugič ko sem prišla, sem dobila dogovor o vključitvi v Cono Most.</i>	Dobila je dogovor o vključitvi ob ponovnem obisku.	Vključitev v CONO Most	Seznanitev o CONI Most	Obiskovanje CONE Most
A5	<i>Ammm... da mi pomagajo z učenjem.</i>	Vključitev z namenom pomoči pri učenju.	Pomoč pri učenju	Učna pomoč	Razlog vključitve
A6	<i>Da se družim,</i>	Vključitev z namenom druženja.	Več druženja	Druženje	Razlog vključitve
A7	<i>da mi ni dolgčas,</i>	Preprečiti želi dolgčas	Preprečiti dolgčas	Druženje	Razlog vključitve
A8	<i>da kaj delam... da delam nekaj bolj pametno, kot pa da sem na ulici.</i>	Bolj kakovostno preživeti prosti čas, ne na ulici.	Bolj kakovostno preživetje prostega časa	Prosti čas	Razlog vključitve
A9	<i>Skoraj vsakodnevno.</i>	V CONO Most prihaja skoraj vsak dan.	Vsakodnevno obiskovanje	Pogostost obiskovanja	Obiskovanje CONE Most
A10	<i>Niti ne, nimam definirane razloga zakaj.</i>	Nima razloga zakaj obiskuje.		Razno	Razlog vključitve
A11	<i>Ne, jaz tega nisem imela. Jaz pridem tako, nekatere dni pridem takoj po šoli sem,</i>	Po končanem pouku pride takoj v CONO Most	Prihod po končani šoli	Pogostost obiskovanja	Obiskovanje CONE Most
A12	<i>včasih pa že vmes, ko imam prosto uro.</i>	Med prosto uro pride v CONO Most.	Prihod med prosto uro	Pogostost obiskovanja	Obiskovanje CONE Most
A13	<i>Osebj, no zaposleni.</i>	Všeč so ji zaposleni.	Na splošno zaposleni	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A14	<i>Amm... odnosi z zaposlenimi,</i>	Všeč ji je odnos zaposlenih.	Odnos	Zaposleni	Všeč o CONI Most

A15	<i>kako nas tretirajo.</i>	Všeč ji je vedenje zaposlenih.	Odnos	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A16	<i>To. Odprti so zelo,</i>	Všeč ji je njihova odprtost.	Odprtost	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A17	<i>pomagali ti bodo za kar koli, to.</i>	Pripravljeni kadar koli pomagati	Pripravljenost pomagati	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A18	<i>Lokacija mi je zelo v redu, ker je blizu moje šole.</i>	Lokacija všeč zaradi bližine šole.	Bližina šole	Lokacija	Všeč o CONI Most
A19	<i>Prostori so mi tudi zelo všeč, predvsem način, kako so organizirani.</i>	Všeč ji je organiziranost prostorov.	Organiziranost prostorov	Prostori	Všeč o CONI Most
A20	<i>Ja, da je ločen prostor za druženje, ločena pisarna, kjer se lahko pogovarjamo</i>	Všeč so ji ločeni prostori.	Ločenost prostorov	Prostori	Všeč o CONI Most
A21	<i>in pa ta svetovalnica, kjer imamo lahko privat pogovore z zaposlenimi, ne da bi drugi poslušali.</i>	Všeč ji je svetovalnica zaradi privatnosti.	Možnost zasebnosti	Prostori	Všeč o CONI Most
A22	<i>Z nekaterimi se razumem,</i>	Z nekaterimi se razume.	Razumevanje le z nekaterimi uporabniki	Uporabniki	Všeč o CONI Most
A23	<i>z nekaterimi se ne,</i>	Delno razumevanje z drugimi uporabniki.	Nerazumevanje z nekaterimi uporabniki	Uporabniki	Ni všeč o CONI Most
A24	<i>ampak to mi sploh ne predstavlja nek problem v coni.</i>	Omejeni odnosi niso problem.	Razumevanje le z nekaterimi uporabniki	Uporabniki	Všeč o CONI Most
A25	<i>Amm... vsi so odprti in pozitivni,</i>	Študentje in prostovoljci so odprti in pozitivni.	Odprtost in pozitivnost	Študentje in prostovoljci	Všeč o CONI Most
A26	<i>zato sama nimam problemov z njimi oziroma nimam problemov s tem, da novi ljudje pridejo sem.</i>	Nima težav pri spoznavanju novih ljudi	Prihod novih ljudi ni težava	Študentje in prostovoljci	Všeč o CONI Most
A27	<i>Nimam nobenega takega razloga. Ammm... mogoče kar bi</i>	Spremenila bi uro prihoda za uporabnike.	Sprememba ure prihoda za uporabnike	Uporabniki	Ni všeč o CONI Most

	<i>spremenila je, da se ob petkih cona za nas odpre ob 9:00.</i>				
A28	<i>Ker imam med šolo takrat prosto uro in takrat bi že lahko prihajala sem.</i>	Med prosto uro bi prihajala v CONO Most.	Sprememba ure prihoda za uporabnike	Uporabniki	Ni vseč o CONI Most
A29	<i>Tudi med malico velikokrat pridem sem.</i>	Med malico velikokrat pride v CONO Most.	Sprememba ure prihoda za uporabnike	Uporabniki	Ni vseč o CONI Most
A30	<i>Tako je. Zato skoraj vsako malico preživim v coni. Tiste, ki lahko seveda.</i>	Raje prosti čas preživi v CONI Most.	Bolj kakovostno preživetje prostega časa	Prosti čas	Razlog vključitve
A31	<i>Ne, 10-15 minut peš.</i>	Šola ji je oddaljena 10-15 minut stran.	Bližina šole	Lokacija	Vseč o CONI Most
A32	<i>Ja, sem.</i>	Se je udeležila aktivnosti in delavnic.		Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A33	<i>Torej, tabori na morju,</i>	Bila je na taborih na morju.	Tabori - na morju	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A34	<i>Gardaland,</i>	Bila je v Gardalandu.	Gardaland	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A35	<i>escape room...</i>	Bila je v escape room-u.	Escape room	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A36	<i>potem različne delavnice, ena, ki se jo zdaj spomnim je, ko smo iz papirja delali okvirje,</i>	Izdelava okvirjev iz papirja na delavnici.	Ustvarjalne delavnice	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A37	<i>recimo, potem delali obeske za stojnice,</i>	Izdelava obeskov.	Ustvarjalne delavnice	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A38	<i>pekli smo piškote in mafine velikokrat. To.</i>	Peka piškotov in mafinov.	Kuharska delavnica	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A39	<i>Ja.</i>	Na splošno so ji delavnice vseč.	Všečnost aktivnosti/delavnic	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A40	<i>Prijetne so mi bile,</i>	Delavnice so ji prijetne.	Všečnost aktivnosti/delavnic	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A41	<i>ni mi bilo težko biti ali na aktivnostih ali na delavnicah.</i>	Brez težav sodeluje na aktivnostih oz. delavnicah.	Všečnost aktivnosti/delavnic	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A42	<i>Sigurno, ko smo imeli kakšne delavnice na taboru, recimo</i>	Delavnice na taboru so ji bile vseč.	Všečnost aktivnosti/delavnic	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most

	<i>pantomima pa to.</i>				
A43	<i>Je bilo zelo zabavno.</i>	Določene delavnice zelo zabavne.	Všečnost aktivnosti/delavnic	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A44	<i>Ja, te. K smo se igral pa povezoval.</i>	Všeč so ji povezovalne delavnice.	Socialne delavnice	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A45	<i>Potem definitivno Gardaland, ker je že to samo neko tako doživetje,</i>	V Gardalandu je bilo pravo doživetje.	Gardaland	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A46	<i>ker si šel v drugo državo.</i>	Obisk druge države.	Gardaland	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A47	<i>Pa potem vlakci in vse ostalo je bilo super.</i>	Vlaki smrti so bili super.	Gardaland	Udeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A48	<i>Iskreno, jaz čim vidim, da mi nekaj ne bo všeč, se sploh ne udeležim.</i>	Če ji kaj ni všeč, se tega ne udeleži.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A49	<i>Ja, povem jim,</i>	Zaposlenim pove svoje mnenje glede aktivnosti/delavnic.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A50	<i>ali da ne morem priti</i>	Sploh ne pride v CONO Most.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A51	<i>ali da mi to ni v interesu in ne pridem.</i>	Pove, da ji nekaj ni v interesu in ne pride.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A52	<i>Ker svoj čas raje porabim za kaj drugega.</i>	Prosti čas raje bolj kakovostno porabi.	Bolj kakovostno preživetje prostega časa	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A53	<i>Ne bi jih spreminjala,</i>	Dosedanjih stvari ne bi spreminjala.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A54	<i>ker imamo vsi različne interese in nekaj kar meni ne paše, je drugemu lahko zelo všeč.</i>	Vsem niso všeč iste stvari.	Neustrežanje aktivnosti/delavnic	Neudeležitev	Aktivnosti/delavnice v CONI Most
A55	<i>Nek prostor, v katerem se lahko pogovarjam o vsem.</i>	Prostor, kjer se lahko o vsem pogovarjaš.	Možnost pogovora o vsem	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A56	<i>Lahko se pogovarjamo o šoli,</i>	Lahko se pogovarjajo o šoli.	Pogovor o šoli	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A57	<i>o osebnih problemih,</i>	Lahko se pogovarjajo o osebnih stvareh.	Pogovor o osebnih stvareh.	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.

A58	<i>dobim ali delim kakšen nasvet,</i>	Deli ali dobi kakšen nasvet.	Možnost pogovora o vsem	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A59	<i>pomoč pri kakšnih večjih odločitvah.</i>	Lahko dobi pomoč pri večjih odločitvah.	Pogovor o osebnih stvareh.	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A60	<i>Safe space (slo. varen prostor).</i>	CONA Most ji predstavlja varen prostor.	Varen prostor	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A61	<i>Ja.</i>	Se počuti kot članica CONE Most.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A62	<i>Počutim se vključeno, tako ko me vprašajo, na primer, kako je potekal tvoj dan,</i>	S splošnimi vprašanji se počuti vključeno.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A63	<i>kako je bilo v šoli, kdaj imaš za popraviti to oceno, da lahko skupaj naredimo učni načrt ali kaj podobnega.</i>	Pogovor o šoli in pripravi načrta.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A64	<i>Ali pa če se gre kam, me vprašajo, če želim iti z njimi,</i>	Možnost izbire o udeležbi na aktivnostih.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A65	<i>vprašajo, če so mi te in te stvari všeč, če so mi v interesu.</i>	Vprašajo jo o všečnosti izbire aktivnosti/delavnic.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A66	<i>Ne, to sploh ni problem reči.</i>	Ni ji problem reči, da je del CONE Most.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A67	<i>Se mi zdi, da je naša cona v primerjavi z nekaterimi drugimi... Dobro, vse imajo svoje dobre in slabe plati,</i>	Meni, da imajo vse CONE svoje dobre in slabe plati	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A68	<i>ampak mislim, da je naša najboljša</i>	CONA Most ji je najboljša.	CONA Most je najboljša	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A69	<i>in je še najbolj prizemljena,</i>	CONA Most se ji zdi najbolj prizemljena.	CONA Most je najboljša	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A70	<i>tako da mi ni problem reči, da sem iz Cone Most.</i>	Ni ji problem reči, da je del CONE Most.	Občutek pripadnosti	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.

A71	<i>Ne.</i>	Ni razmišljala o zamenjavi CONE Most.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A72	<i>Ker pri drugih conah niso dosegli oziroma uspeli zaposleni razviti tak odnos z uporabniki, kot so ga zaposlene tukaj.</i>	Drugje ni takega odnosa kot je tu.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A73	<i>Pa tudi ljudje, ki druge cone obiskujejo, jih ne poznam kot te, ki obiskujejo Cono Most</i>	Ne pozna osebe, ki obiskujejo druge CONE.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A74	<i>in mogla bi iti na drugo lokacijo, kar mi časovno veliko časa vzame.</i>	Lokacijsko ji druge CONE ne ustrezajo.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A75	<i>Drugačen sistem imajo kot tu.</i>	Drugje je drugačen sistem.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A76	<i>Meni se zdi, da bi bilo delno enako,</i>	Če bi od začetka hodila drugam, bi prišla v CONO Most.	Menjava CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A77	<i>zaradi tega, ker mi je Cona Most bližje</i>	CONA Most ji je najbližja.	Bližina šole	Lokacija	Všeč o CONI Most
A78	<i>in še vedno poznam ljudi, ki Cono Most obiskujejo in so moji, ali sosedje ali iz iste družbe in bi prej ali slej prišla v Cono Most.</i>	Poznanstvo oseb iz CONE Most bi jo pripeljalo sem.	Družba CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A79	<i>Veliko bližje sem si z ljudmi, ki obiskujejo Cono Most, torej z družbo.</i>	Blizu si je z osebami iz CONE Most.	Družba CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A80	<i>Dlje časa se družimo, ker smo v coni in nato še zunaj.</i>	Druženje znotraj in izven CONE Most.	Družba CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A81	<i>Bolj smo povezani, čez</i>	Večja povezanost med osebami v CONI Most.	Družba CONE Most	Pripadnost CONI Most	Učinek CONE Most na uporabnike.

	<i>več stvari gremo skupaj,</i>				
A82	<i>tako tudi ko so neke naloge, izvemo to drug od drugega.</i>	Pridobivanje informacij za šolo.	Deljenje informacij	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A83	<i>Ja, tako.</i>	Delo za šolo je lažje.	Deljenje informacij	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A84	<i>Ja, pa neko splošno znanje,</i>	Pridobila je splošno znanje.	Pridobitev splošnega znanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A85	<i>tako o življenju,</i>	Pridobila je znanje o življenju.	Pridobitev splošnega znanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A86	<i>kaj se drugim dogaja, spoznaš njihova življenja,</i>	Spoznavala je življenja drugih ljudi.	Spoznavanje življenja drugih oseb	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A87	<i>potem kako ravnat, če imaš probleme, kjer koli, ne glede na to, ali je to šola ali kje drugje.</i>	Način ravnanja ob problemih v in izven šole.	Načini ravnanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A88	<i>Ja. Pa tudi znanje, kako je z drogami</i>	Znanje o drogah.	Pridobitev splošnega znanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A89	<i>in kako je v družbi,</i>	Znanje o družbi.	Pridobitev splošnega znanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A90	<i>kako poteka družba dan danes,</i>	Kako poteka družba danes.	Pridobitev splošnega znanja	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A91	<i>različna mišljenja in to.</i>	Kako drugi razmišljajo.	Spoznavanje življenja drugih oseb	Je boljše	Obiskovanje CONE Most
A92	<i>Niti ne, ker znam kuhat že od prej.</i>	Kuharske veščine ima že od prej	Razvite veščine od prej	Ni sprememb	Obiskovanje CONE Most
A93	<i>Je pa zabavno.</i>	Zabavno sodelovati na različnih delavnicah.	Razvite veščine od prej	Ni sprememb	Obiskovanje CONE Most
A94	<i>Ne.</i>	Ni poslabšanja od začetka obiskovanja CONE Most.	Poslabšanja ni	Ni sprememb	Obiskovanje CONE Most
A95	<i>Ja, stvari, ki jih potrebujemo.</i>	Potrebe so tisto kar potrebujemo.	Kaj so potrebe?	Potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A96	<i>A to nikotin in te stvari lahko omenim?</i>	Nikotin kot potreba.	Nikotin	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A97	<i>Vodo,</i>	Voda.	Voda	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A98	<i>hrano,</i>	Hrana.	Hrana	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov

A99	<i>veliko čokolade,</i>	Čokolada	Hrana	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A100	<i>spanec,</i>	Potrebuje spanje	Spanje	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A101	<i>tudi če je stresen dan, nikotin. A ti ga definiram? Snusi, fuge,</i>	Nikotin v obliki snusov in fug.	Nikotin	Potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A102	<i>potem itak sem zelo socialna oseba, zato potrebujem družbo,</i>	Potrebuje družbo.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A103	<i>pogovore.</i>	Pogovor.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A104	<i>Če je za šolo, rabim slišati tisto, kar profesorji govorijo, ker si lažje zapomnim</i>	Potrebuje razlago pri pouku za lažje razumevanje.	Šola - razlaga	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A105	<i>in nek sistem moram imeti, neko organizacijo, kjer moram vedeti neke 3 glavne točke dneva.</i>	Mora imeti sistematično organizacijo dneva.	Organiziranost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A106	<i>Včasih ga uporabljam, včasih ne, ker velikokrat pozabim na njega. Ko imam veliko ocen za pridobiti, ga uporabljam.</i>	Včasih uporablja planer za lažjo organizacijo dneva.	Organiziranost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A107	<i>Ja, tako splošna, ne tista v detajle, ko si vse do minute natančno splanirajo, toliko da vem, kaj se moram tisti dan učiti, kdaj grem v šolo, kdaj grem v cono, kdaj grem k babici. In to si zapišem en dan prej.</i>	Dan si rada organizira po delih, a ne pretirano.	Organiziranost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A108	<i>Telefon.</i>	Telefon.	Telefon	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov

A109	<i>Ja,</i>	Brez določenih stvari ne more živeti.	Telefon	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A110	<i>zaradi tega ker imam gor veliko stvari za šolo, šolske aplikacije, torej ko za šolo delamo, moram imeti telefon.</i>	Telefon ji služi kot pripomoček za različne stvari.	Telefon	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A111	<i>Potem, če me starši kličejo</i>	Kontakt s starši.	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A112	<i>ali babi,</i>	Kontakt z babi	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A113	<i>če me kdo rabi,</i>	Kontakt z drugimi osebami.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A114	<i>še posebej, ker nisem iz Ljubljane.</i>	Biva izven Ljubljane.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A115	<i>To je edini način kontakta, ki ga imam s starši,</i>	Kontakt s starši.	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A116	<i>pa tako z babi, ker je starejša oseba, če kaj potrebuje, da me pokliče.</i>	Kontakt z babi	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A117	<i>Okej, greva tako, kot predmet sem rekla telefon,</i>	Potrebuje telefon.	Telefon	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A118	<i>oseba, brez družine ne bi mogla.</i>	Potrebuje družino.	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A119	<i>Na splošno.</i>	Družina.	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A120	<i>Potem kot prostor, ne morem brez svoje sobe,</i>	Potrebuje svojo sobo.	Zasebnost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A121	<i>da se lahko umaknem, da imam svoj mir, da ko moram kaj za šolo delati, to lahko naredim. To je to.</i>	Potrebuje svojo sobo za mir in delo.	Zasebnost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A122	<i>Potem morda za občutek pa potrebujem mir,</i>	Potrebuje mir.	Potreba po miru	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A123	<i>zadovoljstvo,</i>	Potrebuje zadovoljstvo.	Zadovoljstvo	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A124	<i>da sem zadovoljna z</i>	Zadovoljstvo z dnevom.	Zadovoljstvo	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov

	<i>dnevom, ki je bil.</i>				
A125	<i>Hrana,</i>	Hrana je pomembna.	Hrana	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A126	<i>družina,</i>	Družina je pomembna.	Družina	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A127	<i>mir</i>	Mir je pomemben.	Potreba po miru	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A128	<i>ali telefon.</i>	Telefon je pomemben	Telefon	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A129	<i>Da bi že imela visoko izobrazbo,</i>	Želja imeti izobrazbo.	Šola - izobrazba	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A130	<i>da bi že imela dobro plačo</i>	Želja po dobri plači.	Denar	Materialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A131	<i>in poklic.</i>	Želja po poklicu.	Poklic	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A132	<i>Da bi lahko s tem izpopolnila svoje cilje. So še v oblikovanju.</i>	Izpopolnitev zadanih ciljev.	Zadovoljstvo	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A133	<i>Pri stikih si pa želim, da bi našla ljudi, ki bi imeli bolj odrasli,</i>	Želja po bolj zreli družbi.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A134	<i>zrel odnos do življenja ne tako otroškega kot je pri teh letih.</i>	Želja po bolj zreli družbi.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A135	<i>Na primer prijateljica</i>	Prijateljica	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A136	<i>in njena družina, ker je njena družina kot moja druga družina, skupaj potujemo,</i>	Druženje in obravnavanje prijateljičine družine kot svojo.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A137	<i>poleg nje pa še dva najboljša prijatelja.</i>	Dva prijatelja.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A138	<i>Zaradi tega, ker sem zraven njih lahko takšna kakršna sem.</i>	Lahko je takšna kot je.	Pozitivna samopodoba	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A139	<i>Lahko pridem kot največji brezdomec in je vseeno meni in njim, kako izgledam,</i>	Lahko je takšna kot je.	Pozitivna samopodoba	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A140	<i>tako sproščeno vzdušje je,</i>	Sproščeno vzdušje med druženjem.	Pozitivna samopodoba	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov

A141	<i>o čemer koli se lahko pogovarjam.</i>	Možnost pogovora o vsem.	Socializacija	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A142	<i>Moja družina in prijateljičina družina si medsebojno zaupajo</i>	Medsebojno zaupanje med družinama.	Zaupanje	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A143	<i>in smo zelo povezani, kar cenim.</i>	Povezanost med družinama ceni.	Povezanost	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A144	<i>Potem recimo moja mami tudi zelo zaupa temu starejšemu prijatelju, samo z njim lahko hodim po klubih, ker ve, da me bo varoval, bom bolj varna.</i>	Zaupanje staršev prijateljem, s katerimi se družim.	Zaupanje	Nematerialne potrebe	Potrebe otrok in mladostnikov
A145	<i>Prvo bi imela bife.</i>	Imela bi bife.	Bife	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A146	<i>Zelo veliko različne hrane bi imela, da si jo lahko vzameš.</i>	Veliko hrane na izbiro.	Bife	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A147	<i>Mogoče v naši coni bi lahko imeli več delovnih površin v smislu več računalnikov.</i>	Več delovnih površin z računalniki.	Več računalnikov	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A148	<i>Se mi zdi, da si te tri samo podajamo med seboj in ni dovolj časa za vse.</i>	Premalo računalnikov za uporabo.	Več računalnikov	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A149	<i>Mogoče, da dlje traja, samo vem da to ni možno. Druge želje nimam.</i>	Daljši delovni čas CONE Most.	Daljši delovni čas	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A150	<i>Odkvisno koliko ljudi se mora učiti.</i>	Kvaliteta učenja odvisna od števila uporabnikov.	Učenje	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A151	<i>Odkvisno je tudi od tega, kako dostopne so te druge študentke pa zaposlene.</i>	Kvaliteta učenja odvisna od števila zaposlenih in študentov.	Učenje	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov

A152	<i>Ne. Preveč bi bilo.</i>	Število zaposlenih je ravno pravnjše.	Zaposleni - dovolj	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A153	<i>Ne bi bilo tako sproščeno.</i>	Preveč zaposlenih ni v redu.	Zaposleni - dovolj	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A154	<i>Poleg njih 3 so tu še študentke</i>	Pomoč študentk zaposlenim.	Pomoč zaposlenim	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A155	<i>se mi zdi, da ne bi bilo tako sproščeno.</i>	Preveč zaposlenih zmanjša sproščenost vzdušja.	Zaposleni - dovolj	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A156	<i>Poznam druge ljudi, ki bi bili zaradi večjega števila zaposlenih morda veliko bolj napeti.</i>	Povečanje napetosti ob prevelikem številu zaposlenih.	Zaposleni - dovolj	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A157	<i>Ja, pa če jih je več, težje navežeš z vsakim isti odnos in način komuniciranja.</i>	Težje navezovanje stika in komunikacije z večjo skupino zaposlenih.	Zaposleni - dovolj	Idealna CONA Most	Potrebe otrok in mladostnikov
A158	<i>Ne, meni je sistem všeč, zato tudi obiskujem.</i>	Obiskovanje zaradi všečnosti sistem dela.	Všeč sistem dela	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A159	<i>Se mi zdi, da ljudje cono obiskujejo zato, da se lahko umaknejo,</i>	Obiskovanje CONE Most kot možnost umika.	Prostor za umik	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A160	<i>da niso na ulici,</i>	Možnost umika z ulice.	Prostor za umik	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A161	<i>je nek varen prostor, brez katerega bi se veliko več težav dogajalo.</i>	Varen prostor, ki preprečuje težavno vedenje.	Varen prostor	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A162	<i>Ja, definitivno, veliko več zaupanja je tu,</i>	Zaposlenim uporabniki bolj zaupajo kot drugim odraslim.	Zaupanja vredni	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A163	<i>vedno so neki pogovori.</i>	Vedno prostor za pogovor.	Možnost pogovora o vsem	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A164	<i>Ja, ker so jim dokazale, da jim lahko zaupajo,</i>	Zaposlene dokazale, da so zaupanja vredne.	Zaupanja vredni	Zaposleni	Všeč o CONI Most
A165	<i>da jih nihče ne obsoja.</i>	Nihče nikogar ne obsoja.	Neobsojanje zaposlenih	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.
A166	<i>Poleg tega pa imajo uporabniki do zaposlenih spoštovanje, še</i>	Spoštovanje uporabnikov do zaposlenih.	Medsebojno spoštovanje	Pomembnost CONE Most	Učinek CONE Most na uporabnike.

	<i>posebej do J.</i> <i>To je to.</i>				
--	--	--	--	--	--

Priloga E: Osnovno kodiranje

1. OBISKOVANJE CONE MOST

a. Začetek obiskovanja

- i. Prihod ___ let nazaj
 - Prišla v četrtem razredu (M1),
 - V CONO Most prišel pri 9 letih (H1),
 - V CONO Most prišel pred obdobjem korone (H2),
 - Najprej hodil v Cent'r Most (J1),
 - Nekajkrat obiskal Cent'r Most (J2),
 - CONO Most začel obiskovati oktobra (F1),
 - CONO Most začel obiskovati decembra (I1),
 - Obiskovanje začel januarja 2024 (D1)
 - Dve leti (A1, E1, L1),
 - Obiskovanje začel leta 2022 (E2)
 - CONO Most začel obiskovati 2,5 let nazaj (G1),
 - Začel obiskovati 3,5 let nazaj (B1),
 - V CONO Most hodi 4 leta (J3)
 - Obiskovanje začel leta 2018 (C1)
 - Prišla 7 let nazaj (M2)

b. Seznanitev o CONI Most

- i. Informacije od prijateljice/prijatelja
 - Za CONO Most mu je povedal prijatelj/-ica (A2, D2, G2, I2, J2, L2),
 - Brat dobil informacije od prijatelja (E4),
 - Bratranec za CONO Most povedal prijatelj (F3),
 - Prijatelji so ga pripeljali v CONO Most (C5, I3),
 - Šel je s prijateljem v CONO Most (G3),
 - Za premestitev CONE Most izvedel od prijatelja (C3),
 - Skozi skupno druženje dobila informacije o CONI Most (A3, J6),
 - Povedal mu je, da dobro tam kjer obiskuje (D3),
- ii. Informacije od bratranca
 - Bratranec mu je povedal za CONO Most (F2)
- iii. Informacije od brata/sestre
 - Za CONO Most izvedel preko svojih bratov (H3),
 - Zaradi obiskovanja brata je začel/-a tja hoditi tudi sam/-a (C2, M4),
 - Obiskovanje začel zaradi brata (E3),
 - V Cent'r Most hodil brat (J9),
 - Prijatelj je izvedel od svojega brata (L3),
- iv. Napotitev šole
 - Svetovalna delavka mu je predlagala vključitev (B2, B3, B4),
 - Brate napotila šola (H4, M3, M5),

v. Vključitev v CONO Most

- Dobila je dogovor o vključitvi ob ponovnem obisku (A4),
- Ob prihodu je dobil prijavnico za vključitev (D4),
- Ne ve, kako je brat izvedel za CONO Most (J10)

c. Pogostost obiskovanja

i. Vsakodnevno obiskovanje

- Obiskovanje vsak dan (B10, F10, J15),
- Na začetku vsakodnevno obiskovanje (I13, M7),
- V CONO Most prihaja skoraj vsak dan (A9, C11, H8),

ii. Občasno obiskovanje

- Obiskovanje 3-krat na teden (B9),
- Spremenljivo obiskovanje (D7, L9),
- Delo za šolo, pogostejše obiskovanje (E8),
- Začel/-a bolj pogosto obiskovati (I15, I16, M9),
- Sedaj obiskuje manj pogosto (I14),
- Redkejši prihod brez dela za šolo (E9),
- Prej je občasno obiskoval (J4),
- Prihajanje pogojeno z voljo (E10, J16),
- Velikokrat je bolan (J17),
- Skupaj sta obiskovala tudi Cent'r Most (J7),

iii. Prihod po končani šoli

- Po končanem pouku pride takoj v CONO Most (A11),
- V šolo mu ni problem hoditi, le občasni obiski CONE Most so mu brezpomenski (B101)

iv. Prihod med prosto uro

- Med prosto uro pride v CONO Most (A12)

v. Dogovor ob vključitvi

- Dogovor o trajanju dnevnega obiska (B7),
- Dogovorjena pogostost obiskovanja (B8, F11),

vi. Prekinjeno obiskovanje

- Vmes prekinjeno obiskovanje (C4),
- Prekinjeno obiskovanje za eno leto (C6),
- Vmes si je vzela pavzo (M8),
- Želela si je vzeti pavzo (M10)
- Po informacijah začel ponovno obiskovati (J8),

vii. Dovoljenje staršev

- Starši mu niso pustili ven (I18)

viii. Vedenje

- Tudi vedenje je ključno pri upoštevanju obiskovanja (B65)

- d. Razlogi za pogostost obiskovanja
 - i. Odvisnost od obveznosti
 - Število prihodov pogojeno z zunanjimi obveznostmi (E7)
 - ii. Odvisnost od obveznosti – šola
 - Šola povod obiskovanja (B63),
 - Pogostost prihajanja pogojena s šolo (G6, L10, I17, M11),
 - Pogostost pogojena z učenjem (G7),
 - Pogostost prihajanja odvisna od učenja (G8),
 - Ocene so kazalo uspešnosti (B64),
 - iii. Odvisnost od obveznosti – treningi
 - Prihajanje odvisno od treningov (D8)
 - Drugi prijatelji se družijo zunaj, on pa ne more zaradi treninga (B66),
- e. Razno
 - Nima posebnega razloga zakaj obiskuje (A10),
 - Družina spodbuja vsakodnevno obiskovanje (B13, B15),
 - Prisila pogostejšega obiskovanja (B11),
 - Meni, da bi lahko imel učenje le določene dni in ne vsak dan (B78),
- f. **Kaj je boljše, odkar obiskujejo CONO Most**
 - Zaradi obiskovanja življenje boljše (D65),
 - Nekaj je boljše odkar obiskuje CONO Most (B86, H57),
 - ii. Pridobitev splošnega znanja
 - Pridobila je splošno znanje (A84),
 - Pridobila je znanje o življenju (A85),
 - Znanje o drogah (A88),
 - Znanje o družbi (A89, A90),
 - Tu se veliko nauči (C69, D66, D67),
 - iii. Znanje in veščine
 - Pridobil je znanja in izkušnje (C71, H59),
 - Razvil je znanje in veščine (C85),
 - Spoznava nove stvari (F51),
 - Spoznal različne družabne igre (J78),
 - Naučil se je igrati družabne igre (J79),
 - Naučil se je igranja namiznih športnih iger (D68),
 - Igranje namiznih športnih iger je boljše (F82, J76),
 - Naučil se je smučati (H37)
 - Naučil se je drsati (J81),
 - Drsanje je smešna izkušnja (I47)
 - Zanimiva mu je prodaja limonade (F54),
 - Raziskoval je vsečnost svojega telesa (F71),

- iv. Slovenščina
 - Bolje govori slovensko (F81),
 - Slovenščina je boljša (I69)
- v. Samozavest v komunikaciji
 - Boljša komunikacija z drugimi (M55),
 - Boljša komunikacija z uporabniki (M56),
 - Težav sedaj nima (M57)
- vi. Šolski uspeh
 - Ocene so boljše (F83, H60, L70),
 - Ocene so nekoliko boljše (B81),
 - Ocene so boljše, a pretirane spremembe ni (B82),
 - Učni uspeh je boljši (J77),
 - Sprva je bil uspeh boljši (M59),
 - Uspeh boljši zaradi dela ena na ena (M60),
 - Uspeh še vedno dober, a ne enako kakovosten (M61)
 - Znanje je boljše (C80),
 - Ni veliko sprememb, razen pri šoli (G56),
- vii. Načini ravnanja
 - Informacije o pravilnem vedenju (F84),
 - Način ravnanja ob problemih v in izven šole (A87),
 - Manj težav ima (I66)
- viii. Spoznavanje življenja drugih oseb
 - Spoznala je življenja drugih ljudi (A86),
 - Kako drugi razmišljajo (A91),
 - Nauči se pomagati drugim (C70)
- ix. Pridobitev ali ohranjanje prijateljstev
 - Zaradi obiskovanja novi prijatelji (L69)
 - Spoznal nove ljudi (D69, H61),
 - Ima več prijateljev (C81),
 - Več se druži (C82),
- x. Manjši pritisk iz okolja
 - Doma pritisk za učenje (C14),
 - Prej neodobravanje staršev (I67),
 - Starši bolj mirni (I68)
- xi. Občutek ljubezni
 - Občuti več ljubezni (C83)
- xii. Obisk krajev
 - Določene kraje obiskuje samo s CONO Most (F52),
 - Možnost iti na tabore (H58),

- Obisk Gardalanda (J82)
- xiii. Bolj kakovostno preživet čas
 - Doma nima kaj za delati (C12),
 - Nima drugih dejavnosti, doma mu ne pustijo biti (C13),
 - Bolje mu je biti v CONI Most kot samo doma (C84)

g. Kaj je slabše, odkar obiskujejo CONO Most

- Meni, da se je nekaj poslabšalo (B92)
- ii. Občutki
 - Poslabšali so se njegovi občutki (C87)
- iii. Preobremenjenost s prehajanjem
 - Občuti preobremenjenost s prihajanjem v CONO Most (B79),
 - Obveza obiskovanja CONE Most (B91, B108),
 - Poslabšala se je njegova volja (B93),
- iv. Razmislek o prenehanju
 - Ne vidi smisla v obiskovanju (B75)
 - Razmišljanje o prenehanju obiskovanja (B74),
- v. Primerjava s sorojenci
 - Pričakovanja družine so drugačna od želj uporabnika (B89)
 - Njegov brat je raje doma kot zunaj (B88),
- vi. Premalo časa zase
 - Opaža, da je količina obiska zanj preveč (B61),
 - Meni, da lahko svoj čas porabi drugače in ne v popolnosti za CONO Most (B85)
- vii. Zamujanje druženja z zunanjimi prijatelji
 - Prej več druženja zaradi manjšega obiskovanja CONE Most (B95)
 - Zaradi očeta mora hoditi v CONO Most, kljub dogovorom s prijatelji (B87),
 - Meni, da zamuja druženje s prijatelji izven CONE Most (B62),
 - Poslabšala so se njegova prijateljstva (B94),

h. Ni sprememb z obiskovanjem CONE Most

- i. Razvite veščine od prej
 - Kuharske veščine ima že od prej (A92),
 - Kuharske veščine ima od doma (C86),
 - Zabavno sodelovati na različnih delavnicah (A93),
 - Plavati je znal od prej (J80),
 - Ni spremembe v znanju (M36)
- ii. Poslabšanja ni
 - Ni poslabšanja od začetka obiskovanja CONE Most (A94, D70, E67, E68, F85, G58, H62, I74, J83, L71, M62),
 - Vse gre na bolje (J84)
- iii. Poboljšanja ni
 - Ni poboljšanja (B80),

- Nič se ni spremenilo zaradi obiskovanja (E64)
- iv. Enako število prijateljev
 - Prijatelje ima iste od prej (E66),
 - Število prijateljev se ni povečalo (G57)
- v. Šolski uspeh enak
 - Šolski uspeh je enak (M58)

2. VŠEČ O CONI MOST

- Na splošno mu je CONA Most všeč (B16),
- Vse mu/ji je všeč (H24, H26, H45, I103, M28),
- Vse mu je v redu, drugače pove (H91),
- Bilo mu je všeč (I4),
- Tu mu je všeč (I65),
- Ostalo mu je v redu (J39)
- Nič ne bi spreminjal/-a (H25, M29),
- Rad hodi v CONO Most (H9)

a. Zaposleni

- ii. Na splošno zaposleni
 - Všeč so ji/mu zaposleni (A13, E13, F17, H13, I24, L16),
 - Zaposleni so mu 100 % všeč (D12)
 - Zaposlene so v redu (B21, L15, M14),
 - Zaposleni so mu super (C16, J21),
- iii. Odnos
 - Všeč ji je odnos zaposlenih (A14),
 - Všeč ji je vedenje zaposlenih (A15),
 - Na določene zaposlene navajena (M15)
- iv. Odprtost
 - Všeč ji je njihova odprtost (A16),
- v. Pripravljenost pomagati
 - Pripravljeni kadar koli pomagati (A17),
 - Zaposleni mu pomagajo (H15),
 - Zaposleni želijo le pomagati (J24),
 - Zaposleni pomagajo celi družini (H17)
 - Z njimi se učijo jezika (F22),
- vi. Tam za uporabnike
 - Lahko računa na zaposlene (C18),
 - Zaposleni jih pazijo (L108)
 - Zaposlene poslušajo (I26),
 - Z njimi se učijo (F20),
- vii. Zaupanja vredni
 - Zaposlene dokazale, da so zaupanja vredne (A164),

- Zaposlene so zaupljive (B23),
 - Zaposlenim lahko zaupa (B24, D15, H14, M17),
 - Zaposlenim uporabniki bolj zaupajo kot drugim odraslim (A162),
 - Svoje stiske lahko deli z zaposlenimi (C19),
 - Zaposlenim lahko pove stvari (H16, L19),
 - Lahko vzpostaviti zaupljiv odnos (L109)
 - Zaposlenim lahko delno zaupa (E17),
- viii. Prijaznost
- Zaposleni so prijazni (D14, E14, J22, L17),
 - Prijaznost vseh (I56)
- ix. Kompetentnost
- Zaposleni so primerni za poklic (D16)
 - Znajo pomagati, ko je treba (C17),
- x. Zabavni
- Zaposleni so zabavni (D13),
 - Z zaposlenimi se lahko heca (L18)
- xi. Sodelovalni
- Zaposleni sodelujejo z vsemi (E15),
 - Vključujejo ga v tabore (F23),
 - Niso preveč konfliktni in mu pomagajo (I25)
- xii. Spoštljivi
- Zaposleni so spoštljivi (J23)
- xiii. Povezanost
- Ne poveže se z vsemi osebami enako (H94)
- xiv. Družabni
- Vsakodnevno druženje z zaposlenimi (F18),
 - Z njim se igrajo (F19),
 - Z njim se družijo (F21)
- xv. Pozitivnost
- Zaposleni so pozitivni (M16)

b. Lokacija

- Lokacija CONE Most mu je všeč (D17)
- xvi. Bližina šole
- Lokacija všeč zaradi bližine šole (A18),
 - Šola ji je oddaljena 10-15 minut stran (A31),
 - CONA Most ji je najbližje (A77)
- xvii. Bližina doma
- CONA Most je blizu doma (D18, E18, F24, G14, G55, I27),
- xviii. Dostopna
- Lokacijsko je CONA Most dostopna (B25, L20),

- Ta lokacija je dostopnejša (M20)
- xix. Blizu glavne ceste
 - Blizina glavne ceste je pozitivna lastnost (B26)
- xx. Avtobusne povezave
 - Prihaja z avtobusom (D19),
 - Pomembna mu je povezava z avtobusi (H12),
 - Tu ima direktno avtobusno povezavo (J25)
- xxi. Boljša zdajšnja
 - Ta lokacija je boljša (M18),
 - Prej bilo preveč skupaj vse (M19)

c. Prostori

- Prostori so mu všeč (B17, I22),
- Prostori so mu v redu (L13)
- Zdaj se je navadil (G11),
- xxii. Velikost
 - V Cent'ru Most prostori majhni (J19),
 - Prejšnji dnevni center je bil manjši (H10),
 - Prej bilo veliko manjše (M13)
 - CONA Most bolj prostorna (J20),
 - Ti prostori so večji kot prejšnji (M12),
 - Zdajšnji dnevni center je boljši (H11),
- xxiii. Organiziranost prostorov
 - Všeč ji je organiziranost prostorov (A19, E11),
 - Všeč mu je pisarna (D10),
 - Všeč mu je izgled prostorov (I23),
 - Všeč sta mu velikost in oblika prostora (I58)
 - Prostori so mu bili prej zanimivi (G9),
 - Zdaj so mu prostori običajni (G10),
- xxiv. Ločenost prostorov
 - Všeč so ji/mu ločeni prostori (A20, B20),
 - Všeč so mu tudi spodnji prostori (E12)
- xxv. Možnost zasebnosti
 - Všeč ji je svetovalnica zaradi privatnosti (A21),
 - Všeč mu je mirno učenje (F15),
 - Učenje mu je polovično všeč (F16)
- xxvi. Sproščenost
 - V CONI Most se dobro počuti (I102)
 - Kljub pravilom sproščeno vzdušje (I71),
 - Kljub uporabi albanščine ni napetega vzdušja (I73),
 - Sproščenost mu je pomagala (I72),

d. Aktivnosti

xxvii. Družabne igre

- Všeč so mu družabne igre (I20)
- Številčnost družabnih iger (B18),
- Všeč mu je Monopoli (F14),

xxviii. Namizne športne igre

- Večje igre – biljard, pingpong in namizni nogomet (B19, C15, D9, D11, I19),
- Všeč mu je biljard (F12),
- Všeč mu je pingpong (F13),

e. Uporabniki

xxix. Razumevanje

- Večinoma se razume z vsemi uporabniki (H19),
- Z uporabniki se razume (I29)

xxx. Razumevanje le z nekaterimi uporabniki

- Nekateri uporabniki so mu/ji všeč (E19, J26, M21),
- Nekateri uporabniki so v redu (G16),
- Z nekaterimi se razume (A22),
- S polovico uporabnikov se razume (G30),
- Omejeni odnosi niso problem (A24),
- Starejših uporabnikov je vajena (M24)

xxxi. Splošno

- Uporabniki se mu zdijo v redu (F25, H18),
- Uporabniki so mu dokaj v redu (L21)
- Občasno so mu uporabniki všeč (D20),

xxxii. Pomoč

- Medsebojna pomoč med uporabniki (D23),
- Uporabniki ga kaj naučijo (D24),
- Učenje igranja iger (D25, D26),

xxxiii. Medsebojno nagajanje

- Uporabniki mu nagajajo (D21),
- Nagaja tudi on (D22)

xxxiv. Druženje

- Prosti čas mu je všeč (G46),
- Všeč mu je druženje (F48),
- Lahko se druži z vsemi (L27)
- Z uporabniki se druži (F26),
- Tisti, s katerimi se druži, so v redu (E24),
- Z uporabniki se igra (F27),
- Z določenimi uporabniki se rad pogovarja (G17),
- Drugi uporabniki so njegovi prijatelji (I28),

- Bratranec obiskuje CONO Most (F29),
- xxxv. Druženje izven CONE Most
 - Možnost druženja tudi izven CONE Most (B30),
 - Po obisku CONE Most gre takoj domov (F28)

f. Študentje in prostovoljci

xxxvi. Splošno

- Na splošno so mu v redu (C26),
- Študenti in prostovoljci so mu všeč (D28, F30, J29),
- Študenti so mu/ji všeč (L28, M5)
- Določeni študenti so mu všeč (G19),
- Boljših prostovoljcev ni (C24),

xxxvii. Prihod novih ljudi ni težava

- Nima težav pri spoznavanju novih ljudi (A26),
- Nikoli ne ve, kateri študent bo prišel (I31)

xxxviii. Pripravljenost pomagati

- Možnost pomoči (B33),
- Študenti pomagajo z vsem (J32)
- Študenti in prostovoljci so v redu in pomagajo (H20),
- Prostovoljci pomagajo za šolo (D27),
- Pomagajo mu pri šolskem delu (D29),
- Učijo se vedno z njim (F32, L30),

xxxix. Pomoč zaposlenim

- Študenti in prostovoljci pomagajo zaposlenim (B37),
- Študenti dovolj pomagajo zaposlenim (L110)

xl. Karakter študentov in prostovoljcev

- Karakterno so mu vsi všeč (E27),
- Z določenimi se karakterno ujame (G22),
- Študenti in prostovoljci so mu delno všeč (G18),
- Mora navezat stik z osebo (M27)
- Všečnost odvisna od navajenosti (M26),

xli. Odprtost in pozitivnost

- Študentje in prostovoljci so odprti in prijazni (A25),
- Z njimi se lahko pogovarja o čemer koli (F33),
- Z določenimi študenti se lahko pogovarja o vsem (G21),
- Študenti kdaj tudi masirajo (J31)

xlii. Prijaznost

- Študenti in prostovoljci so prijazni (B31),
- Študenti so prijazni (J30, J35, L31)
- Vedno se igrajo z njim (F31),

xliii. Dobro, da so tu

- Prisotnost študentov in prostovoljcev je dobra (B32)
- xliv. Smešni
 - Študenti in prostovoljci so mu smešni (I30),
 - Študenti so smešni (L29)
- xlv. Raznolikost
 - Opazi se razlika med študenti (J33, J34),

3. NI VŠEČ O CONI MOST

- Ni dolgo tu, zato ne ve (I51),
- Bi moral biti na večih dejavnostih (I52)
- a. Uporabniki
 - ii. Splošno
 - Vsi uporabniki mu niso všeč (B27),
 - Všečnost odvisna od osebe (E25),
 - iii. Nerazumevanje z nekaterimi uporabniki
 - Delno razumevanje z drugimi uporabniki (A23),
 - S polovico uporabnikov se ne razume (G29),
 - Nekateri uporabniki mu niso všeč (B38, J28),
 - Nekateri uporabniki mu niso ljubi (L22)
 - Nekateri uporabniki so mu nadležni (G15),
 - Uporabniki tečni (L26)
 - Določeni ga živcirajo (E23),
 - Z določenimi se ne more pogovarjat (G24),
 - Določeni niso normalni po njegovo (G31),
 - Po njegovo so določeni neumni (G32),
 - iv. Mlajši uporabniki
 - Mlajši uporabniki mu/ji gredo na živce (C28, M22),
 - Mlajši uporabniki so tečni (M23)
 - Ne mara teženja (C29),
 - Meni, da bi bili lahko boljše vzgojeni (C30),
 - Vedenje določenih uporabnikov je namerno (C31),
 - Mlajši vse razumejo, upoštevajo pa ne (C32),
 - v. Omejeno druženje
 - Z določenimi je druženje znotraj CONE Most dovolj (B29)
 - vi. Izločevanje
 - Izločevanje iz skupine s strani drugih otrok (B53),
 - Izključevanje iz skupine na splošno ni v redu (B54)
 - vii. Sprememba ure prihoda za uporabnike
 - Spremenila bi uro prihoda za uporabnike (A27),
 - Med prosto uro bi prihajala v CONO Most (A28),
 - Med malico velikokrat pride v CONO Most (A29)

viii. Izjave

- Določene izjave ga iritirajo (E21)

ix. Vedenje

- Nekateri uporabniki se ne znajo vesti (J27),
- Vedenje določenih je napačno (E22),
- Določeni uporabniki mu ne dajo miru (L24),
- Določeni uporabniki so tečni (L23),
- Uporabniki rinejo vate (L25)

b. Opremljenost prostorov

x. Okrasni les na stropu

- Les na stropu mu ni všeč (L99)
- Odstranil bi les na stropu (L98),

xi. Premajhen prostor

- Prostor mu je premajhen (G25),
- Morda si želi nekoliko več prostora (L14)

xii. Printer

- Ni mu všeč printer, ki tiska črno-belo (D30),
- Spremenil bi barvo prinetreja (D31),
- Izjema printer (D50)

xiii. Ni Play Stationa

- Pomanjkanje PlayStationa mu ni všeč (L32)

xiv. Zunanost

- Spremenil bi zunanost malo (I32, I34),
- Spremenil bi vrt (I33),
- Imel bi nek prostor zunaj CONE Most (I35)

xv. Enoten prostor

- Rad bi imel enoten prostor (L33)

xvi. Ni stopnic

- Želi si imeti ravnino pred vhodom (L35),
- Odstranil bi stopnice (L34),
- Lažji vnos skirojev brez stopnic (L36),
- Lažji vstop osebam z oviro (L37)

c. Zaposleni

xvii. Dretje

- Ni mu všeč dretje (J36),
- Sprememba v počutju zaradi dretja (C88),
- Ko nekaj naredi, je okregan (C89, J37),
- Z izboljšanjem vedenja manj dretja (J38)

xviii. Teženje

- Ne mara teženja (E29),

- Meni, da težijo brez potrebe (E30)
- xix. Občasni konflikti
 - Včasih pride do konfliktov (C20),
 - Pomanjkanje komunikacije pripelje do konfliktov (E31),
 - Prehitra reakcija zaposlenih mu ni všeč (G13)
 - Zaposleni so mu delno všeč (G12),
 - Včasih ga vse živcira (C44),
 - Ko se počuti slabo, ne želi sodelovati (C43),
 - Meni, da ne more preveč vplivati na dogajanje (E33),
- xx. Izbira uporabnikov
 - Nekorektna izbira uporabnikov za aktivnosti (B39),
 - Več pozornosti nameniti vedenju določenih uporabnikov in to korigirati (B40),
 - Poštenost pri delitvi vlog pri dobrih in slabih stvareh (B52)
 - Čistilna akcija mu ni bila všeč zaradi nepoštene udeležbe (B51),
- xxi. Drugačna obravnava uporabnikov
 - Zaposleni ga največkrat okregajo (B70)
- xxii. Dolgčas
 - Nima kaj za delati (G26)
- xxiii. Spremeniti ne more nič
 - Meni, da ne more nič spremeniti (G27)
- xxiv. Karakter oseb
 - Ni se ujel/-a z bivšim zaposlenim (H21, M93),
 - Karakter bivšega zaposlenega mu ni ustrezal (H23, H95)
- xxv. Splošno ni všeč
 - Dosti stvari mu ni všeč (G23)
- xxvi. Nujna slovenščina
 - Ni mu všeč nujna uporaba slovenščine (F34)

d. Lokacija

- xxvii. Boljša prejšnja
 - Prejšnji dnevni center bolj všeč (C21),
 - Kljub manjšemu prostoru boljši prejšnji dnevni center (C22),
 - Navadil se je na prejšnji prostor (C23)

e. Študentje in prostovoljci

- xxviii. Menjava
 - Živcira ga menjava prostovoljcev (C25)
- xxix. Konflikti
 - Občasno pride do konfliktov s prostovoljci (C27)
- xxx. Vsiljivost
 - Ni mu všeč rinjenje vanj (E26),
 - Ne mara teženja, ko ni njegov dan (E28)

xxxi. Nepristnost

- Določeni študenti nepristni (G20)

f. Aktivnosti

xxxii. Ustvarjalne delavnice

- Ni mu všeč izdelava voščilnic (C57)
- Neprimernost trenutka delavnice glede na počutje (C58)

xxxiii. Pohodi

- Pohodov ne mara (F61, G36, G47),
- Niso mu všeč pohodi (F60),
- Ne strinja se s spontanimi pohodi (M42),
- Spontani sprehodi ne mara (M43)

xxxiv. Obvezno sodelovanje

- Mora sodelovati (C59),
- Ne more odkloniti sodelovanja (C65)

xxxv. Nogometni turnir

- Ni mu všeč turnir v nogometu (E49),
- Zmotil ga je izbor uporabnikov (E50)

xxxvi. Kuhanje

- Ne mara kuhati (F64),
- Ni mu bilo všeč kuhanje (F65),
- Sabotaža med delavnicami (F66),
- Drug uporabnik mu je nagajal (F67)

xxxvii. Odpovedane dejavnosti

- Odpoved tabora mu ni bila všeč (H44)

4. RAZLOG VKLJUČITVE

a. Učna pomoč

i. Pomoč pri učenju

- Glavni razlog vključitve je šola (B5, J14),
- Vključen tudi zaradi dela za šolo (I8),
- Prišla zaradi potrebne pomoči za šolo (M6)
- Pomoč pri šolskem delu (H7, L5),
- Vključil se je zaradi učenja (F4),
- Namen prihoda je učenje (E5),
- Vključitev z namenom pomoči pri učenju (A5),
- Učenje je bilo eden izmed pogojev obiskovanja (C9),
- Zdaj obiskuje zaradi učenja (G5),
- Veliko učenja opravi doma (I9),
- Sestra mu pomaga pri šolskem delu (I10),

b. Druženje

i. Več druženja

- Druženje je glavni razlog (C10),
- Druženje tudi kot razlog vključitve (B6, F9),
- Vključitev z namenom druženja (A6),
- Vedno si je želel družbo (C7),
- Vključil se je zaradi prijateljev (I5, J12),
- Vključil se je, ker mu je všeč (J11),
- Sodelovanje na turnirjih (L8)

ii. Preprečiti dolgčas

- Preprečiti želi dolgčas (A7),

iii. Povečanje socializacije

- Tu je spoznal nove ljudi (H6)

iv. Zabava

- Razlog prihoda tudi zabava (E6),
- Vključitev se mu je zdela zabavna (D5),
- Vključil se je za zabavo (G4),
- Želel si je zabave (C8)
- Ob prihodu se je dobro počutil (H5),
- CONA Most se mu je zdela dobra (L4)

v. Obroki

- Vključil se je zaradi obroka (F6)

vi. Igranje

- Vključil se je zaradi igranja (F5, F7, L6)

c. Prosti čas

i. Bolj kakovostno preživetje prostega časa

- Bolj kakovostno preživet prosti čas, ne na ulici (A8),
- Raje prosti čas preživi v CONI Most (A30),
- Starši se boljše počutijo, če je v CONI Most (I6),
- Starši bolj pomirjeni (I7),
- Obiskovanje različnih taborov (J13, L7)

d. Jezik

i. Učenje slovenščine

- Vključil zaradi učenja jezika (F8),
- Doma govorijo samo albansko (F35)

5. AKTIVNOSTI/DELAVNICE V CONI MOST

a. Udeležitev

- Se je udeleževal/-a (J40, M30, M41)
- Se je udeležil/-a aktivnosti in delavnic (A32, E34),
- Se je udeleževal dejavnosti (B41, H27, I37),

- Se je udeleževal delavnice (C33),
 - Se je udeleževal aktivnosti (F39),
- ii. Všečnost aktivnosti/delavnic
- Na splošno so ji/mu delavnice všeč (A39, C42, I41, M35),
 - Vse mu je všeč do sedaj (D49, F70),
 - Dejavnosti v CONI Most so mu všeč (F46, J44),
 - Delavnice in aktivnosti so mu všeč (E40),
 - Delavnice so mu všeč (B55, H34),
 - Delavnice so ji prijetne (A40),
 - Delavnice na taboru so ji bile všeč (A42),
 - Določene delavnice zelo zabavne (A43),
 - Delavnice o samopodobi in lgbt so mu všeč (B57),
 - Všeč delavnica o lgbt (F45),
 - Brez težav sodeluje na aktivnostih oz. delavnicah (A41),
 - Vedno je pestro (I42),
 - Všeč mu je raznolikost dejavnosti (L55),
 - Bolj so ji všeč aktivnosti (M38),
- iii. Tabori
- Bil/-a je na taborih (H28, H29, J41, M33),
 - Tabori so ji/mu všeč (M39, J18, L50, L51)
 - Tabori so mu delno všeč (G45),
 - Tabori dobri, ker se veliko dogaja (M40)
 - Želja po taborih se mu je uresničila (I90),
- iv. Tabori - na morju
- Udeležil se je poletnega tabora (L38),
 - Bil je na taborih na morju (A33),
 - Kopanje v Portorožu (L39)
- v. Tabori – smučanje
- Šel je na zimski tabor (L41),
 - Bil/-a je na smučarskem taboru (H36, M32),
 - Bil je v Kranjski gori (F40),
- vi. Gardaland
- Bil/-a je v Gardalandu (A34, C40),
 - Všeč mu je bil Gardaland (C51, E41, J45, L45),
 - V Gardalandu je bilo pravo doživetje (A45, L48),
 - Zanimivost Gardalanda (H41, L49),
 - Zabavno v Gardalandu (H42),
 - Obisk druge države (A46, C53),
 - Prvič videl vlakce smrti (E44),
 - Prvič šel na vlakec smrti (C52, H40, J48),

- Šel na vlakce smrti (J46, L46),
 - Vlaki smrti so bili super (A47, H39),
 - Nove aktivnosti (C54),
 - Niso mu všeč cene v Italiji (C56),
- vii. Escape room
- Bil je v escape room-u (A35)
- viii. Bowling
- Bil je na bowligu (C34, H30),
 - Všeč mu je bowling (C47),
 - Rad hodi na bowling (C48)
- ix. Paintball
- Bil je na paintball-u (B42, H32),
 - Najbolj všeč mu je bil paintball (B45)
- x. Čistilna akcija
- Sodeloval je na čistilni akciji (B50)
- xi. Zabava
- Določene aktivnosti so zabavne (B47),
 - Se zabava (F50),
 - Lahko počnejo različne stvari (L53)
- xii. Všečna skupina uporabnikov
- Skupina otrok je bila v redu (B49),
 - Všeč mu je bila skupina uporabnikov (E42, H38)
- xiii. Spanje
- Je že prespal v CONI Most (J135)
- xiv. Nogomet
- Rad igra nogomet (D43)
- xv. Druga država
- Šli so v drugo državo (J47),
 - Navdušen zaradi obiska druge države (E43),
 - Všeč mu je bil izhod iz Slovenije (L47)
- xvi. Kmetija
- Bila je na kmetiji (M31)
- xvii. Zagreb
- Všeč mu je bil Zagreb (E46),
 - Celoten izlet mu je bil všeč (E47)
- xviii. Turnirji
- Bil je na turnirju (J43)
 - Sodeloval na turnirju (E38 F43, L40),
 - Šel je na tekmovanja (I43),
 - Tam je bil zaradi tekmovanja (I60),

- Rad ima tekmovanja za nagrade (I44),
 - Obiskal je druge CONE (I59),
- xix. Policijska postaja
- Obiskal je policijsko postajo (I39),
 - Policijska postaja mu je bila všeč (I48),
 - Ogledal si je avtomobile (I49),
 - Ogled orožja (I50)
- xx. Plavanje
- Všeč mu je plavanje (F47),
 - Rad ima plavanje (C49, D41, D42, F62, F63),
 - Plavanje je njegov najljubši šport (C50),
 - Hodil je na plavanje (D32, G42, H31),
 - Bil je na bazenu (C36),
 - Plavati so šli na jezero (E37),
 - Bil je na Kodeljevem (C35),
 - Plavanja se uči v CONI Most (F49),
 - Lahko se kopajo (L52)
 - Plavanje mu je dolgčas (G43),
- xxi. Drsanje
- Najbolj mu je všeč drsanje (C45, F58),
 - Všeč mu je drsanje (F57, G44),
 - Bil je na drsanju (G41, I38),
 - Drsanje najboljše (I45)
 - Tu se je naučil drsati (C46, F59, I46),
- xxii. Stojnice
- Sodelovala na stojnici (M34)
 - Sodelovanje pri posebnih dnevih (L42),
 - Rad prodaja naše izdelke (J49),
 - Prodajal je limonado (F41),
 - Všeč mu je bila prodaja limonade (F53),
- xxiii. Koristnost aktivnosti/delavnic
- Delavnice so koristne (B56),
 - Delavnice so mu koristne, a meni, da je ena premalo (B58),
 - Uporabnost delavnic za druge ljudi (G40)
- xxiv. Ustvarjalne delavnice
- Izdelava okvirjev iz papirja na delavnici (A36),
 - Izdelava obeskov (A37),
 - Izdeloval je voščilnice (C39, E36),
 - Risal je (C38, E35),
 - Rad riše (J55),

- Ustvarjal bi rad, ko mu to ustreza (J62)
- xxv. Športne delavnice
- Bil je na igriščih (C37)
- xxvi. Kuharske delavnice
- Kuharska delavnica mu je bila všeč (F68),
 - Kuharske delavnice ima rad (J142),
 - Rad pripravlja hrano (E48),
 - Rad peče palačinke (H43),
 - Pekel je palačinke (E39),
 - Pekel je mafine (D44),
 - Peka piškotov in mafinov (A38),
 - Všeč mu je bilo MasterChef tekmovanje (D45),
 - Kuhanje mu je bilo zabavno (D46),
 - Kuhal ni (I40),
 - Rad je v CONI Most (E45),
 - Nekaj veščin ima od prej (D47),
 - Različni posebni dnevi so mu v redu (L54)
- xxvii. Socialne delavnice
- Socialne delavnice so mu bile všeč (D36),
 - Všeč so ji povezovalne delavnice (A44),
 - Delavnice o samopodobi so mu všeč (F69)
 - Sodeloval je na delavnici lgbt (C41),
 - Izvedel je nove stvari (D37, E52),
 - Zapomnil si je informacije (D38),
 - Začel opazovati ljudi (D39),
 - Opazi razliko v pričeskah oseb (D40),
 - Delavnice ga ne motijo (E519),
- xxviii. Delavnice
- Sodelovanje na delavnicah (F44),
 - Bil je na delavnicah od študentk (D35, H33),
 - Različne delavnice (B44),
 - Všeč mu je bila delavnica (J42)
 - Ne ve, kaj mu ni bilo všeč (D48),
- xxix. Center Ljubljane
- Bil je na pohodu po centru Ljubljane (B43, F42),
 - Obisk stojnic v centru Ljubljane (D33),
 - Sodelovanje na stojnicah (D34),
 - Všeč mu je bilo v centru Ljubljane (F55)
- xxx. Delna udeležitev
- Delno se je udeleževal dejavnosti (G33, G35)

b. Neudeležitev

- Se ne spomni sodelovanja na delavnicah (L43)
- ii. Neustrežanje aktivnosti/delavnice
 - Všečnost dejavnosti odvisna od teme (L44),
 - Določene teme ne želi poslušati (C60),
 - Nekaj tem ga ne zanima (J60),
 - Vsem niso všeč iste stvari (A54),
 - Ustvarjalnih delavnic ne mara ravno preveč (J57),
 - Ustvarjanje v času, ko se mu ne da (J56),
 - Ne mara barvati (L57),
 - Ne mara barvati obeskov (L56),
 - Barvanje časovno potratno (L58),
 - Ne mara risanja (J54),
 - Rad bi ustvarjal nekaj drugega (L59)
 - Kuhanje mu ni všeč (G38),
 - Lgbt tema mu ni bila všeč (C61),
 - Nesmiselnost delavnic (G39),
 - Delavnice so mu brez veze (G37),
 - Ostale delavnice mu tudi niso všeč (J58),
 - Zaposlenim pove svoje mnenje glede aktivnosti/delavnic (A49),
 - Če ji kaj ni všeč, se tega ne udeleži (A48, A51),
 - Sploh ne pride v CONO Most (A50),
 - Dosedanjih stvari ne bi spreminjala (A53),
- iii. Bolj kakovostno preživljanje prostega časa
 - Prosti čas raje bolj kakovostno porabi (A52)
- iv. Poznavanje tem
 - Če o temi kaj ve, se ne želi udeleževati (C62),
 - Poznavanje tem delavnic (J59)
- v. Dolgočasenje
 - Dejavnosti so mu dolgočasne (G34),
 - Če ga ne zanima, ga ne (J61)
- vi. Nepotrpežljivost
 - Se ne udeleži zaradi nepotrpežljivosti (M37)
- vii. Ob večji volji
 - Premestitev delavnice, ko bi se mu dalo delati (C63),
 - Razpoloženje kaže z obrazom (C64)
- viii. Menjava prostora
 - Všeč mu je, ko zamenjajo malo okolje (B46, H35),
 - Zamenjali so prostor (B48)

6. UČINEK CONE MOST NA UPORABNIKE

a. Pomembnost Cone Most

- i. Možnost pogovora o vsem
 - Prostor, kjer se lahko o vsem pogovarja (A55),
 - Deli ali dobi kakšen nasvet (A58),
 - Vedno prostor za pogovor (A163),
 - Všeč mu je pogovarjanje (I21)
- ii. Pogovor o šoli
 - Lahko se pogovarjajo o šoli (A56)
- iii. Pogovor o osebnih stvareh
 - Lahko se pogovarjajo o osebnih stvareh (A57),
 - Lahko dobi pomoč pri večjih odločitvah (A59)
- iv. Prostor za šolsko delo
 - CONA Most kot prostor za delo (C67),
 - CONA Most kot prostor za učenje (D52, G49, L61),
 - Pomeni mu prostor za učenje (E56, H47),
 - Tu ima pomoč za šolo (J67)
- v. Deljenje informacij
 - Pridobivanje informacij za šolo (A82),
 - Delo za šolo je lažje (A83)
- vi. Varen prostor
 - CONA Most mu pomeni varno mesto (I53),
 - CONA Most ji predstavlja varen prostor (A60),
 - Varen prostor, ki preprečuje težavno vedenje (A16),
 - Ni bojazni pred krajo (I55),
 - V CONI Most se počuti varno (L62)
 - Tu ga ni strah (I54),
- vii. Prostor za umik
 - Obiskovanje CONE Most kot možnost umika (A159),
 - Možnost umika z ulice (A160)
- viii. Prostor za pomoč
 - Pomeni mu prostor za pomoč (E57)
- ix. Prostor za druženje
 - CONA Most mu predstavlja prostor za druženje (C66, D51, E55, F72, F73, H46, H48, L60, M45, M47)
 - Center za druženje (B59),
 - Druženje mu je všeč (C55),
- x. Domač občutek
 - CONA Most mu je kot stanovanje (J63),

- Lahko počne kar želi (J64),
- Tu lahko jé (J65),
- Tu lahko pije (J66)
- xi. Neobsojanje zaposlenih
 - Nihče nikogar ne obsoja (A165)
- xii. Všeč sistem dela
 - Obiskovanje zaradi všečnosti dela (A158)
- xiii. Vključenost
 - Vključenost v aktivnosti (C68)
- xiv. Skupnost mladih
 - CONA Most kot skupnost mladih (M46)
- xv. Medsebojno spoštovanje
 - Spoštovanje uporabnikov do zaposlenih (A166)
- xvi. Spremenjen pogled
 - Daljše obiskovanje ti spremeni pogled (B60)
- xvii. Odmik od konflikta
 - Rajši odmik kot konflikt (E95)
- xviii. Možnost učenja jezika
 - Pomeni mu prostor za učenje jezika (F74)

b. Pripadnost CONI Most

- i. Ni občutka pripadnosti
 - CONA Most ne pomeni nič (E54),
 - Ne bi omenjal, da hodi v CONO Most (G50)
- ii. Spremenljiva pripadnost
 - Spremenljiva pripadnost CONI Most (B67),
 - Občasno se ne počuti kot član (C73),
 - Občasen občutek izključenosti, posebej pri delavnicah (B68),
 - Na tekmovanjih se delno počuti kot član (D54),
 - Pripadnost čuti z drugimi CONAMI (G51)
 - Ni občutka pripadnosti na dogodkih (B72),
 - Velikokrat pride do konflikta med njim in drugimi uporabniki brez potrebe (B69),
- iii. Občutek pripadnosti
 - Se počuti kot član/-ica CONE Most (A61, D53, E58, F75, H49, J68, L63, M48),
 - Vedno se počuti kot član (H50),
 - Vsakodnevno počutje kot član (F76),
 - Vsak dan je tu (M50),
 - Pripadnost, ko določenih uporabnikov ni tu (B71),
 - Največja pripadnost ob drugih CONAH (D55, E61, J69),
 - Pripadnost na tekmovanjih (D56, H51, I57, J71),
 - Član ob dogodkih in tekmovanjih (C74),

- Članstvo največje ob zunanjih obiskih (E59, J70, L64),
 - Pri prodaji stvari čuti pripadnost (F77),
 - Ni ji problem reči, da je del CONE Most (A66, A70),
 - S splošnimi vprašanji se počuti vključeno (A62),
 - Vprašajo jo o vsečnosti izbire aktivnosti/delavnic (A65),
 - Pogovor o šoli in pripravi načrta (A63),
 - Možnosti izbire o udeležbi na aktivnostih (A64),
 - Meni, da imajo vse CONE svoje dobre in slabe plati (A67),
 - Dolgo časa že obiskuje (M49),
 - Sem je navajen hoditi (J73),
 - Veliko sodeluje povsod (M51)
 - Včasih meni, da je delavec (C72),
- iv. CONA Most je najboljša
- CONA Most ji je najboljša (A68, E63),
 - CONA Most mu je dobra (D58),
 - CONA Most mu je bolj všeč (D63)
 - CONA Most se ji zdi najbolj prizemljena (A69),
- v. Menjava CONE Most
- Ni razmišljala o menjavi CONE Most (A71),
 - CONE Most ne bi zamenjal/-a (B73, C75, D57, D60, E62, F78, G53, H52, I61, J72, J74, L65, M52),
 - Če bi od začetka hodila drugam, bi prišel/-a v CONO Most (A76, D62, D64, L67),
 - Malo bi razmislil o menjavi (L68),
 - Če bi začel hoditi drugam, bi tam ostal (C78),
 - Ko nekam začne hoditi, tega ne spreminja (C79),
 - Ko se nekje navad, tega ne menja (I64, M53, M54)
 - Ob spremembi bi se povezal, a ne želi (C77),
 - Drugje ni takega odnosa kot je tu (A72),
 - Drugje je drugačen sistem (A75),
 - Druge CONE bolj dolgočasne (G54),
 - Ne pozna oseb, ki obiskujejo druge CONE (A73),
 - V drugih CONAH mu niso drugi uporabniki všeč (H53, L66),
 - Ne razume se z drugimi uporabniki (H54, H55),
 - Lokacijsko ji druge CONE ne ustrezajo (A74),
 - Navada na CONO Most (C76, F80),
 - Navajenost in bližina sta mu pomembni (F79),
 - Bil je tudi v drugih CONAH (D59),
 - CONA korak potencialni kandidat za menjavo (D61),
 - Z zaposlenimi bi se počasi ujel (H56),
 - Slovenija mu tudi najprej ni bila všeč (I62),

- V Slovenijo prišel 6 let nazaj (I63),
- vi. Družba CONE Most
 - Poznanstvo oseb iz CONE Most bi jo pripeljalo sem (A78),
 - Blizu si je z osebami iz CONE Most (A79),
 - Večja povezanost med osebami v CONI Most (A81)
 - Druženje znotraj in izven CONE most (A80)

7. POTREBE OTROK IN MLADOSTNIKOV

Potrebe prikazane po Maslowi osemstopenjski hierarhiji človeških potreb (Maslow, 1970).

FIZIOLOŠKE POTREBE

a. Materialne potrebe

- i. Hrana
 - Hrana (A98),
 - Čokolada (A99),
 - Hrana je pomembna (A125),
 - Potrebuje hrano (B96, D71, F88, J87, L79),
 - Ne more živeti brez hrane (B104, L81)
- ii. Denar
 - Nujno potrebuje denar (C94),
 - Potrebuje denar (E78, I76, I78, J85, J86),
 - Dobro pride prav denar (I85),
 - Želi si denar (E81),
 - Želi si nekoliko več denarja (H69),
 - Želi si sobo polno denarja (G78),
 - Želja po dobri plači (A130),
 - Želi si zbrati denar za Pariz (J50),
 - Imel bi boljše stvari z izboljšanim financiranjem (G48),
- iii. Nikotin
 - Potrebuje nikotin (E71, M68)
 - Nikotin kot potreba (A96),
 - Nikotin v obliki snusov in fug (A101),
- iv. Voda
 - Voda (A97),
 - Potrebuje vodo (D72, F89, G59, G60, L78),
 - Ne more živeti brez vode (L80)
- v. Pijača
 - Potrebuje pijačo (B97, J88),
 - Ne more živeti brez pijače (B105)
- vi. Oblečila

- Potrebuje oblačila (F90, L73)
- vii. Obutev
 - Potrebuje čevlje (F92)
- viii. Higiena
 - Potrebuje higieno (B99)
- ix. Hiša
 - Želi si imeti veliko hišo (D78),
 - Želi si hišo (E80)
 - Želi si dvorec (D79),
- x. Večje stanovanje
 - Želi si imeti večje stanovanje (H67),
 - Večje stanovanje za celo družino (H68)
- xi. Nagrade
 - Vseč so mu nagrade (F56)
- xii. Avtomobili
 - Želi si dobre avtomobile (D80),
 - Želi si avtomobil (E82, F98),
 - Dober avtomobil mu je (F99)
- xiii. Motor
 - Želi si motor (H66),
 - Želi si imeti štirikolesnik (L83)
- xiv. Telefon
 - Telefon (A108),
 - Nujno potrebuje telefon (F86),
 - Vsak dan potrebuje telefon (F87),
 - Potrebuje telefon (G62, I79, J89, L72)
 - Telefon ji je pomemben (A128),
 - Telefon je na prvem mestu pomembnosti (F96),
 - Telefon ji služi kot pripomoček za lažjo organizacijo dneva (A110),
 - Brez določenih stvari ne more živeti (A109),
- xv. Skiro
 - Potrebuje svoj električni skiro (F91, L77),
 - Skiro je na drugem mestu pomembnosti (F97)
- xvi. Bazen
 - Želi si bazen (D81)
- xvii. Dres
 - Želi si podpisan dres od nogometaša Edina Đeke (G66)

b. Nematerialne potrebe

FIZIOLOŠKE POTREBE

i. Spanje

- Potrebuje spanje (A100, B98),
- Spanje je pomembno (C96),
- Pomanjkanje spanca vodi v razdraženost (C97),
- Potrebuje posteljo (G63)

POTREBE PO VARNOSTI

ii. Varnost

- Občutek varnosti (B116),
- Družina ga varuje (D92),
- Babi mu nudi varnost (L87)
- Potrebuje zaščito brata (I80),
- Omenjenim osebam lahko zaupa in se počuti varno (F107),
- Želi si varno CONO Most (I91),

ii. Zaupanje

- Določenim osebam lahko zaupa in se počuti varno (F107),
- Prijateljem zaupa (C108),
- Prijatelju vse pove (L89)
- Zaupanje staršev prijateljem, s katerimi se družijo (A144),
- Medsebojno zaupanje med družinama (A142),
- Sorojencem lahko zaupa (J104),
- Prej zaupa sorojencem kot staršem (J105),
- Najbolj zaupa starejšemu bratu (J106),
- Tudi sestri veliko zaupa (J107, M75),
- Želi si več zaupanja od zaposlenih (E32),
- Nihče nima njegovega 100 % zaupanja (E86),
- Nima ljubih in ne ljubih oseb (E87),

iii. Skrb

- Družina skrbi zanj (D91, L84),
- Starši skrbijo zanj in za sorojence (J98)
- Starši skrbijo zanj (J97),

POTREBE PO LJUBEZNI IN PRIPADNOSTI

iv. Ljubezen

- Nujno potrebuje ljubezen (C90),
- Želi si imeti ljubezen (C99),
- Tako romantična ljubezen kot platonska (C100),
- Potrebuje starševsko ljubezen (D74)

v. Družina

- Najpomembnejša mu je družina (G67, I86),
- Družina je pomembna (A126, F105),
- Pomembna mu je tudi širša družina (F104),
- Tudi babica mu je pomembna (D95, L86),

- Kontakt z babi (A112, A116),
- Dedki so mu pomembni (D96),
- Strici so pomembni (D97),
- Tete tudi pomembne (D98),
- Pomembni nekateri družinski člani (G70),
- Nujno potrebuje družino (C93),
- Potrebuje družino (F93, H63, I75, I77),
- Ne more živeti brez družine (B102, L82),
- Družina mu je na drugem mestu po pomembnosti (F95),
- Določeni v družini so mu pomembni (B112),
- Ceni to, da družino sploh ima (B114),
- Družina ga podpira (G71),
- Družina mu kuha (D90),
- Družina ga edina ni izdala (C109),
- Brez družine bi bil sam (F103),
- Nujno potrebuje starše (C92),
- Potrebuje starše (D73),
- Najpomembnejši osebi sta starša (C101, D83, H70, J95),
- Starši skrbijo zanj (D84, H71),
- Starša sta ga vzgajala (C102),
- Starša sta ga podpirala (C103),
- Kontakt s starši (A111, A115),
- Starši so ga rodili (J96),
- Starši mu pomagajo (H72),
- Potrebuje mamo (L74),
- Potrebuje očeta (L75),
- Mama je med pomembnimi osebami (B110, F101, J93),
- Oče je med pomembnimi osebami (B111, F100, J94),
- Sorojenci so mu tudi pomembni (J101),
- Sorojenci so ga vedno spodbujali (C106),
- Sorojenci kdaj prijazni (J102),
- Pomembni so mu tudi bratje (C104, F102, H77),
- Potrebuje brata (L76),
- Pomembna mu/ji je sestra (C105, D94, H78, H79, M73),
- Ima mlajšo sestro (D93),
- Bilo bi mu enako, če sestre ne bi bilo (H80),
- S sestro povezan, a se ne družijo, ker je mlajša (H81)

vi. Dom

- Nujno potrebuje dom (D76)

vii. Partner

- Nujno potrebuje partnerja (C91),
 - Želi si imeti partnerja (C98),
 - Pomembna oseba tudi fant (M76),
 - Fant jo razume (M77),
 - Fant jo lažje razume (M78)
- viii. Socializacija
- Potrebuje prijatelje (A135, D75, E76, F94, G64, I81),
 - Prijatelji so mu pomembni (B113, C107, G73, H73, I88),
 - Prijatelji mu svetujejo (H74),
 - Ima najboljšega prijatelja (H75),
 - Ima dobrega prijatelja (L88)
 - Dva prijatelja (A137),
 - Ne more živeti brez prijateljev (B103),
 - Potrebuje družbo (A102),
 - Potrebuje druženje (H64),
 - Kontakt z drugimi osebami (A113),
 - Želja po bolj zreli družbi (A133, A134),
 - Druženje in obravnavanje prijateljičine družine kot svoje (A136),
 - Biva izven Ljubljane (A114),
 - Na treningu ne sklepa prijateljstev (B90),
- ix. Sočutje
- Želi si prijatelja, ki bi bil sočuten (E89)
- x. Pripadnost
- Pomembna mu je CONA Most (F106)
- xi. Povezanost
- Želi si dobrega prijatelja (E85),
 - Želi si enega pristnega prijatelja (E88),
 - Trenutno nima dobrega prijatelja, si ga pa želi (E84),
 - Ne prenese blatenja družine in prijateljev (I89),
 - Rad bi imel celo družino v Sloveniji (I82, I83, I84),
 - S širšo družino se je včasih veliko družil (I87),
 - Povezanost med družinami ceni (A143),
 - Pogosto igra ročni nogomet na Kosovem (J52),
 - Skupna igra s sorojenci (J103)
 - Nima neke najpomembnejše osebe, želi si dobrega prijatelja (E83),
 - Z vsemi zaposlenimi se lahko enako poveže (E110),
- xii. Podpora
- Nudijo mu podporo (B117),
 - Družina ga podpira (L85),
 - Mama mu veliko pomaga za šolo (L11),

- Sestra ji nudi podporo (M74)
- xiii. Materni jezik
 - Želi si govoriti albansko v CONI Most (F36),
 - Možnost govoriti albansko (I70),
 - Je pripravljen učiti albansko (F37),
 - Vsak teden bi učil albansko (F38),
 - Smisel vidi v podaljšanju obiska vrtca zaradi jezika (J100)
- xiv. Pogovor
 - Potrebuje pogovor (M65, M66)
 - Pogovor (A103),
 - Možnost pogovora o vsem (A141),
- xv. Pozornost
 - Potrebuje pozornost nekoga (M64, M67)
- xvi. Sproščenost
 - Občutek sproščenosti s pomembnimi osebami (B115)
- xvii. Potreba po miru
 - Potrebuje mir (A122),
 - Mir je pomemben (A127),
 - Zjutraj potrebuje mir (M63),
 - Potrebuje prostor za umik (M72)

POTREBE PO SPOŠTOVANJU

- xviii. Pozitivna samopodoba
 - Lahko je takšna kot je (A138, A139),
 - Sproščeno vzdušje med druženjem (A140)
- xix. Poklic
 - Želja po poklicu (A131)
- xx. Zasebnost
 - Potrebuje svojo sobo (A120),
 - Poudarek na pravilih (A121)

KOGNITIVNE POTREBE

- xxi. Šola – splošno
 - Potrebuje šolanje (B100),
 - Potrebuje šolo (D77, H65),
 - Pomembna je tudi učiteljica (D87),
 - Ima dobro učiteljico (D89)
- xxii. Šola – izobrazba
 - Želja imeti izobrazbo (A129),
 - Pridobivanje znanja (D88)
- xxiii. Šola – razlaga
 - Potrebuje razlago pri pouku za lažje razumevanje (A104)

- xxiv. Organiziranost
 - Želi si malo organizacije (M44)
 - Mora imeti sistematično organizacijo dneva (A105),
 - Včasih uporablja planer za lažjo organizacijo dneva (A106),
 - Dan si rada organizira po delih, a ne pretirano (A107),
- xxv. Veščine
 - Rad bi se naučil kuhati (D85),
 - Malo zna kuhati (D86)

ESTETSKE POTREBE

- xxvi. Zadovoljstvo
 - Potrebuje zadovoljstvo (A123),
 - Zadovoljstvo z dnem (A124),
 - Izpolnitev zadanih ciljev (A132),
 - Želi si biti dober nogometaš (D82),
 - Želi si iti na tekmovanje v boksu in zmagati (E79),
 - Želi si tekmovanje v biljardu (I100),
 - Rad tekmuje z drugimi (J53)
 - Pomembno se mu zdi spremljanje nogometaša Edina Đeka (G72),
 - Želi si slik z nogometnimi legendami (G79, G80),
- xxvii. Trening
 - Potrebuje trening (E73),
 - Treniral je različne športe (E75),
 - Potrebuje nogomet (G61),
 - Po treningu se bolje počuti (E74),

SAMOAKTUALIZACIJA

- xxviii. Samostojnost
 - Rada bi bila polnoletna (M69),
 - Želi si iti na svoje (M70, M71)
- xxix. Prosti čas
 - Želja po prostem času (B107, B109),
- xxx. Dogajanje
 - Potrebuje dogajanje (J90),
 - Nima rad dolgčasa (J91, J92)
- xxxi. Več turnirjev
 - Imel bi turnirje (J130, J131)
- xxxii. Veselje
 - Potrebuje veselje (E77)
- xxxiii. Energija
 - Potrebuje energijo (E69)
- xxxiv. Koristnost

- Želi si igrati nogomet za CONO Most (E53),
- Peljal bratca v vrtec (J99)

TRANSCENDENCA

xxxv. Vera

- Bog mu je pomemben (G68),
- Boga bi dal na prvo mesto po pomembnosti (G69)

c. Potrebe

i. Kaj so potrebe?

- Potrebe so tisto kar potrebujemo (A95)

ii. Splošno

- Več kot to ne potrebuje (C95),
- Več ne potrebuje (G65)

iii. Delo ena na ena

- Delo ena na ena bi mu bilo boljše (B83),
- Lahko sodeluje s komer koli (B84)

d. Idealna CONA Most

- Nikoli ni razmišljal o idealni CONI Most (E90),
- Ne ve, česa bi imel več (F112),
- Idealna CONA Most bi mu bila vseč (J108)

OPREMA

ii. Masažni stol

- Imel bi masažni stol (J114)

iii. Več računalnikov

- Več delovnih površin z računalniki (A147),
- Premalo računalnikov za uporabo (A148),
- Imel bi več računalnikov (D120, D121, J127),
- Imel bi gaming računalnike (D122)

iv. Nova oprema

- Več vrtljivih stolov bi imel (C114),
- Veliko velikih iger bi imel (D101),
- Imel bi barven printer (D119)

v. Postelja ali kavč

- Dodal bi kavč z vzglavniki (C113),
- Imel bi udoben kavč (J113),
- Imela bi spalnice (L93),
- Želel bi si čas za spanje (L100)

vi. Televizija

- Imela bi televizijo (L92)

- vii. Play Station
 - Imela bi Play Station (L91)
- viii. Kavomat
 - Imel bi kavomat za različne kave (B124)
- ix. Igre
 - Imel bi namizne športne igre (L95)

PROSTORI

- x. Prostor kot je
 - Ne bi spreminjal prostora (B122),
 - Več sprememb ne želi (F111),
 - Idealna CONA Most se ne bi veliko spreminjala (M79)
- xi. Večji prostor
 - Idealna CONA Most bi bila velika kot dvorec (D99),
 - Idealna CONA Most bi bila zelo velika (L90),
 - Bila bi precej večja (G76),
 - Imel bi večji prostor (H84),
 - Večji prostor za namizne športne igre (I95),
 - Imela bi več prostorov (L94)
- xii. Kadilnica
 - Imel bi kadilnico (E100, E101, E102)
- xiii. Bife
 - Imela bi bife (A145, G89),
 - Veliko hrane na izbiro (A146)
- xiv. Kuhinja
 - Spremenil bi kuhinjo (J138),
 - Dodal bi lepo kuhinjo (C112),
 - Imel bi veliko kuhinjo (D107, L96),
 - Imel bi boljšo kuhinjo (J110),
 - Oblika kuhinje kot črka L (J111),
 - Pult bi bil črn (J112),
 - Rad kuha (J141)
 - Imel bi zdravo prehrano (E96),
 - Sam bi pripravljaj obroke (J140),
 - Sam bi pripravljaj zdrave obroke (E97),
 - Imel bi več hrane (J139),
- xv. Soba za učenje in delo
 - Imel bi ločeno sobo za učenje (L101)
 - Izolirana soba za učenje (I97),
- xvi. Računalniška soba

- Imel bi gaming sobo (I96)
- Imel bi računalniško sobo (F109, J128, J129),
- Imel bi časovno omejitev v računalniški sobi (F110),
- xvii. Astronomska soba
 - Imel bi astronomsko sobo (D104)
- xviii. Fitnes
 - Imel bi opremljen fitnes (E92),
 - Imel bi fitnes (H82)
- xix. Kino
 - Imel bi kino (D105, L97)
- xx. Bazen
 - Imel bi 5 bazenov (D100),
 - Notri bi imel bazen (G88, H83)
- i. Avtomobili
 - Imel bi garažo z avti (D102)
 - Rad bi hodil v naravo po kostanj (D114)
- xxi. Drugačna dekoracija
 - Spremenil bi notranjo dekoracijo (C110, D118),
 - Pobarval bi stene (C111),
 - Zidove bi pobarval črno (J109),
 - Imel bi zlata vrata (G77),
 - Imel bi prost prehod med prostori (J137)

AKTIVNOSTI

- xxii. Spanje v CONI Most
 - Rad bi prespal v CONI Most (J134)
- xxiii. Tabori v tujini
 - Rad bi šel na tabore v tujino (E106),
 - Rad bi potoval (J118),
 - Šel bi v tujino (H86),
 - Šel bi v Španijo (H87),
 - Všeč mu je Španija (H88),
 - Ni še bil v Španiji le slišal je o njej (H89),
 - Šel bi v Grčijo na morje (I99),
 - Obiskal bi morje tam (J121),
 - Kopali bi se (J123),
 - Imel bi jahto tam (J122),
 - Šel bi v Pariz (J119),
 - Šel/-a bi v Dubaj (J120, L102 M84),
 - Želi si iti na Tajsko (L104),

- Tam mu/ji je všeč (L103, L105, M85),
 - Želi si iti tja (M86)
- xxiv. Turnirji
- Bil je na turnirju (J43)
 - Sodeloval na turnirju (E38, F43, L40),
 - Šel je na tekmovanja (I43),
 - Tam je bil zaradi tekmovanja (I60),
 - Rad ima tekmovanja za nagrade (I44),
 - Obiskal je druge CONE (I59),
- xxv. Igrišče
- Imel bi prostor zunaj (I98),
 - Imel bi prostor za iti na zrak (I36),
 - Imel bi koš (J126)
- xxvi. Notranje igrišče
- Imel bi notranje igrišče (G82)
 - Notri bi igral nogomet (G81),
- xxvii. Dvorišče
- Imel bi dvorišče s premično streho (J115),
 - Ležalnike na dvorišču (J116),
 - Rad bi se družil tudi zunaj (J117)
- xxviii. Učenje
- Kvaliteta učenja odvisna od števila uporabnikov (A150),
 - Kvaliteta učenja odvisna od števila zaposlenih in študentov (A151),
 - Učenje bi tudi bilo, a ne veliko (B119),
 - Manj učenja (B126)
- xxix. Več aktivnosti
- Morda več zabavnih in sproščujočih aktivnosti (C119),
 - Pomembno mu je, da se nekaj dogaja (F113),
 - Želel bi si novosti (C120),
 - Imel bi različne delavnice (D103),
 - Vsak dan športne aktivnosti (E91),
 - Več športnih aktivnosti (E103, E104),
 - Veliko bi bili aktivni (J124),
 - Imel bi zložljive gole (J125),
 - Imel bi več turnirjev (E105),
 - Želela bi si več taborov (M83)
 - Imel bi enake dejavnosti (H85),
 - Ničesar si ne želi manj (F114),
- xxx. Zabava
- Želel bi si več zabave (C117),

- Imel bi zabave (E98),
- Imel bi zabavo ob petkih (E99),
- Imel bi alkohol dostopen (G83),
- Imel bi več družabnih iger (J132),
- Veliko družabnih iger (J133)

xxxii. Manj delavnic

- Želi si manj socialnih delavnic (M87, M88)

xxxiii. Ogled tekem

- Rad bi šel gledati nogometno tekmo (D116),
- Šel bi pogledati kakšno tekmo (H90)

ZAPOSLENI

xxxiv. Zaposleni – več

- Več zaposlenih je bolje (E109),
- Imel bi 4-5 zaposlenih (H93),
- Če bi bila večja, bi bilo več zaposlenih (I92)
- Brez študentov je zaposlenih premalo (H92),

xxxv. Zaposleni – dovolj

- Število zaposlenih je ravno pravšnje (A152),
- Število zaposlenih dovolj (B34, L107, M89),
- Ravno pravšnje pokrivanje prostorov (B36),
- Enaka velikost, enako število zaposlenih (I93)
- Preveč zaposlenih ni v redu (A153, M90, M91),
- Težje zaupati večjemu številu ljudi (B35)
- Preveč zaposlenih zmanjša sproščenost vzdušja (A155),
- Povečanje napetosti ob prevelikem številu zaposlenih (A156),
- Težje navezovati stike in komunikacijo z večjo skupino zaposlenih (A157),

xxxvi. Moški zaposlen

- Moral bi biti zaposlen še moški delavec (C124),
- Moški zaradi lažjega razumevanja stvari (C125)

xxxvii. Kuhar

- Imel bi kuharja (B123, D106)

xxxviii. Pomoč študentov

- Pomagali bi jim študenti (A154, I94)

xxxix. Zvezdniki

- Tu bi imel nogometne legende (G86)

xl. Izoliranost

- Idealna CONA Most bi bila brez prostovoljcev (G74)

xli. Sprememba v obiskovanju

- S temi spremembami bi hodil vsak dan (G85),

- Takrat bi hodil vsak dan (L106)
- Takrat bi pogosteje obiskoval CONO Most (I101),
- Takrat bi hodil večkrat (J136),
- Takrat bi CONO Most obiskoval z veseljem (B127),
- Ob menjavanju ljudi bi pogosteje prihajal (E108),
- Ne mara vsakodnevnega gledanja istih ljudi (E107),
- Če lahko izbira, bi hodil redkeje (B128),

UPORABNIKI

- ii. Večja kapaciteta skupin
 - Večja kapaciteta uporabnikov na tabore (M80),
 - Potreben razmislek o izbiri uporabnikov (M81, M82)
- iii. Isti uporabniki
 - Ne bi spreminjal uporabnikov (D110)
- iv. Novi uporabniki
 - Želel bi si več uporabnikov (D111)
 - Želel bi si več ženskih uporabnic (C116),
- xli. Prijazni ljudje
 - Ljudje bi morali biti prijazni (C121)
- xlii. Notri določene osebe
 - Obiskovali samo določeni (B118),
 - Izjeme ne bi obiskovale CONE Most (C115),
 - Brez tečnih uporabnikov (E93),
 - Brez postavljanja neumnih vprašanj (E94),
 - Imel bi stike z nogometnimi legendami (G75)
- xliii. Več druženja
 - Več časa namenjen druženju (B125),
 - Želel bi si več druženja s prijateljem (D112),
 - Rad bi se družil (D115),
 - Idealna CONA Most bi imela igre (F108)
- v. Manj teženja
 - Manj teženja med igranjem (B120),
 - Ni teženja (C122),

RAZNO

- i. Daljši delovni čas
 - Daljši delovni čas CONE Most (A149)
- ii. Večje plače
 - Zaposlenim bi dal večje plače (G28)
- iii. Pravila
 - Poudarek na pravilih (B121),

- Imel bi bolj natančna pravila (G84)
- iv. Varnost
 - Poskrbel bi za varovanje (G87)
 - Manj bi se družil z eno osebo (D117)
- v. Občutek sreče
 - Želi si biti srečen (C118)
- vi. Iti ven
 - Rad bi šel nekam (D113),
- vii. Manj dretja
 - Manj dretja zaposlenih (C123)